

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ในรายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม
เรื่อง มารยาทชาวพุทธ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning (AL)

นางสาวปิยาภรณ์ ไชยรัตน์

วิทยาลัยการอาชีพบางสะพาน
สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 5
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ในรายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม
เรื่อง มารยาทชาวพุทธ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning (AL)

นางสาวปิยาภรณ์ ไชยรัตน์

วิทยาลัยการอาชีพบางสะพาน
สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 5
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

หัวข้อวิจัย	:	การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ในรายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning (AL)
ชื่อผู้วิจัย	:	นางสาวปิยาภรณ์ ไชยรัตน์
ตำแหน่ง	:	ครูพิเศษสอน
ปีการศึกษา	:	2567

บทคัดย่อ

การวิจัยในชั้นเรียนนี้มีจุดมุ่งหมายการวิจัยเพื่อ (1) เพื่อพัฒนาแผนการเรียนรู้แบบ Active Learning ในรายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ (2) เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ในรายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ ที่รับการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 วิทยาลัยการอาชีพบางสะพาน สาขาวิชาช่างกลโรงงาน จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาผู้เรียนคือ การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เนื้อหาสาระที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ รายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ จำนวน 4 ชั่วโมง โดยมีแผนการจัดการเรียนรู้ทั้งหมด 1 แผน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ (1) แบบทดสอบมีจำนวน 20 ข้อ แบบปรนัยแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก คือ ก, ข, ค และ ง จำนวน 20 ข้อ เครื่องมือที่ใช้พัฒนาผู้เรียนและเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ และวิเคราะห์จากผลการนำไปทดลองใช้เบื้องต้น (try out) คือ ค่าความเที่ยง (reliability) แล้ว การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่เหมาะสมและผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อใช้ในรายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้เพิ่มสูงขึ้น 2) ผลการเรียนรู้ทางการเรียนระหว่างก่อนและหลังใช้การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ในรายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ พบว่า ผลการเรียนรู้ทางการเรียนก่อนการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 8.58 และผลการเรียนรู้ทางการเรียนหลังการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 15.60 ซึ่งสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

Project Title : Development of learning achievement in civic duty and morality subjects Buddhist Manners Using Active Learning (AL)

By : Miss Piyaporn Chairat

Position : Contract Teachers

Academic Year: 2024

Abstract

This classroom research aims to research in order to (1) To develop an Active Learning plan for the subject of Civic Duties and Morality on the topic of Buddhist Etiquette (2) To compare the results of learning achievement development in the subject of Civic Duties and Morality, Buddhist Etiquette, which received Active Learning management before and after learning The sample group in this research was general students in the first year, first semester, academic year 2024 Bang Saphan Pocational College, Industrial Mechanics Program, 40 people The tools used to develop learners are Active Learning learning management, the content used in this research is the subject of civic duties and morality, the topic of Buddhist manners, 4 hours where the learning management is all 1 data management plan is the data is (1) The test has 20 multiple choice questions, 4 choices, it is A, B, C and D, remember the content 20 questions The tools used to develop learners and collect data have been examined for quality in terms of content validity by experts and analyzed from the results of initial trial use (try out), namely reliability quantitative data analysis was performed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and t-test. Qualitative data analysis was performed using content analysis

The research results found that 1) the appropriate Active Learning plan that has been reviewed by experts for use in the subject of Citizenship and Morality, on the topic of Buddhist Etiquette, resulted in learners having higher learning achievements 2) The learning outcomes before and after using Active Learning in the subject of Citizenship and Morality, the topic of Buddhist Etiquette, found that the learning outcomes before using the learning management had an average value ($\bar{x}$) equal to 8.58 and the learning outcomes after the learning management have an average value ($\bar{x}$) 15.60, which is significantly higher than before the learning management at the .05 level according to the hypothesis

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ในรายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning (AL) สำเร็จลุล่วงได้ต้องขอกราบขอบพระคุณวิทยาลัยการอาชีพบางสะพาน และขอขอบพระคุณ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยการอาชีพบางสะพาน ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

การวิจัยนี้สำเร็จได้ตามเป้าหมายโดยได้รับคำแนะนำ พิจารณาปรับแก้ ที่มีประโยชน์ต่อคุณภาพงานวิจัยอย่างยิ่งจาก นายกิตติศักดิ์ ทรหด รองผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพบางสะพาน ได้ให้คำปรึกษาแนะนำข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อวิจัยเล่มนี้

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญที่กรุณาตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้และรวมถึงเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ประกอบด้วย นางสาวสิริลักษณ์ บุญเลิศ นางสาวอังศุพิชญ์ ภัคดี และว่าที่ร้อยตรีชญาณนท์ สายนาคน

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยหวังว่า งานวิจัยนี้จะมีประโยชน์เป็นอย่างมาก และขอขอบความกตัญญูทเวที่ คุณบิดา มารดา และผู้มีพระคุณทุกท่าน สำหรับข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นนั้นผู้วิจัยขอน้อมรับผิดแต่เพียงผู้เดียว และยินดีรับฟังคำแนะนำจากทุกท่านที่ได้เข้ามาศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนางานวิจัย

ปิยาภรณ์ ไชยรัตน์
ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญ (ต่อ)	จ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภาพ	ช
สารบัญรูปภาพ	ซ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
สมมุติฐานการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	4
ตัวแปรในการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
กรอบแนวคิดการวิจัย	6
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
ทฤษฎีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้	7
ทฤษฎีแนวทางการจัดการเรียนรู้รายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม	13
ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning	16
ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้แบบ Cooperative Learning	25
ทฤษฎีเทคนิคการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด	31
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	37
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	39
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างการวิจัย	39
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	39
วิธีการดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล	45
การวิเคราะห์ข้อมูล	46
สถิติที่ใช้ในการวิจัย	47

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	49
ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างการวิจัย	49
ตอนที่ 2 ผลการทดสอบผลการเรียนรู้ทางการเรียน	49
ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ทางการเรียน	50
ตอนที่ 4 ผลสรุปการตรวจสอบสมมุติฐานการวิจัย	51
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	52
สรุปผลการวิจัย	52
การอภิปรายผล	53
ข้อเสนอแนะ	54
บรรณานุกรม	55
ภาคผนวก	60
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	61
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และผลการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	63
ภาคผนวก ค เครื่องที่ใช้ในการทดลอง และผลการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	80
ภาคผนวก ง คະແນນผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายการวิจัย	99
ภาคผนวก จ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ จากโปรแกรมสำเร็จรูป	102
ภาคผนวก ฉ ภาพการดำเนินงาน	105
ประวัติผู้วิจัย	109

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
3.1	ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ทางการเรียนที่พัฒนาขึ้น	41
3.2	สรุปผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ทางการเรียนที่พัฒนาขึ้น	42
3.3	โครงสร้างเวลาของแผนการจัดการเรียนรู้	43
3.4	ผลการประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น	45
4.1	แสดงความถี่และร้อยละของข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะเบื้องต้นของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างการวิจัยจำแนกตามเพศ	49
4.2	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ของคะแนนการทดสอบก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ คะแนนความก้าวหน้าและค่าร้อยละของความก้าวหน้า โดยการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ ของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยการอาชีพบางสะพาน	49
4.3	ผลการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ทางการเรียนก่อนและหลังการสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ ของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1	50
ข1	ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ทางการเรียน	78
ค1	แบบประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning	97
ค2	ผลการตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยผู้เชี่ยวชาญ	98
ง1	คะแนนผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายการวิจัย	100

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพ ที่		หน้า
1.1	กรอบแนวคิดการวิจัย	6

สารบัญรูปภาพ		หน้า
รูปภาพที่		
ฉ1	ภาพการดำเนินงาน	106
ฉ2	ภาพการดำเนินงาน	106
ฉ3	ภาพการดำเนินงาน	107
ฉ4	ภาพการดำเนินงาน	107
ฉ5	ภาพการดำเนินงาน	108
ฉ6	ภาพการดำเนินงาน	108

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

สังคมในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ด้วยปัจจัยหลายอย่าง ในด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม ดังนั้นการเรียนสังคมศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสร้างความเข้าใจว่ามนุษย์ควรจะดำรงชีวิตอย่างไร นอกจากนี้ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในแต่ละยุคสมัยเข้าใจปัญหา ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น ยอมรับในความแตกต่าง อย่างมีคุณธรรม นำความรู้ไปพัฒนาการดำรงชีวิตของตนเอง เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติและสังคมโลก (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 21)

การศึกษาของประเทศไทยจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพของเด็กไทย โดยสะท้อนจากพัฒนาการจัด การศึกษาอย่างต่อเนื่อง กระทรวงศึกษาธิการเห็นความสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาเพื่อ ให้นำไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้คนรุ่นใหม่เกิดกระบวนการคิด อย่างมีระบบ และแก้ปัญหาอย่างเป็นเหตุเป็น ผล รวมทั้งการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม การสร้างระเบียบวินัย การมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคม การยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และความภาคภูมิใจ ในการเป็นคนไทย ซึ่งจะนำไปสู่ การพัฒนาและยกระดับคุณภาพของสังคมไทย ในอนาคต แนวคิดดังกล่าวคือ การพัฒนาความเป็น พลเมืองไทย และพลเมืองโลก ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

วิชาหน้าที่พลเมืองมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจาก วิชาหน้าที่พลเมืองช่วยให้มนุษย์สามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างปลอดภัย และสามารถคิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบมีแบบแผนสามารถ วิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบและถี่ถ้วน โลกในปัจจุบัน นี้มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นมากมาย ด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจและการเมือง ซึ่งผลในการ เปลี่ยนแปลงทำให้พฤติกรรมมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปตามยุคตามสมัยโดยเฉพาะพฤติกรรมของกลุ่มวัยรุ่นใน สังคมไทยที่พยายามสร้างอัตลักษณ์เป็นของตนเองเป็นการแสดงออกเพื่อให้สังคมยอมรับ (อัญชลี สีสุวรรณ 2531: 63) ได้กล่าวว่า สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของกลุ่มวัยรุ่นในสังคมไทยมากที่สุด คือ สื่อมวลชน ที่มีบทบาทต่อการปลูกฝังหรือเปลี่ยนแปลงเจตคติหรือนิยม ค่านิยมตลอดจนรูปแบบ พฤติกรรมต่าง ๆ

การจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาของสังคมโลกทำให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ อย่างมากมายโดยเฉพาะโลกในศตวรรษที่ 21 เป็นโลกแห่งโลกาภิวัตน์ วิวัฒนาการความเจริญก้าวหน้าในทุกๆ มิติ เป็นไปอย่างรวดเร็วและรุนแรง ซึ่งจะมีความแตกต่างจาก ศตวรรษที่ 19 และ 20 อย่างสิ้นเชิง เศรษฐกิจอุตสาหกรรมในอดีต ได้ถูกแทนที่ด้วยเศรษฐกิจและบริการที่ ขับเคลื่อนด้วยข้อมูลความรู้และนวัตกรรม และไม่ว่าจะหันไปทางใด ก็จะมีการนำเทคโนโลยีไปใช้ในการ เพิ่มผลผลิตแทนการใช้แรงงานแบบเดิม จากสถานการณ์ดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่า คนที่จะประสบ ความสำเร็จได้จะต้องมีทักษะในการเผชิญกับโลกที่ซับซ้อนมากขึ้นที่จะเป็นเครื่องมือหรือแนวทางที่จะช่วย

คนประสบความสำเร็จก็คือการศึกษาด้วยเหตุนี้ จึงนำสู่การสร้างกรอบความคิดทางการศึกษาเพื่อการใช้เทคโนโลยี ภาพการศึกษาตามแนวทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้เกิดความคิดใหม่ด้านการศึกษา เพื่อให้เหมาะสมกับโลกศตวรรษที่ 21 โดยเนื้อหาสาระกรอบความคิดนี้ มองว่าผู้เรียนจะต้องเป็นผู้มีทักษะที่เรียกว่าทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วยทักษะชีวิตและการทำงาน ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม และทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี (วสันต์ สว่างศรีงาม, 2555)

การจัดการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม ต้องใช้วิธีการเรียนรู้ที่จะช่วยสร้างเสริมเติมเต็มประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้ใช้สติปัญญา ความรู้ความคิด ความสามารถทักษะ ค่านิยมและเจตคติที่ดี ตลอดจนต้องจัดให้เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของผู้เรียนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมจัดการเรียนรู้ของตนเอง พัฒนาและขยายความคิดของตนเองจากความรู้ที่ได้เรียน การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาสังคมในปัจจุบัน ผู้สอนส่วนใหญ่ สอนแบบบรรยายเนื้อหาตามหนังสือ ขาดเทคนิคและวิธีการสอนแบบใหม่ ๆ ทำให้เด็กนักเรียนไม่กล้าแสดงความคิดเห็นหรือฝึกแก้ปัญหาในห้องเรียน ทำให้ไม่มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน เพราะเบื่อหน่ายต้องท่องจำทั้งในเนื้อหาวิชาที่หลากหลายหมวดสาขา และเนื้อหาสาระบางอย่างก็ไม่ได้นำไปใช้จริงในชีวิตประจำวันครูผู้สอนจึงต้องปรับเปลี่ยน รูปแบบ เทคนิค วิธีการเรียนการสอนใหม่ให้ทันกับยุคสมัย และจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดการพัฒนาทั้งความคิด ความถนัด ความสนใจของแต่ละคน ครูต้องสอนวิธีแสวงหาความรู้มากกว่าสอนตัวความรู้ สอนการคิดมากกว่าสอนให้ท่องจำเน้นผู้เรียนมากกว่าเน้นเนื้อหาวิชา เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต อันเป็นทักษะสำคัญของบุคคลในยุศตวรรษที่ 21 (วิภาพรรณ พินลา 2561)

จากการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรมที่ผ่านมา ของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 พบว่ายังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรทั้งนี้อาจจะมาจากนักเรียนไม่เห็นความสำคัญ ซึ่งทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ครูผู้สอนใช้วิธีการจัดการเรียนรู้โดยการบรรยายและอธิบายเนื้อหา มากกว่าการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียน ทำให้ผู้เรียนไม่เข้าใจในเนื้อหาที่เรียน เนื่องจากครูผู้สอนใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่เป็นการบรรยายและอธิบายเนื้อหาความรู้เพียงอย่างเดียว และปัญหาในการทำงานของนักเรียน ไม่ส่งงาน ไม่ส่งการบ้าน และส่งงานล่าช้ากว่าเวลาที่กำหนด ขาดการแลกเปลี่ยนในการเรียนรู้ ความเชื่อมั่นและการแสดงออกของนักเรียน และการทำงานร่วมกันเป็นทีม ด้วยเหตุนี้จึงเห็นควรที่จะต้องพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและตระหนักถึงวิธีการสอนที่เหมาะสมหรือการเลือกประสบการณ์ต่างๆ ที่ดีให้กับนักเรียนเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดและแก้ปัญหาด้วยตนเองหรือให้นักเรียนได้แสวงหาค้นหา และสรุปสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองก็จะสามารถพัฒนาสติปัญญา และความคิดของนักเรียนได้เป็นอย่างดี

แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่สามารถช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้น แนวทางหนึ่งคือ การเรียนรู้แบบ Active Learning ซึ่งเป็นแนวคิดที่เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์จากการทำกิจกรรมร่วมกันทำให้นักเรียนได้มีการแลกเปลี่ยนอธิบายความคิดหรือความรู้ที่เชื่อมโยงมาใช้ในการแก้ปัญหาให้เพื่อนฟัง ทำให้นักเรียนมีความแม่นยำในเรื่องที่เรียนมากขึ้นและแสดงความคิดเห็นออกมาได้อย่างมั่นใจในการทำกิจกรรม เพื่อให้

นักเรียนมีความสุขในการเรียนและบรรลุเป้าหมายร่วมกัน (ศิริพรรณ ศรีอุทธา, 2548 : 25) และยังทำให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ให้คู่ของตนเข้าใจ (สมบัติ การจนารักพงศ์, 2547 : 46)

ซึ่งสามารถจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ Cooperative Learning ได้เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือกระทำ มีส่วนร่วมในกิจกรรม และเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง มีทักษะทางสังคมและการทำงานกลุ่ม รวมทั้งทักษะในการสื่อสาร ทั้งนี้การเรียนรู้ของผู้เรียนยังต้องมีการปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่นด้วยเพื่อจะสามารถทำงานและอยู่ร่วมกับสังคมได้ เทคนิคการเรียนแบบเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) เป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ เพราะการเรียนแบบรวมมือในห้องเรียนเป็นการฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบร่วมกัน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รู้จักคิด และการใช้กระบวนการกลุ่ม ฝึกให้นักเรียนได้ร่วมกันแก้ปัญหา ร่วมกันสร้างสรรค์ผลงานออกมาอย่างเป็นระบบ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยการใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนคู่คิด เพื่อพัฒนาสมรรถนะในรายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกการคิดด้วยตนเอง และเน้นทักษะการร่วมมือร่วมแรงกันระหว่างสมาชิกทุกคน สมาชิกแต่ละคนมีหน้าที่และความรับผิดชอบที่จะเรียนรู้กระบวนการแก้ปัญหาและเนื้อหาที่ร่วมกันทำ เพราะถ้าครูเรียกให้สมาชิกคนใดคนหนึ่งตอบหรืออธิบายกระบวนการแก้ปัญหา สมาชิกผู้นั้นต้องสามารถอธิบายได้ การเรียนแบบนี้สมาชิกทุกคนต้องรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ที่ครูสอนและช่วยสอนเพื่อนด้วย เพื่อจะได้รับความสำเร็จร่วมกัน มีการนำความคิดที่ได้ มาแลกเปลี่ยนความคิดระหว่างกลุ่มของตนเอง และนำไปสู่การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันในชั้นเรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน และสามารถเชื่อมโยงความคิดสู่การแก้ปัญหาได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1 เพื่อพัฒนาแผนการเรียนรู้แบบ Active Learning ในรายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ

2 เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ในรายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ ที่รับการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

สมมติฐานการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ ของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 หลังจากนำการสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ผลการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 ที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร คือ นักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 วิทยาลัยการอาชีพบางสะพาน อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่ลงทะเบียนในรายวิชา 20000-1501 หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม จำนวน 8 ห้อง รวมทั้งสิ้น 300 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 วิทยาลัยการอาชีพบางสะพาน อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา 20000-1501 หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม สาขาวิชาช่างกลโรงงาน จำนวน 1 ห้อง รวมทั้งสิ้น 40 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling)

ขอบเขตด้านเนื้อหาและระยะเวลา

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาสาระที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ ของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 จำนวน 4 ชั่วโมง โดยมีแผนการจัดการเรียนรู้ทั้งหมด 1 แผน และเทคนิคการสอนแบบเพื่อนคู่คิด

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการทำวิจัยในครั้งนี้ ใช้เวลาในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ - กันยายน 2567

ตัวแปรในการวิจัย

1. ตัวแปรต้น

แผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning

2. ตัวแปรตาม

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ในรายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้ศัพท์บางคำในความหมายและขอบเขตจำกัด ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสร้างสรรคทางปัญญา (Constructivism) ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ หรือสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นในตนเอง ด้วยการลงมือปฏิบัติจริงผ่านสื่อหรือกิจกรรมการเรียนรู้ ที่มีครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำ กระตุ้น หรืออำนวยความสะดวก ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้น โดย

กระบวนการคิดขั้นสูง กล่าวคือ ผู้เรียนมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินค่าจากสิ่งที่ได้รับจาก กิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีความหมายและนำไปใช้ในสถานการณ์อื่นๆได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลของคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน ที่ใช้การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ

3. นักเรียน หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปี การศึกษา 2567 วิทยาลัยการอาชีพบางสะพาน อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

4. วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เป็นวิชาซึ่งถูกบรรจุเข้าไปในหลักสูตรการศึกษาของประเทศไทย โดยไม่ซ้ำกับวิชาอื่น เนื่องจากมันประกอบไปด้วยเนื้อหาอันรู้เท่าทันการเมือง รู้เท่าทันสื่อ รวมถึงการเรียนรู้พฤติกรรมตลอดจนสิ่งแวดล้อมซึ่งพบเจอในชีวิตประจำวันด้วย มันเปรียบเสมือนเหมือนกับวิชา เพื่อนำไปจัดการกับข้อมูล รวมทั้งระบบความคิดของนักเรียนซึ่งเป็นอนาคตของชาติ ไม่ใช่การท่องจำอย่างเคยเป็นมาในอดีต สอนให้นักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ ไตร่ตรองในเรื่องราวต่างๆก่อน ก่อนจะตัดสินใจหรือกระทำการใดๆลงไป โดยเรื่องนั้นเป็นเรื่องอัน ส่งผลต่อ บุคคลรอบข้าง , สังคม รวมทั้งประเทศชาติ โดยเฉพาะยังเป็นเรื่องการเมือง ซึ่งหลายยุคคนคงเห็นว่ามันกำลังเป็นอีกเรื่องหนึ่งซึ่งกำลังเกิดความขัดแย้งในสังคมอย่างรุนแรง ตรงจุดนี้เองที่วิชาพลเมืองเข้ามามีบทบาท คือ สอนให้ผู้เรียนรู้จักหยุดคิดซักนิด ก่อน จะเชื่อข้อมูลใดๆก็ตามที่ได้รับ พร้อมไปเชื่อมกับความเป็นพลเมืองที่ดี

5. การจัดการเรียนรู้ Cooperative Learning คือ การเรียนแบบร่วมมือเป็นวิธีสอนที่นำไปประยุกต์ใช้ได้หลายวิชาและหลายระดับชั้น โดยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อยโดยทั่วไปมีสมาชิก 4 คน ที่มีความสามารถแตกต่างกันเป็นนักเรียนเก่ง 1 คน ปานกลาง 2 คน และอ่อน 1 คน นักเรียนในกลุ่มที่ต้องเรียนและรับผิดชอบงานกลุ่มร่วมกัน นักเรียนจะประสบผลสำเร็จก็ต่อเมื่อเพื่อนสมาชิกในกลุ่มทุกคน ประสบผลสำเร็จ บรรลุเป้าหมายร่วมกัน จึงทำให้นักเรียนช่วยเหลือพึ่งพากัน และสมาชิกในกลุ่มจะได้รับรางวัลร่วมกันเมื่อกลุ่มทำคะแนนได้ถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้

6. เทคนิคการสอนแบบเพื่อนคู่คิด หมายถึง วิธีการจับคู่เพื่อให้ผู้เรียนทำกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้คำแนะนำปรึกษาหรือ แลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ และร่วมมือกันทำกิจกรรมตาม กระบวนการเรียนจนค้นพบข้อสรุป ข้อความรู้หรือคำตอบร่วมกัน ขั้นตอนกิจกรรม มีดังนี้

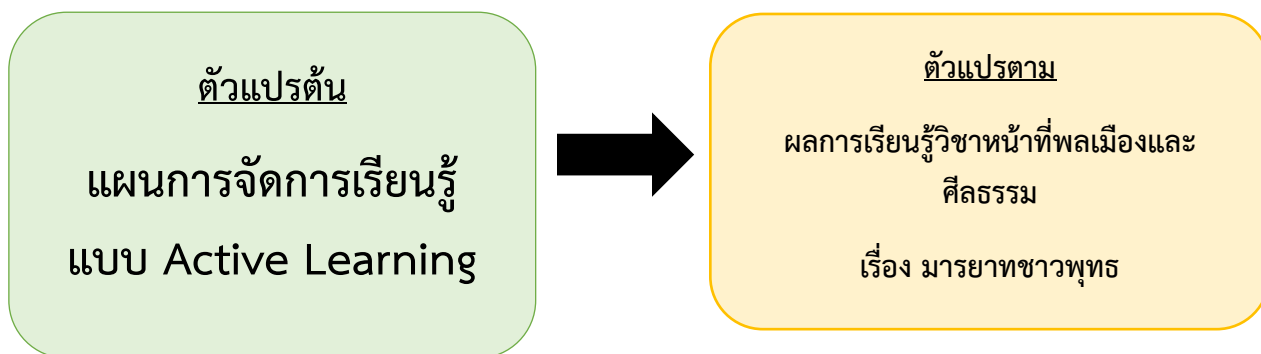
ขั้นที่ 1 Think เป็นขั้นตอนที่กระทำร่วมกันทั้งชั้นเรียนโดยผู้สอนอธิบายพร้อมสาธิตวิธี การใช้งาน แต่ละโปรแกรมและแจกใบงานให้กับนักเรียนเพื่อให้นักเรียนแต่ละคนคิดและ วิเคราะห์ขั้นตอนการทำงาน คำสั่ง สูตร ฟังก์ชัน และการแทนค่าเพื่อให้ได้คำตอบตามที่ต้องการ

ขั้นที่ 2 Pair เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนจับคู่ให้นักเรียนตามเงื่อนไขที่ผู้สอนกำหนด เช่น จับคู่ให้นักเรียนที่มีผลการเรียนดีคู่กับนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำเพื่อให้นักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

ขั้นที่ 3 Share เป็นขั้นตอนสุดท้ายผู้สอนจะสุ่มนักเรียนมานำเสนอหน้าชั้นเรียนเพื่อสรุปผลการเรียนรู้

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ในรายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

แผนภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 1 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์เพิ่มสูงขึ้น ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning
- 2 ทำให้ผู้สอนทราบว่าการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning สามารถช่วยส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนให้ดีขึ้น
- 3 เพื่อเป็นประโยชน์ให้แก่ครู อาจารย์ และผู้เกี่ยวข้องกับการสอนหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม ในการนำการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ไปใช้ในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีผลการเรียนสูงขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ในรายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning” จะนำเสนอสาระสำคัญเกี่ยวกับเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยลำดับเนื้อหาที่เป็นสาระสำคัญ รายละเอียดมีดังนี้

1. ทฤษฎีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้
2. ทฤษฎีแนวทางการจัดการเรียนรู้รายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม
3. ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning
4. ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้แบบ Cooperative Learning
5. ทฤษฎีเทคนิคการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1 ทฤษฎีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้

การนำเสนอสาระสำคัญในตอนนี้ประกอบด้วย (1) ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (2) ลักษณะของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (3) หลักเกณฑ์ในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (4) ชนิดของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (5) การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (6) ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายละเอียดมีดังนี้

1.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ต่างๆดังต่อไปนี้

พัฒนาพงษ์ สีกา (2551: 31) กล่าวว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึงขนาดของความสำเร็จที่ได้จากการเรียนโดยอาศัยความสามารถเฉพาะตัวบุคคลโดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอาจได้จากการทดสอบ เช่น สังเกตหรือการตรวจการบ้าน หรือเกรดของการเรียน ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการที่ซับซ้อนและระยะเวลา หรืออาจวัดด้วยแบบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั่วไป

เดโช สนวนานนท์ (2556: 3) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสำเร็จที่ได้รับจากความพยายาม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการหรือระดับของความสำเร็จที่ได้รับในแต่ละด้าน โดยเฉพาะ หรือโดยทั่วไป

ไพศาล หวังพานิช (2556: 89) กล่าวว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึงคุณลักษณะหรือความสามารถของบุคคลอันเกิดจากการเรียนการสอนเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์ การเรียนที่เกิดขึ้นจากการฝึกอบรมหรือสอบ จึงเป็นการตรวจสอบระดับความสามารถของบุคคลว่าเรียนแล้วมีความรู้เท่าใด สามารถวัดได้โดยการใช้แบบทดสอบต่างๆ

อัญญา สุขารมณ และอรพินทร์ ชูชม (2557: 3) กล่าวว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ระดับความสำเร็จที่ได้รับจากการเรียน ซึ่งได้ประเมินผลจากหลายวิธีดังต่อไปนี้

1. กระบวนการที่ได้จากแบบทดสอบโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยทั่วไปที่ยาวนาน

2. กระบวนการที่ได้จากเกรดเฉลี่ยของโรงเรียน ซึ่งต้องอาศัยกรรมวิธีที่ซับซ้อนและช่วงเวลา

พิมพ์ประภา อรัญมิตร (2558: 18) กล่าวว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คุณลักษณะและความรู้ความสามารถที่แสดงถึงความสำเร็จที่ได้จากการเรียนการสอนในวิชาต่างๆ ซึ่งสามารถวัดเป็นคะแนนได้จากแบบทดสอบภาคทฤษฎีหรือภาคปฏิบัติหรือทั้งสองอย่างวิชา สำราญใจ (2556: 20) กล่าวว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึงความรู้ที่ได้รับ หรือทักษะที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ในวิชาต่างๆ ซึ่งวัดได้จากคะแนนที่ครูผู้สอนให้ หรือคะแนนที่ได้จากการทดสอบ

อรัญญา นามแก้ว (2558: 49) กล่าวว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึงความรู้หรือทักษะอันเกิดจากการเรียนรู้ที่ได้เรียนมาแล้ว ที่ได้จากผลการสอนของครูผู้สอน ซึ่งอาจพิจารณาจากคะแนนสอบที่กำหนดให้คะแนนที่ได้จากงานที่ครูมอบหมายให้หรือทั้งสองอย่าง

วุฒิชัย ดานะ (2559: 32) กล่าวว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ระดับความรู้ ความสามารถ และทักษะที่ได้รับและพัฒนาจากการเรียนการสอนวิชาต่างๆ โดยอาศัยเครื่องมือในการวัดผลหลังจากการเรียนหรือจากการฝึกอบรม

สรุปได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึงความรู้ซึ่งได้มาจากการทำแบบทดสอบในเรื่องนั้นๆ นำไปสู่ความสำเร็จสามารถทำได้โดยวิธีการฝึกอบรมหรือการใช้ทักษะต่างๆ

1.2 ลักษณะของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

วนิดา ดีแป้น (2557: 22) กล่าวว่า ลักษณะของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มี 2 ด้าน ดังนี้

1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านสมอง จำแนกเป็น 6 ระดับ ดังนี้

(1) ผลสัมฤทธิ์ด้านความจำ เป็นสิ่งสำคัญทางการเรียน ความจำเป็นตัวเสริมให้เกิดความรู้ ความสามารถในการเรียน ความจำเป็นผลสัมฤทธิ์พื้นฐานก่อนการแสดงความสามารถในระดับสูง

(2) ผลสัมฤทธิ์ด้านความเข้าใจ เป็นการแสดงความสามารถในระดับสูงขึ้นกว่าความจำ

(3) ผลสัมฤทธิ์ด้านการนำไปใช้ เป็นการนำความรู้ที่ได้เรียนไปแล้วไปใช้ในสถานการณ์อื่นที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นการบรรลุจุดหมายของการนำไปใช้

(4) ผลสัมฤทธิ์ด้านการวิเคราะห์ เป็นการแยกแยะเนื้อหาให้เป็นส่วนย่อยและระบุส่วนย่อยกับส่วนย่อย หรือส่วนใหญกับส่วนใหญ่

(5) ผลสัมฤทธิ์ด้านการสังเคราะห์ เป็นการนำสิ่งที่วิเคราะห์มาผสมผสานเป็นเรื่องใหม่

(6) ผลสัมฤทธิ์ด้านการประเมินค่า ความสามารถในการประเมินเพื่อให้ได้คุณค่าบางอย่าง ถือว่าเป็นขั้นสุดท้ายของการพัฒนาสังคมของผู้เรียน

2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านจิตใจ เป็นสิ่งที่เปี่ยมนามธรรมและมีขอบเขตกว้างมาก ตั้งแต่การรับรู้ จนถึงความพึงพอใจในคุณค่า แบ่งย่อยเป็น 5 ระดับดังนี้

- (1) ขั้นการรับรู้ เป็นระดับต่ำ หมายถึง การที่บุคคลแต่ละคนเปิดใจอยากรับรู้ว่าจะเกิดอะไรขึ้น ภายนอกบ้าง คือการรับรู้ตัวและการตั้งใจรับรู้เพิ่ม
- (2) ขั้นการตอบสนอง เป็นขั้นที่นักเรียนได้แสดงตอบต่อคน สิ่งของ และปรากฏการณ์
- (3) ขั้นแสดงคุณค่า เป็นขั้นที่มีการรับรู้คุณค่า
- (4) ขั้นการสร้างของมโนทัศน์ของคุณค่าเป็นขั้นการสร้างความเข้าใจ
- (5) ขั้นการแสดงลักษณะ เป็นขั้นการแสดงบุคลิกลิขัยของบุคคลเหล่านั้นออกมา

สรุปได้ว่าลักษณะของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสามารถแบ่งได้เป็น 2 ด้านประกอบด้วยด้านสมอง ได้แก่ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และด้านจิตใจ ได้แก่ การรับรู้ การตอบสนอง แสดงคุณค่า การสร้างมโนทัศน์ และการแสดงลักษณะ

1.3 หลักเกณฑ์ในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

วิญญา วิลาภรณ์ (2552: 11) และเยาวดี วิบูลย์ศรี (2557: 82) กล่าวถึงหลักเกณฑ์ไว้สอดคล้องกัน ดังนี้

- 1) เนื้อหาหรือทักษะที่ครอบคลุมในแบบทดสอบนั้นจะต้องเป็นพฤติกรรมที่สามารถวัด
- 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ใช้แบบทดสอบวัดนั้น ถ้านำไปเปรียบเทียบกับกันจะต้องให้ทุกคนได้เรียนรู้ในสิ่งต่างๆ เหล่านั้นได้ครอบคลุมและเท่าเทียมกัน
- 3) วัดให้ตรงกับจุดประสงค์ การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ควรจะจัดตาม วัดจุดประสงค์ทุกอย่างของการสอนและต้องมั่นใจว่าได้วัดในสิ่งที่ต้องการจะวัดได้จริง
- 4) การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นการวัดความเจริญงอกงามของนักเรียน การเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าที่สุดวัดจุดประสงค์ที่วางไว้
- 5) การวัดผลเป็นการวัดผลทางอ้อม เป็นการยากที่จะใช้ข้อสอบแบบเขียนตอบวัดพฤติกรรม ตรงๆ ของบุคคลได้ คือ การตอบสนองต่อข้อสอบ ดังนั้น การเปลี่ยนวัดจุดประสงค์ให้เป็นพฤติกรรมที่จะ สอบ จะต้องทำอย่างรอบคอบและถูกต้อง
- 6) การวัดการเรียนรู้เป็นการยากที่จะวัดทุกสิ่งทุกอย่างที่สอนได้ภายในเวลาจำกัด สิ่งที่ได้วัดได้ เป็นเพียงพฤติกรรมของตัวแทนของพฤติกรรมทั้งหมดเท่านั้น
- 7) การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นเครื่องช่วยพัฒนาการสอนของครู และเป็นเครื่องช่วย ในการสอนของเด็ก
- 8) ในการศึกษาที่สมบูรณ์นั้นสิ่งสำคัญไม่ได้อยู่ที่การทดสอบแต่เพียงอย่างเดียว การทบทวน การสอนก็เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง
- 9) การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ควรจะเน้นในการวัดความสามารถในการใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์ หรือการนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ๆ
- 10) ควรใช้คำถามให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและวัดจุดประสงค์ที่วัด
- 11) ให้ข้อสอบมีความเหมาะสมกับนักเรียนในด้านต่างๆ เช่น ความยากง่าย พอเหมาะ มีเวลาพอสำหรับนักเรียนในการทำข้อสอบ

สรุปได้ว่าหลักเกณฑ์ในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีหลักเกณฑ์ดังนี้ เนื้อหาที่ครอบคลุมและตรงตามจุดประสงค์สามารถวัดได้ผลทางตรงและผลทางอ้อม เช่น การ ตอบสนองต่อข้อสอบ อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือเพื่อช่วยในการพัฒนาการสอนของครูแต่ต้องมีความ เหมาะสมกับนักเรียนในด้านต่างๆ

1.4 ชนิดของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

อำนาจ เลิศขันธ์ (2557: 88) แบ่งแบบทดสอบออกเป็น 18 ชนิดดังนี้

1) แบบทดสอบชนิดเลือกตอบ แบบทดสอบชนิดนี้มีลักษณะประกอบด้วยคำถาม 1 คำถาม มีตัวเลือก 4-5 ตัวเลือก

2) แบบทดสอบถูก – ผิด แบบทดสอบชนิดจัดว่าเป็นแบบเลือกตอบอีกอย่างหนึ่งแต่มีเพียง ถูกหรือผิด หรือมีสองตัวเลือก

3) แบบทดสอบแบบจับคู่ ลักษณะของแบบทดสอบจัดว่าเป็นแบบเลือกตอบอีกชนิดหนึ่งแต่มีตัวเลือกจำนวนคงที่และภายหลังการคัดเลือกตัวเลือกที่ถูกไปแล้วจำนวนตัวเลือกนี้จะลดน้อยลงไปเรื่อย ๆ

4) แบบทดสอบให้เขียนตอบ แบบทดสอบชนิดนี้มีหลายลักษณะ เช่น ให้เป็นแบบเติมคำ หรือเติมข้อความสั้นๆ หรือให้เขียนบรรยายแสดงความคิดเห็น

5) แบบทดสอบความเร็วในการคิด ลักษณะของแบบทดสอบความเร็วจะประกอบด้วยข้อ คำถามง่ายๆ แต่มีข้อคำถามจำนวนมากๆ ให้เวลาในการทำข้อสอบน้อยมาก คะแนนที่ได้จะเป็นตัวเลข ที่ชี้ให้เห็นถึงความเร็วในการคิดการทำข้อสอบ

6) แบบทดสอบแบบไม่จำกัดเวลา แบบทดสอบชนิดนี้ ประกอบด้วย ข้อคำถามที่ค่อนข้าง ยาก ต้องใช้เวลาในการคิดทำข้อสอบเป็นเวลานาน ดังนั้นจะไม่จำกัดเวลาในการทำข้อสอบ ให้ผู้สอบคิด จนว่าจะเสร็จ

7) แบบทดสอบที่วัดความสามารถขั้นสูงสุด แบบทดสอบลักษณะนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวัดความสามารถขั้นสูงสุดของผู้สอน ผู้สอนต้องพยายามทำข้อสอบให้คะแนนมากที่สุด คะแนนจะเป็นตัวชี้วัดถึงความสามารถขั้นสูงสุด เช่น การสอบวัดทางด้านสติปัญญา หรือการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

8) แบบทดสอบที่วัดคุณลักษณะเฉพาะอย่าง แบบทดสอบนี้มีจุดหมายวัดความสามารถ บางอย่าง บางประการ หรือคุณลักษณะที่ต้องการวัดเพียงบางลักษณะเท่านั้น เช่น แบบทดสอบวัดความ สนใจในวิชาชีพหรือแบบวัดบุคลิกภาพ เป็นต้น

9) แบบทดสอบแบบปรนัย เป็นแบบทดสอบที่ประกอบด้วยคุณลักษณะ 3 ประการคือ

(9.1) คำถามที่ใช้ถาม เป็นคำถามที่ชัดเจน ถามตรงจุด อ่านแล้วรู้ว่าถามอะไร

(9.2) เกณฑ์การตรวจให้คะแนน ได้กำหนดไว้ชัดเจน ตรวจก็ได้คะแนนตรงกันเท่านั้น

(9.3) การแปรผล ทุกคนที่แปลผลย่อมแปลได้ตรงกัน เช่น ใครทำข้อสอบได้ คือคนเก่ง

ใครทำข้อสอบไม่ได้ คือ คนเรียนอ่อน

10) แบบทดสอบแบบอัตนัย แบบทดสอบนี้เน้นที่คนออกข้อสอบเป็นคนตรวจและให้ คะแนนการให้คนตรวจย่อมมีข้อยุ่งยากหลายๆ ประการเกี่ยวกับเกณฑ์ในตัวคน

11) การทดสอบที่ใช้การเขียน-ตอบ การทดสอบลักษณะนี้อาจใช้เป็นแบบลักษณะของแบบทดสอบในข้อ 1,2,3,4 ดังที่กล่าวมา เรียกว่า แบบทดสอบที่เป็นการทดสอบที่ใช้เขียนตอบ

12) การทดสอบที่ไม่ใช้การเขียน การทดสอบลักษณะนี้ไม่ใช้การเขียนตอบ แต่เป็นแบบ สังเกตพฤติกรรมจากการกระทำโดยตรง เช่น การทดสอบพลศึกษา การทดสอบด้านการปฏิบัติในวิชาช่างประเภทต่างๆ

13) การทดสอบที่ใช้นักเรียนเป็นกลุ่ม การทดสอบที่ใช้ลักษณะนักเรียนทดสอบเป็นกลุ่ม ส่วนมากมักใช้ paper – pencil test เพราะสามารถสอบนักเรียนได้พร้อมๆ กันถึงแม้นักเรียนจะมี จำนวนมาก

14) แบบทดสอบที่ต้องสอบครั้งละ 1 คน การทดสอบที่สอบกับนักเรียนเพียง 1 คน มักเป็น แบบการสอบเพื่อตรวจสอบข้อบกพร่องทางการด้านเรียน หรือ เป็นการสอบความพร้อมทางด้านการ เรียน ความพร้อมด้านการฟังความพร้อมด้านการอ่าน และโดยเฉพาะการสอบด้านการปฏิบัติงาน ซึ่งต้อง ดูพฤติกรรมอากัปกริยาของผู้เข้าสอบด้วยการสอบเป็นกลุ่มทำให้ไม่สามารถสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนโดยตรงได้

15) แบบทดสอบที่ใช้ภาษา แบบทดสอบนี้เน้นที่ใช้ภาษาเป็นการสื่อความหมาย เหมาะ สำหรับนักเรียนที่สามารถอ่านหนังสือได้เร็ว

16) แบบทดสอบที่ไม่ใช้ภาษา แบบทดสอบชุดนี้จะเหมาะกับเด็กเล็กๆ ที่ไม่สามารถสื่อความหมายด้วยการพูดหรือการเขียนได้

17) แบบทดสอบที่ต้องการเฉพาะกระบวนการคิดตอบ แบบทดสอบลักษณะนี้ผู้สอบไม่ สนใจว่าใครคิดได้หรือไม่ แต่มีความสนใจที่ผู้เข้าสอบคิดอย่างไร

18) แบบทดสอบแบบการสร้างจินตภาพ ลักษณะแบบทดสอบนี้เน้นให้ผู้เข้าสอบแสดงความรู้ ความคิดต่อสิ่งเร้าต่างๆ ที่ตนได้พบเห็น ผู้เข้าสอบจะแสดงอาการตอบสนองออกมาเป็นความรู้สึกนึกคิดทัศนคติต่างๆ ต่อสิ่งเร้าที่ปรากฏอยู่ ตัวแบบทดสอบที่ใช้เป็นสิ่งเร้าจะมีลักษณะไม่ชัดเจน เพราะต้องการเป็นตัวการที่ให้ผู้สอบแสดงพฤติกรรมความรู้สึกในตนตอบสนองออกมาเท่านั้น เมื่อไรที่ตัวแบบทดสอบมีความชัดเจนไม่ถือว่าเป็นการสอบเพื่อวัดการสร้างจินตภาพ การสอบลักษณะนี้จึงเหมาะกับบุคคลที่จิตไม่สมประกอบ คนเหล่านี้เมื่อพบเห็นภาพสลัวๆ ไม่ชัดเจน ก็จะระบายความรู้สึกนึกคิดที่เป็นปัญหาออกมา ผู้วัดผลก็จะแปลพฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นให้เขารู้ ว่าเป็นคนอย่างไร มีปัญหาหรือไม่เห็นได้ว่าชนิดของแบบทดสอบมีหลายชนิดด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นแบบทดสอบปรนัย อัตนัย แบบเลือกตอบ แบบจำกัดเวลา ที่ผู้สอนสร้างขึ้นเอง หรือแบบทดสอบมาตรฐาน อย่างไรก็ตาม การสร้างแบบทดสอบชนิดต่าง ๆ นั้น ผู้สร้างจะต้องสร้างให้เหมาะสมกับเนื้อหา และสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ และเลือกใช้ให้เหมาะสมกับผู้สอบด้วย

สรุปได้ว่าชนิดของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสามารถแบ่งออกเป็น 18 ชนิดดังนี้ เลือกตอบ ถูก-ผิด จับคู่ การเขียนตอบ ความเร็วในการคิด แบบไม่จำกัดเวลา วัดความสามารถขั้นสูง วัดคุณลักษณะเฉพาะอย่าง แบบปรนัย แบบอัตนัย การเขียน-ตอบ การทดสอบที่ไม่ใช้การเขียน การทดสอบ

นักเรียนเป็นกลุ่ม สอบครั้งละ 1 คน แบบทดสอบใช้ภาษา ไม่ใช่ภาษา แบบทดสอบที่ ต้องการเฉพาะการ คิดตอบและแบบทดสอบการสร้างจินตภาพซึ่งเป็นวิธีการวัดความรู้และพฤติกรรม ของนักเรียนได้

1.5 การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ไพศาล หวังพานิช (2556: 89) กล่าวถึง การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่าสามารถวัดผลได้ 2 แบบ ตามความมุ่งหมาย และลักษณะวิชาที่สอน ดังนี้

1) การวัดผลด้านการปฏิบัติ เป็นการตรวจสอบระดับความสามารถในการปฏิบัติหรือทักษะ ของ ผู้เรียนโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถดังกล่าวในรูปแบบของการกระทำจริงเป็นผลงาน เช่น วิชาศิลปศึกษา พลศึกษา การช่าง เป็นต้น การวัดผลแบบนี้จึงต้องใช้ “ข้อสอบภาคปฏิบัติ (Performance Test)”

2) การวัดผลด้านเนื้อหา เป็นการตรวจสอบความสามารถที่เกี่ยวกับเนื้อหาอันเป็น ประสบการณ์ การเรียนรู้ของผู้เรียน รวมถึงพฤติกรรมความสามารถในด้านต่างๆ สามารถวัดผลได้โดยใช้ “ข้อสอบวัด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Achievement Test)”

สรุปได้ว่าการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสามารถวัดผลได้ 2 แบบ ได้แก่ การวัดผลด้านปฏิบัติจาก การลงมือทำงานจริงและการวัดผลเชิงเนื้อหาการใช้เนื้อหาบทเรียนมาวัดความรู้ของนักเรียน

1.6 ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

บลูม (1976: 139) กล่าวถึงสิ่งที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ว่า มีอยู่ 3 ตัวแปร คือ

1) พฤติกรรมด้านปัญญา (Cognitive Entry Behavior) เป็นพฤติกรรมด้านความรู้ ความคิด ความเข้าใจ หมายถึงการเรียนรู้ที่จำเป็นต้องการเรียนเรื่องนั้น และมีมาก่อนเรียน ได้แก่ ความถนัด และ พื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียนซึ่งเหมาะสมกับการเรียนรู้ใหม่

2) ลักษณะทางอารมณ์ (Affective Entry Characteristic) เป็นตัวกำหนดด้านอารมณ์ หมายถึง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความกระตือรือร้นที่มีต่อเนื้อหาที่เรียน รวมทั้งทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อ เนื้อหาวิชาต่อ โรงเรียน และระบบการเรียนและมโนภาพเกี่ยวกับตนเอง

3) คุณภาพของการสอน (Quality of Instruction) เป็นตัวกำหนดประสิทธิภาพในการ เรียนของ ผู้เรียนซึ่งประกอบด้วย การชี้แนะ หมายถึง การบอกจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนและงานที่ จะต้อง ทำให้ผู้เรียนทราบอย่างชัดเจน การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนการให้การเสริมแรง ของครู การใช้ข้อมูลย้อนกลับ หรือการให้ผู้เรียนรู้ผลว่าตนเองกระทำถูกต้องหรือไม่และการแก้ไข ข้อบกพร่อง จากองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สรุปได้ว่าปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเกิดจาก 3 ตัวแปร คือพฤติกรรมด้านปัญญา ลักษณะทางอารมณ์และคุณภาพการสอนทั้งหมดนี้ เป็นสิ่งที่สำคัญจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงหรือต่ำ

2. ทฤษฎีแนวทางการจัดการเรียนรู้รายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม

2.1 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2567

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับเอกสารหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2562 ในส่วนที่เกี่ยวกับ จุดประสงค์รายวิชา สมรรถนะรายวิชา คำอธิบายรายวิชา ซึ่งหัวข้อดังกล่าวมีรายละเอียดดังนี้

1. จุดประสงค์รายวิชา

1. รู้และเข้าใจเกี่ยวกับสังคม วัฒนธรรม สิทธิหน้าที่พลเมืองดีและหลักธรรมหรือคำสอนของศาสนา
2. ประพฤติปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเป็นศาสนิกชนที่ดีตามหลักธรรมคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ
3. น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนและการดำเนินชีวิต
4. ตระหนักถึงการดำรงชีวิตที่ถูกต้องดีงามในฐานะศาสนิกชนและพลเมืองดี

2. สมรรถนะรายวิชา

1. แสดงความรู้เกี่ยวกับสังคม วัฒนธรรม สิทธิหน้าที่พลเมืองดี และหลักธรรมหรือคำสอนของศาสนา
2. ประพฤติปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามบรรทัดฐานทางสังคม ค่านิยมพื้นฐาน และระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
3. ประพฤติปฏิบัติตนตามหลักจริยธรรม วัฒนธรรมและหลักธรรมหรือคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ
4. วิเคราะห์สภาพปัญหาในสังคมและแนวทางแก้ไขตามศักยภาพของตน
5. น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

3. คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาเกี่ยวกับความสำคัญของสถาบันทางสังคม บรรทัดฐานทางสังคม วัฒนธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ปัญหาในสังคม สิทธิหน้าที่ของพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักธรรมหรือคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ

2.2 ความหมายหน้าที่พลเมือง

ความหมายของความหมายหน้าที่พลเมือง ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

นายสมพล สุวรรณ (2561) พลเมืองดี หมายถึง ประชาชนที่ประพฤติปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคมมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตนเอง รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง และปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมไม่ละเมิดล่วงล้ำสิทธิและเสรีภาพของบุคคล

พลเมืองเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของสังคมของสังคมไทย เช่นเดียวกับสังคมอื่น ๆ ทุกสังคมย่อมต้องการพลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งหมายถึงความมีร่างกายจิตใจดี คิดเป็น ทำเป็น แก้ไขปัญหาได้ มีประสิทธิภาพเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาความเจริญก้าวหน้า ความมั่นคงให้กับประเทศชาติและการเป็น

พลเมืองดีนั้นย่อมต้องการปฏิบัติตามบรรทัดฐานและขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคมมีคุณธรรมเป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิตอีกด้วย เพื่อการพัฒนาสังคมให้ยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการพัฒนาให้เป็นพลเมืองดี

1. เพื่อให้รู้จักปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสังคม
2. เพื่อปลูกฝังทักษะการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม
3. เพื่อปลูกฝังความมีระเบียบวินัย และเคารพกฎหมาย
4. เพื่อปลูกฝังให้มีทัศนคติและค่านิยมที่ดีต่อสังคม

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2558: 11) กล่าวว่า พลเมืองคือผู้ที่เป็นกำลังของเมือง เป็นผู้ที่ขาดจากการอยู่ภายใต้การชี้นำของผู้ปกครองซึ่งเป็นนักการเมือง เป็นข้าราชการ

มานิจ สุขสมจิตร (2558: 13) กล่าวไว้สอดคล้องกันว่า พลเมืองคือผู้ที่เป็นกำลังของบ้านเมืองที่รวมตัวกันทำเรื่องดีๆ เพื่อช่วยให้สังคมและประเทศชาติมีความเจริญและเป็นเมืองที่ผู้คนมีคุณธรรมจริยธรรม ซื่อสัตย์สุจริต ยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรม เสียสละ และเป็นคนมีเหตุผล มีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ

ศุภณัฐ เพิ่มพูนวิวัฒน์ (2558) ที่เห็นว่าพลเมืองคือผู้ที่เป็นกำลังของบ้านเมือง มีการรวมตัวกันทำเรื่องดีๆ มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย

จากการศึกษา ความหมายหน้าที่พลเมือง สรุปได้ว่า หน้าที่พลเมือง หมายถึง ผู้ที่เป็นกำลังของเมือง เป็นผู้ที่มีปฏิบัติตนเป็นคนดี ไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับสังคมและประเทศชาติ อยู่ในศีลธรรมคุณธรรม จริยธรรม สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมปัจจุบันได้อย่างมีความสุข

2.3 ลักษณะของพลเมืองดี

ลักษณะของพลเมืองดีมีหลายคุณสมบัติที่บ่งบอกว่าเป็นพลเมืองดีที่สังคมต้องการในปัจจุบัน เพื่อสร้างความสงบสุขให้กับประเทศชาติ โดยมีผู้ที่กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของพลเมืองดีไว้หลากหลาย ดังนี้

นายสมพล สุวรรณ (2561) การเป็นพลเมืองดี จะมีลักษณะอย่างไรวินั้น สังคมจะเป็นผู้กำหนดลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อที่จะได้พลเมือง ที่ดี ต้องการดังนั้นคุณสมบัติของสมาชิกในสังคมก็จะต้องมีคุณสมบัติที่เป็นพื้นฐานและคุณสมบัติเฉพาะ ดังนี้

คุณสมบัติพื้นฐาน คือ คุณสมบัติทั่วไปของการเป็นพลเมืองดี เช่น ขยัน อดทน ซื่อสัตย์ ประหยัด รับผิดชอบ มีเหตุผล โอบอ้อมอารี มีเมตตา เห็นประโยชน์ส่วนรวมมีความสำคัญเสมอ

คุณสมบัติเฉพาะ คือ คุณสมบัติเฉพาะอย่างที่ต้องการให้บุคคลพึงปฏิบัติ เช่น ต้องการบุคคลที่มีคุณธรรมนำความรู้ ต้องการให้คนในสังคมไทยหันมาสนใจ พัฒนาวิจัยในงานอาชีพด้านการเกษตรให้มากเนื่องจากเป็นพื้นฐานของสังคมไทย เนื่องจากเป็นพื้นฐานของสังคมไทย เพื่อการพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน

ยุทนา วารณปิตักุล และสุนิตา เรืองจิต (2542 : 210) สรุปคุณสมบัติพื้นฐานของความเป็นพลเมืองดี ดังนี้

1. ความกล้าหาญทางจริยธรรม
2. เห็นแก่ส่วนรวม
3. ยอมรับความแตกต่าง
4. เคารพศักดิ์ศรีของตนเองและผู้อื่น
5. มีจิตใจวิพากษ์และวิจารณ์
6. การมีความสามารถคิดและตัดสินใจ
7. การมีส่วนร่วมในนโยบายสาธารณะอย่างมีจิตสำนึก

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555 : 31) กล่าวว่า คุณลักษณะของพลเมืองดีประกอบด้วย ลักษณะ 6 ประการ ดังนี้

1. รับผิดชอบตนเองและพึ่งตนเองได้ เป็นเจ้าของชีวิตตนเอง ไม่อยู่ใต้การครอบงำหรือความอุปถัมภ์ของใคร และใช้สิทธิเสรีภาพโดยมีความรับผิดชอบต่อ
2. เคารพสิทธิอื่น ไม่ไร้สิทธิเสรีภาพรองคน ไปละเมิดสิทธิเสรีภาพผู้อื่น
3. เคารพความแตกต่าง ยอมรับความแตกต่างและเคารพผู้อื่นที่แตกต่างจากตนเอง
4. เคารพหลักความเสมอภาค เห็นคนเท่าเทียมกัน โดยมองคนเป็นระนาบไม่ใช่แนวตั้ง
5. เคารพกติกาหรือกฎหมาย เคารพกติกา เคารพกฎหมาย ไม่ใช้กำลังแก้ปัญหา และยอมรับผลของการละเมิดกติกา
6. รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม ตระหนักว่าตนเป็นสมาชิกคนหนึ่งของสังคม และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาโดยไม่ก่อปัญหาและลงมือด้วยตนเอง

จันทนา บุญญานุวัตร (2549 : 5) ได้กล่าวไว้ว่า คุณลักษณะของพลเมืองดี ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1)ด้านความรับผิดชอบต่อ 2)ด้านคุณลักษณะประชาธิปไตย 3)ด้านการมีคุณธรรม 4)ด้านการมีวินัยในตนเอง 5)ด้านความสามารถในการปรับตัว และ 6)ด้านความเป็นไทย

ชุตินา ทศโร (2550 : 7) ได้กล่าวไว้ว่า คุณลักษณะของพลเมืองดี ประกอบด้วยคุณลักษณะ 5 คุณลักษณะ คือ 1)ความมีวินัยในตนเอง 2)ความรับผิดชอบต่อ 3)ความซื่อสัตย์ 4)การเคารพสิทธิและเสรีภาพ และ 5)ความสามัคคี

จุฑามาศ ช่อคง (2556 : 7) ได้กล่าวว่า ความเป็นพลเมืองดี ประกอบด้วย 1)มีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2)ซื่อสัตย์สุจริต 3)มีวินัย เคารพกฎหมายและกติกาสังคม 4)ใฝ่เรียนรู้ 5)อยู่อย่างพอเพียง 6)มุ่งมั่น และรับผิดชอบต่อการทำงาน 7)รักความเป็นไทย 8)มีจิตสาธารณะ 9)มีเหตุผลรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และ 10)เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองการปกครอง

จากการศึกษา ลักษณะของพลเมืองดี สรุปได้ว่า การเป็นพลเมืองที่ดี ต้องมีการเคารพสิทธิและเสรีภาพ มีจิตใจดี มีความเมตตาต่อผู้อื่นในสังคม มีความรับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน เพื่อเป็นการพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน

3. ทฤษฎีการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning)

การเรียนรู้แบบเชิงรุกเป็นการเรียนรู้ที่เน้นด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสนใจรวมถึงความถนัดของผู้เรียนทำให้ได้ลงมือปฏิบัติมีโอกาสดำเนินการคิดและตัดสินใจในการทำกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับการพูด (talk) การฟัง (listen) การอ่าน (read) การเขียน (write) การสะท้อน (reflect) แนวความคิดและความรู้ที่ได้รับไปแล้วการแก้ปัญหาและการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม จากผู้สอนสร้างสถานการณ์กระตุ้นเป็นแรงหนุนและอำนวยความสะดวก

3.1 ความหมายของการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning)

Bonwell (2003) กล่าวว่า Active & Learning หมายถึง การเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติและสร้างความรู้จากการลงมือปฏิบัติจริงในระหว่างการเรียนรู้การสอน ส่งผลให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม

Prine (2004) กล่าวว่า การเรียนเชิงรุก หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็น ได้ใช้ทักษะการพูด ฟัง อ่านเขียน และไตร่ตรองความคิด

Felder and Brent (2009) กล่าวว่า Active Learning หมายถึง กิจกรรมใดๆ ก็ตามที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาที่ผู้เรียนทุกคนได้ถูกเรียกให้ทำสิ่งต่างๆ นอกเหนือจากการนั่งดู ฟัง และจดบันทึกอย่างเดียว

ปรีชาญ เดชศรี (2545 : 53) สรุปว่า การเรียนรู้แบบเชิงรุก หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่มีกิจกรรมให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ ทั้งในเชิงทักษะต่างๆ เช่น การทดลอง การสำรวจตรวจสอบและการปฏิบัติเพื่อพัฒนาเชาวน์ปัญญา วิเคราะห์ วิจัย หรือการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ เพื่อแทนที่การเรียนการสอนที่ครูบอกเล่าให้นักเรียนได้ฟังเพียงด้านเดียว

ศิริพร มโนพิเชษฐวัฒนา (2547 : 27) สรุปว่า การเรียนรู้แบบเชิงรุกเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้มีบทบาทในการรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองอย่างกระปรี้กระเปร่า โดยการลงมือทำและคิดสิ่งที่ตนกำลังกระทำ จากข้อมูลหรือกิจกรรมการเรียนการสอนที่ได้รับผ่านทางการอ่าน พูด ฟัง คิด เขียน อภิปรายแก้ปัญหาและมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เพื่อทดแทนการสอนแบบบรรยาย จากแนวคิดการเรียนรู้แบบเชิงรุกซึ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากการที่ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ มีโอกาสคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง ตลอดจนการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนรวมถึงการให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝนและทำซ้ำบ่อยๆ ทำให้รู้ความสามารถและศักยภาพของตนเองซึ่งนำไปสู่การพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการและการสร้างแรงจูงใจให้ตนเองได้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้และเป็นความรู้ที่ยั่งยืน จากธรรมชาติของการเรียนรู้แบบกระตือรือร้นมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในบทบาทการเรียนรู้ของตนเองเป็นสำคัญและมีกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจและทักษะต่างๆ

พิมพันธ์ เตชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข (2561:35) ได้ให้ความหมายว่าเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลงมือทำกิจกรรมผ่านการฟัง พูด อ่าน เขียน และแสดงความคิดเห็นขณะเดียวกันนั้นนักเรียนต้องใช้กระบวนการคิด โดยเฉพาะการคิดขั้นสูง คือการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า

จากความหมายของการเรียนรู้แบบเชิงรุก สรุปได้ว่า นักเรียนมีบทบาทในกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่ได้รับผ่านทางการอ่าน พูด ฟัง คิด เขียน อภิปราย แก้ปัญหาและมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เพื่อทดแทนการสอนแบบบรรยาย

3.2 ลักษณะของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

มีนักการศึกษาได้อธิบายถึงลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก Active Learning ไว้ดังนี้

เชงเคอร์ กอส และเบิร์นสไตน์ (Shenker; Goss; & Bearstein. 1996) กล่าวถึงลักษณะของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ดังนี้

- 1) เป็นการเรียนรู้ที่มุ่งลดการถ่ายทอดความรู้จากผู้สอนสู่ผู้เรียนให้น้อยลงและพัฒนาทักษะให้เกิดกับผู้เรียน
- 2) ผู้เรียนมีส่วนร่วมชั้นเรียนโดยลงมือกระทำมากกว่านั่งฟังเพียงอย่างเดียว
- 3) ผู้เรียนมีส่วนในกิจกรรม เช่น อ่าน อภิปราย และเขียน
- 4) เน้นการสำรวจเจตคติและคุณค่าที่มีอยู่ในผู้เรียน
- 5) ผู้เรียนได้พัฒนาการคิดระดับสูงในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินผลการนำไปใช้
- 6) ทั้งผู้เรียนและผู้สอนรับข้อมูลป้อนกลับจากการสะท้อนความคิดได้อย่างรวดเร็ว

ซิลเบอร์แมน (Siberman. 1996) กล่าวถึง ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ดังนี้

1) มีปฏิสัมพันธ์ ผู้เรียนมีการพูดคุยกับเพื่อนร่วมชั้นและยังเป็นการสร้างการร่วมมือกันและการมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

- 2) มีการเรียนรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ของผู้เรียน
- 3) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน

บุหงา วัฒนะ (2546 : 30-34) ได้กล่าวถึงลักษณะของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีลักษณะดังต่อไปนี้

- 1) มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและระหว่างตัวนักเรียนด้วยกันเอง
- 2) ทำให้บรรลุผลสำเร็จทางวิชาการ
- 3) เกิดทักษะด้านการสื่อสารระหว่างกัน
- 4) มีการพัฒนาทักษะการคิดโดยเริ่มจากการคิดระดับพื้นฐานไปสู่การคิดระดับสูง

ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ (2551 : 2) ได้เสนอรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก ดังนี้

1) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรงกับการแก้ปัญหาตามสภาพจริง (Authentic situation)

2) จัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้กำหนดแนวคิด การวางแผน การยอมรับ การประเมินผลและการนำเสนอผลงาน

- 3) บูรณาการเนื้อหารายวิชา เพื่อเชื่อมโยงความเข้าใจวิชาต่าง ที่แตกต่างกัน

- 4) จัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เอื้อต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่น (Colocation)
- 5) ใช้กลวิธีของกระบวนการกลุ่ม (Group processing)
- 6) จัดให้มีการประเมินผลโดยกลุ่มเพื่อน (Peer assessment)

สัญญา ภัทรกร (2552 : 17) ได้สรุปหลักการของการจัดการเรียนรู้อย่างมีชีวิตชีวาควรมีลักษณะดังนี้

- 1) ผู้เรียนมีการทำงานเป็นกลุ่ม
- 2) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้
- 3) ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
- 4) ผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง
- 5) ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม
- 6) ผู้เรียนอ่าน พูด ฟัง คิด และเขียนอย่างกระตือรือร้น
- 7) ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียน
- 8) ผู้เรียนมีการใช้วัสดุของจริงที่ผู้สอนจัดทำให้ เพื่อสร้างสรรค์ผลงานหรือแก้ปัญหา

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2553) ได้กล่าวเกี่ยวกับลักษณะของการเรียนรู้เชิงรุก

- 1) ช่วยให้นักเรียนพัฒนาศักยภาพทางการคิด การแก้ปัญหา และการนำความรู้
- 2) เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้
- 3) นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้และจัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง
- 4) นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน มีการสร้างองค์ความรู้ การสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน

และร่วมมือกันมากกว่าการแข่งขัน

5) นักเรียนได้เรียนรู้ความรับผิดชอบร่วมกัน การมีวินัยในการทำงาน และการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ

- 6) เป็นกระบวนการสร้างสถานการณ์ให้นักเรียนอ่าน พูด ฟัง คิด
- 7) เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นทักษะการคิดขั้นสูง
- 8) เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนบูรณาการข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ และหลักการสู่

การสร้างความคิดรวบยอด

- 9) ครูจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง
- 10) ความรู้เกิดจากประสบการณ์ การสร้างองค์ความรู้ และการสรุปบทวนของนักเรียน

จากการศึกษาลักษณะของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการสอนเป็นหลัก มีการสื่อสารระหว่างกัน การทำงานร่วมกับผู้อื่นโดยสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน และร่วมมือกันมากกว่าการแข่งขัน

3.3 องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

วิทวัส ดวงภูมิเมศ และวารินทร์ แก้วอุไร (2560 : 1-14) ได้สรุปองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมี 5 องค์ประกอบ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) การสร้างสภาพแวดล้อมและกระตุ้นความสงสัยใคร่รู้ในปัญหา ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรมีการนำเข้าสู่บทเรียนกระตุ้นให้นักเรียนอยากรู้และสนใจในสถานการณ์ปัญหา ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กระตุ้นให้ใช้ความรู้จากประสบการณ์เดิม อธิบายหรือหาคำตอบกับสถานการณ์หรือปัญหา

2) การลงมือสร้างความเข้าใจและวางแผนในการเรียนรู้ ควรเป็นกิจกรรมการเรียนรู้โดยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย กระตุ้นให้นักเรียนใช้ทักษะกระบวนการคิดจำแนกวิเคราะห์ กำหนดประเด็น และทำความเข้าใจของสถานการณ์หรือปัญหาที่กำลังเผชิญและร่วมกันวางแผน แบ่งหน้าที่ ใช้ทักษะการแก้ปัญหา กำหนดกรอบวิธีการและการลงมือปฏิบัติ สำรวจตรวจสอบอย่างเป็นระบบจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ

3) การลงข้อสรุปผลการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรมีการใช้ทักษะการสื่อสารร่วมกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้แสดงแนวคิดในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และเป็นระบบ การสรุปและการสร้างองค์ความรู้ ตลอดจนนำเสนอผลการเรียนรู้ด้วยวิธีการอย่างหลากหลาย

4) การขยายความรู้สู่นวัตกรรม เป็นการนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับศาสตร์วิชาอื่น ๆ เพื่อสร้างผลงานหรือชิ้นงานขึ้นมาใหม่ โดยนักเรียนมีอิสระในการเลือกที่จะสร้างสรรค์นวัตกรรม ในลักษณะของผลงานที่เป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่มและสามารถนำผลงานออกสู่นอกห้องเรียนให้สังคมภายนอกได้รับรู้และเป็นประโยชน์ใช้ได้จริง

5) การประเมินผลการเรียนรู้ เป็นการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Active Learning) ตลอดกระบวนการเรียนรู้และผลของการเรียนรู้โดยประเมินร่วมกันระหว่างนักเรียนและครูผู้สอน กระตุ้นให้นักเรียน อภิปรายร่วมกัน แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ สรุปองค์ความรู้ร่วมกันทั้งชั้นเรียน นำเสนอปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาในขณะปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม

3.4 ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยบ่งชี้ว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุกก่อให้เกิดประโยชน์กับนักเรียนและครู ดังนี้

บอนเวลล์และไอสัน (Bonwell & Eison : 1991) กล่าวเกี่ยวกับประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ไว้ดังนี้ 1) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ 2) การเรียนรู้เชิงรุกช่วยสร้างความสนใจและแรงจูงใจให้แก่ นักเรียนมากกว่าการเรียนแบบบรรยาย 3) ช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ 4) ส่งเสริมการพัฒนาทักษะการคิดวิจารณ์ญาณแก่นักเรียน 5) ปรับปรุงการจำเนื้อหาความรู้ และทักษะต่าง ๆ เช่น ทักษะการเขียนและการพูด 6) เพิ่มความรับผิดชอบของนักเรียนเป็นรายบุคคล 8) ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพิ่มขึ้น 9) เปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิด พูดคุย และประมวลผลเนื้อหาหลักสูตร 10) ก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้เพิ่มขึ้น 11) พัฒนาการเรียนรู้ร่วมกันและการทำงานเป็นทีม 12) ส่งเสริมความเข้าใจให้แก่ นักเรียน 13) สร้างโอกาสในการสอนที่แตกต่าง 14) ครูผู้สอน

สามารถให้ข้อเสนอคำแนะนำแก่นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ 15) มุ่งเน้นให้ครูเป็นผู้ออกแบบและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้มากกว่าเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้

ศูนย์นวัตกรรมการสอนแห่งมหาวิทยาลัยคอร์เนล (Cornell University Center for Teaching Innovation, 2015) ได้กล่าวถึงประโยชน์และเหตุผลในการใช้การเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ 1) การเรียนรู้เชิงรุกช่วยส่งเสริมแนวคิดและทักษะที่สำคัญแก่นักเรียน 2) ครูสามารถให้ข้อเสนอแนะแก่นักเรียนอย่างสม่ำเสมอและทันที่ 3) เปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิด พูดคุย และประมวลผลเนื้อหาหลักสูตร 4) สร้างการเชื่อมโยงเนื้อหาสำหรับนักเรียน เพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้แก่นักเรียน 5) ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกทักษะที่สำคัญ เช่น การทำงานร่วมกันทั้งแบบเป็นคู่และกลุ่ม 6) นักเรียนเห็นคุณค่าในตนเองผ่านการสนทนากับนักเรียนคนอื่น 7) สร้างความรู้สึกเป็นชุมชนในห้องเรียน โดยการเพิ่มปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียนและระหว่างครูกับนักเรียน

พิมพันธ์ เตชะคุปต์ และพเยาว์ ยินดีสุข (2561 : 35) กล่าวถึงประโยชน์และความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไว้ดังนี้ 1) นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การอ่าน การสืบค้น การอภิปราย การสรุป การสร้างความรู้ การเขียนและการนำเสนอ 2) นักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ได้แก่ ทักษะการแก้ปัญหา การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และการประเมินค่า โดยลดกระบวนการถ่ายทอดข้อมูลแก่นักเรียน 3) นักเรียนได้รับการบ่มเพาะด้านคุณธรรม เจตคติ และคุณค่าที่อยู่ในตัวนักเรียน 4) เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ 5) นักเรียนเรียนรู้แบบรวมพลังทุกคนร่วมกันคิด ทั้งทำงานรายบุคคลและทำงานกลุ่ม เปิดโอกาสให้นักเรียนที่มีความสามารถหรือมีความถนัดมากกว่าช่วยเหลือผู้ที่มีความถนัดน้อยกว่า 6) นักเรียนร่วมกันทำกิจกรรม และทำงานอย่างมีชีวิตชีวา

อนุสสรณ์ เฉลิมศรี (2563 : 25) 1) ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่มีต่อนักเรียน ช่วยนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้มีทัศนคติอย่างเข้าใจ ถูกต้อง และลึกซึ้ง เกิดความคงทนในการเรียนรู้มากขึ้น นักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ได้แก่ การพูด การอ่าน การเขียน สะท้อนคิด และทักษะการคิดขั้นสูงเช่น การแก้ปัญหา การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า นักเรียนมีโอกาสลงมือปฏิบัติกิจกรรมที่ท้าทาย เพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้ และเรียนรู้อย่างสนุกสนานจากการทำงานเดี่ยวและทำงานกลุ่ม ในทำงานกลุ่มนั้น นักเรียนร่วมกันคิด ตั้งคำถาม โต้ตอบ วิพากษ์วิจารณ์และชื่นชมวิธีทำงาน ด้วยมุมมองที่แตกต่างกันของเพื่อนและกลุ่ม สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียน เพื่อนและครู ลดการแข่งขันและการแยกตัวจากชั้นเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกันส่งเสริมเจตคติต่อนักเรียนในทางบวก เกิดความพยายามในการเรียนทำให้รับผิดชอบต่อการเรียนรู้มากขึ้น และช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ดีขึ้น 2) ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่มีต่อครู ครูสามารถให้ข้อเสนอแนะแก่นักเรียนได้อย่างสม่ำเสมอและทันที่จากข้อมูลที่ได้จากการสะท้อนคิดว่า นักเรียนมีความเข้าใจหรือไม่อย่างไร จากการสังเกตนักเรียนในขณะที่ทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การพูดคุย การเขียนสื่อสารและการสะท้อนคิด ข้อมูลจากการสังเกตเหล่านี้จะช่วยให้ครูปรับการสอนให้เหมาะกับนักเรียนสร้างโอกาสในการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่าง มุ่งเน้นให้ครูเป็นผู้ออกแบบและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้มากกว่าเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้

จากการศึกษาประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสรุปได้ว่า ทำให้นักเรียนเกิดความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ และเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ที่ตนเองเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ นักเรียนได้รับประโยชน์จากการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน นักเรียนได้ตั้งคำถามโต้แย้ง วิพากษ์วิจารณ์ และชื่นชมวิธีการทำงานและมุมมองที่แตกต่างกันของแต่ละคน การสร้างความท้าทาย สร้างแรงจูงใจให้แก่ นักเรียนและครู นักเรียนมีการพัฒนาประสบการณ์ทางสังคมและสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

3.5 กลวิธีการสอนและเทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีหลากหลายกลวิธีและเทคนิคที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ครูสามารถเลือกใช้กลวิธีและเทคนิคต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะกับบริบทของนักเรียนและเหมาะสมกับเนื้อหา มาตรฐานการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนมีโอกาสฝึกทักษะการคิดขั้นสูง เข้าใจสาระ องค์ความรู้มากขึ้น เกิดแรงบันดาลใจในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ มีการสังเกตอย่างมีความหมาย สามารถตั้งคำถามได้อย่างหลากหลาย สืบค้นข้อมูลได้ตรงตามวัตถุประสงค์ สามารถออกแบบวิธีการสำรวจตรวจสอบด้วยตนเอง กลวิธีการสอนและเทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีดังนี้

1. การอภิปรายกลุ่ม (Group discussion) เป็นวิธีที่ให้นักเรียนร่วมกันพิจารณาแสดงความคิดเห็นเพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับประเด็นปัญหาหรือแนวคิดเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เปิดโอกาสให้นักเรียนตั้งคำถามและตอบคำถามภายในกลุ่ม โดยไม่ต้องมีโครงสร้าง การอภิปรายกลุ่มแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 การอภิปรายกลุ่มย่อย (Small group discussions) โดยแยกนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ ครูใช้การอภิปรายกลุ่มย่อย เมื่อต้องใช้เวลาในกระบวนการตอบคำถามและประเด็นต่าง ๆ วิธีนี้ทำให้ทุกคนมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน โดยให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการพูดแสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมกันไม่แยกออกเป็นผู้พูดกับผู้ฟัง

1.2 การอภิปรายทั้งชั้นเรียน (Whole class discussion) ครูจะเป็นผู้นำการอภิปราย กระตุ้นความสนใจ เพื่อให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นในเรื่องนั้น ๆ หรืออาจเป็นชั้นนำเข้าสู่บทเรียนหรือชั้นสรุปบทเรียน

2. การทำงานกลุ่มเล็ก (Small group work) โดยจัดให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่มย่อยพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้ประสบการณ์ที่ได้รับ

3. การระดมความคิด (Brainstorming) เป็นวิธีการสอนที่ใช้เพื่อดึงความรู้ความเข้าใจ ความคิดเห็นและประสบการณ์ของนักเรียนแต่ละคนออกมาให้ผู้อื่นทราบ โดยให้นักเรียนแต่ละคนแสดงความคิดเห็นของตนอย่างอิสระเกี่ยวกับประเด็นนั้น ๆ ซึ่งนักเรียนจะต้องมีข้อมูลที่เชื่อถือได้มาประกอบ ทุกความคิดเห็นที่นักเรียนเสนอจะไม่ถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าผิดหรือถูก และได้รับการยอมรับโดยไม่มีข้อโต้แย้ง วิธีนี้ใช้เมื่อต้องการความคิดเห็นที่หลากหลายมุมมอง หรือต้องการค้นหาหัวข้อปัญหา กิจกรรมใหม่ ๆ แนวทางการทำงาน การแก้ปัญหาและการวิเคราะห์ปัญหาร่วมกัน หรือประเด็นที่กำลังอยู่ในความสนใจ ความคิดเห็นประกอบการวางแผนหรือต้องการให้กลุ่มช่วยกันกำหนดขั้นตอนการทำงาน เหมาะสำหรับการนำเข้าสู่บทเรียนและขณะดำเนินกิจกรรม ช่วยพัฒนาทักษะการพูด การฟัง และการคิด ฝึกการยอมรับฟัง

ความคิดเห็นของผู้อื่น กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ เปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นเท่าเทียมกัน ไม่มีการผูกขาดความคิด การระดมความคิดสามารถทำได้ทั้งชั้นเรียนหรือกลุ่มย่อย และจะต้องบันทึกทุกความคิดเห็นเพื่อนำมาสรุปเป็นความเห็นของกลุ่ม

4. คู่คิด แลกเปลี่ยนความคิด (Think pair share) วิธีการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการคิด โดยครูเป็นผู้ตั้งคำถามหรือกำหนดประเด็นปัญหาให้แก่ นักเรียน ให้นักเรียนคิดเป็นรายบุคคล แล้วจับคู่อภิปรายเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน และอาจจะขยายขนาดกลุ่มโดยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพิ่มขึ้นทีละคู่ ในตอนท้ายให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นร่วมกันทั้งชั้นเรียน วิธีนี้ใช้เมื่อต้องการให้นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดอย่างมีเหตุผล ทักษะการสื่อสาร การแสดงออกและการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ครูสามารถนำไปใช้คู่กับวิธีการสอนแบบต่าง ๆ

5. จิ๊กซอว์ (Jigsaw) วิธีการนี้ครูแบ่งเนื้อหาที่ต้องการให้นักเรียนได้เรียนรู้ออกเป็นส่วน ๆ เหมือนชิ้นจิ๊กซอว์ โดยเนื้อหาที่ใช้เป็นเนื้อหาที่นักเรียนสามารถศึกษาด้วยตนเองได้และจัดกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Expert group) ทำหน้าที่ศึกษาเนื้อหาแต่ละส่วนให้เข้าใจ แล้วผู้เชี่ยวชาญนำความรู้ที่ได้กลับไปถ่ายทอดให้เพื่อนในกลุ่มเดิมของตนซึ่งเรียกว่ากลุ่มบ้าน (Home group) ฟังจนเข้าใจ สมาชิกในบ้านทุกคนจะได้รับความรู้ทุกเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน เหมือนนำชิ้นส่วนจิ๊กซอว์มาต่อให้ครบ

6. เกม (Games) เป็นวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อต้องการมีส่วนร่วมของนักเรียน ช่วยให้นักเรียนรู้สึกสนุกสนาน ตื่นเต้น มีความรู้สึกรักอยากเรียนรู้ด้วยตัวเอง และนักเรียนมีความสนใจในบทเรียน ครูสามารถบูรณาการเกมเข้าสู่การจัดการเรียนรู้ได้ทั้งในขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุป การมอบหมายงาน และการประเมินผล

7. บทบาทสมมติ (Role play) เป็นกลวิธีการสอนเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้โดยผ่านการแสดงบทบาทและสถานการณ์ที่สมมติขึ้นมา เปิดโอกาสให้นักเรียนศึกษาข้อมูล มีเข้าใจเกี่ยวกับความรู้สึก เจตคติ ค่านิยม และพฤติกรรมของบุคคลที่อยู่ในบทบาทนั้น ๆ และร่วมกันอภิปรายเพื่อสรุปความรู้ บทบาทสมมติแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ 1) นักเรียนแสดงบทบาทเหมือนนักแสดง โดยการสวมบทบาทของบุคคลที่ตัวเองได้รับมอบหมาย นักเรียนจะแสดงพฤติกรรมและความรู้สึกของบุคคลที่ได้รับ 2) นักเรียนแสดงบทบาทของนักเรียน ตามความรู้สึกนึกคิดและประสบการณ์ของตัวเอง ในสถานการณ์ที่สมมติขึ้น เช่น การสมัครงาน การนำเสนอผลงานการแสดงบทบาทสมมติเหมาะสำหรับการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับประเด็นปัญหาหรือสถานการณ์ที่มีความคิดหลายมุมมอง ประเด็นที่มีการถกเถียงโต้แย้งกัน ครูควรเลือกประเด็นที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันและประเด็นของสังคม เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้สิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันและฝึกกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

8. สถานการณ์จำลอง (Simulation) เป็นวิธีการสอนที่เลียนแบบเหตุการณ์ที่คล้ายคลึงกับเหตุการณ์ในชีวิตจริงและสอดคล้องกับบทเรียน ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามแนวคิดหลักการปรากฏการณ์ทางวิทยาศาสตร์ หรือ การทดลอง ซึ่งไม่สามารถอธิบายหรือสาธิตให้เข้าใจได้ในห้องปฏิบัติการได้ หรือ การสาธิตนั้นอาจจะเป็นอันตราย หรือ เปลี่ยนสิ่งที่เป็นนามธรรมไม่สามารถมองเห็นเป็นรูปธรรม เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ แสดงความคิดเห็นหรือตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ปัญหา

จากเหตุการณ์นั้น ช่วยนักเรียนมีประสบการณ์ที่ใกล้เคียงกับความจริงมากที่สุดโดยครูใช้สื่อคอมพิวเตอร์ สร้างสถานการณ์จำลองและให้นักเรียนเรียนรู้จากโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่มีลักษณะคล้ายการเล่นเกมนี้นี้เหมาะสำหรับเด็กประถมศึกษาซึ่งชอบทำกิจกรรมที่มีการเคลื่อนไหว

9. กรณีศึกษา (Case study) เป็นวิธีการที่ส่งเสริมให้นักเรียนวิเคราะห์จากสถานการณ์เฉพาะเรื่องอาจเป็นเรื่องสมมติขึ้นหรือชีวิตจริงที่เป็นปัญหา วิธีนี้เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมวิเคราะห์และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อสรุปปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาภายในกลุ่มแล้วนำเสนอความคิดเห็นต่อนักเรียนทั้งหมด

10. การสร้างผลสัมฤทธิ์ของทีม (Student Teams Achievement Division:STAD) เป็นวิธีที่สมาชิกในกลุ่มทุกคนต้องร่วมมือกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสมาชิกในกลุ่มช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำกิจกรรม เพื่อให้ทุกคนมีคะแนนจากการประเมินมากที่สุดหลังจากจบกิจกรรมมีการประเมินผลการเรียนรู้รายบุคคล และสมาชิกแต่ละคนจะได้คะแนนเท่ากับคะแนนเฉลี่ยของสมาชิกในกลุ่ม เหมาะสำหรับใช้ในการสอนบทเรียนที่มีเนื้อหาไม่ยากเกินไป

11. การจัดระบบความคิดโดยใช้แผนผัง (Graphic organizer) ใช้เพื่อประเมินความเข้าใจความถูกต้องของเนื้อหาการเรียนรู้ ช่วยฝึกและเพื่อพัฒนากระบวนการคิด แผนผังมีหลายรูปแบบ เช่น แผนผังความคิด (Concept map) แผนผังเวนน์ (Venn diagram) แผนผังก้างปลา (fish bone) และ แผนผังความคิด (Mind map) แต่ละรูปแบบจะมีลักษณะเฉพาะ แผนผังความคิดเป็นเป็นเครื่องมือที่ใช้ตรวจสอบแนวความคิดหลักของนักเรียนก่อนเรียนหรือประเมินหลังจากทำกิจกรรม นักเรียนได้เรียนรู้อะไร เข้าใจเนื้อหาถูกต้องหรือไม่ แผนผังนำเสนอความคิดรวบยอดและความเชื่อมโยงกันของกรอบแนวคิด โดยใช้เส้นเป็นตัวเชื่อม โดยใช้คำเชื่อมอย่างมีลำดับและเป็นระบบเริ่มจากแนวคิดหลักที่กว้างไปแคบหรือเฉพาะเจาะจงทำให้เห็นความสัมพันธ์ในภาพรวม เข้าใจเนื้อหา ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย ถูกต้อง และครอบคลุมเป็นการฝึกคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และสร้างสรรค์

12. การเดินชมแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ (Gallery walk) ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันทำกิจกรรม อภิปรายและสรุปความคิดเห็นของกลุ่ม เขียนลงกระดาษแล้วนำไปติดไว้ที่ผนังเพื่อนำเสนอผลงานของกลุ่มที่ศึกษาในเรื่องเดียวกัน หลังจากจบบทเรียนให้กลุ่มอื่นมาชมหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลงาน แสดงความคิดเห็น อภิปรายภายในกลุ่ม โดยอาจเขียนเครื่องหมายถูกหน้าข้อความที่มีความเห็นเหมือนกัน และเขียนความเห็นที่แตกต่าง ถ้าไม่แน่ใจในประเด็นที่เพื่อนนำเสนอให้ใส่เครื่องหมายคำถามไว้ ครูสามารถใช้วิธีนี้เมื่อต้องการให้นักเรียนนำเสนอผลงานและต้องการให้ทุกคนมีส่วนร่วม ช่วยฝึกทักษะการคิด วิเคราะห์การตั้งคำถาม การตอบคำถาม การสื่อสารและการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ฯ

13. ม้าหมุน (Carouse) เป็นวิธีการสอนที่กระตุ้นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นหรือหัวข้อที่แต่ละกลุ่มจะได้รับหัวข้อหรือประเด็นแตกต่างกันไป และช่วยกันเขียนลงบนกระดาษติดไว้บนผนังห้อง จากนั้นให้แต่ละกลุ่มยืนที่ประเด็นคำถามแรกและระดมความคิดเห็นของกลุ่มลงบนกระดาษ โดยใช้ปากกาสีต่างกัน ทุกกลุ่มจะเดินตามเข็มนาฬิกาเพื่ออ่าน ศึกษาข้อมูล วิเคราะห์และอภิปรายผลงานของกลุ่มอื่นที่ติดไว้เดินเวียนเพิ่มเติมข้อคิดเห็นและประเด็นต่าง ๆ จนครบทุกกลุ่มแล้ว เจ้าของกลุ่มกลับไป

พิจารณาความคิดเห็นที่ได้รับเพิ่มเติม เพื่อแก้ไขปรับปรุงให้สมบูรณ์ อภิปรายและสรุปความคิดเห็นของกลุ่มแล้วนำเสนอหน้าชั้นเรียนและครูช่วยอธิบายเพิ่มเติม กลวิธีนี้เหมาะสำหรับการฝึกทักษะการศึกษาข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ทักษะการลงความคิดเห็นจากข้อมูล การแสดงออกและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

14. ทำนาย สังเกต อธิบาย (Predict Observe Explain: POE) เป็นวิธีการสอนที่ให้นักเรียนเรียนรู้โดยเริ่มจากการทำนาย (predict) โดยครูใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนทำนายผลที่จะเกิดล่วงหน้า ก่อนทำกิจกรรม การสังเกต (observe) ให้นักเรียนทำการทดลอง สังเกตบันทึกผลเพื่อให้นักเรียนศึกษาผลที่เกิดขึ้น ว่าเหมือนหรือต่างจากที่ทำนายไว้ และการอธิบาย (explain) ให้นักเรียนอธิบายผลที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งอาจจะตรงกับที่ทำนายหรือต่างไป แล้ววิเคราะห์หาสาเหตุและสรุป วิธีการนี้กระตุ้นให้นักเรียนสนใจ มุ่งมั่นในการทดลอง ละเอียดรอบคอบและนำผลที่ได้จากการทดลองอธิบายและเปรียบเทียบกับสิ่งที่ทำนายไว้ นักเรียนจะรู้สึกสนุกในช่วงที่ทำกิจกรรมรู้สึกท้าทายในการค้นหาความรู้เพื่อตรวจสอบผลการทำนายของตนเอง

15. รู้แล้ว อยากรู้ เรียนรู้ (Knowledge Want to Know learning: KWL) เป็นวิธีในการเรียนรู้สิ่งใหม่ด้วยการเชื่อมโยงสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้แล้ว กับสิ่งที่ต้องการเรียนรู้เพิ่มเติมและให้นักเรียนอธิบายความรู้ใหม่หรือสิ่งที่ได้รับจากการเรียนรู้ แต่ละตัวอักษรของ KWL มีความหมาย K: What I know อะไรที่นักเรียนรู้ W: What I want to know อะไรที่นักเรียนอยากรู้ L: What I learned อะไรที่นักเรียนได้เรียนรู้ กลวิธี KWL ใช้เพื่อดึงความรู้เดิมของนักเรียนและสิ่งที่นักเรียนอยากรู้เกี่ยวกับสิ่งที่เรียน จะทำให้ครูรู้ว่่านักเรียนได้เรียนรู้อะไรมาบ้าง มีความเข้าใจถูกต้องหรือเข้าใจคลาดเคลื่อนอะไรบ้าง เพื่อจะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนมากที่สุด

16. ตัวออก (Exit icket) เป็นกลวิธีการสอนที่ทำให้นักเรียนทำกิจกรรมก่อนนอนออกจากห้องเรียนหลังจากจบบทเรียน อาจให้นักเรียนทำงาน เช่น ทำแบบฝึก รายงานการทดลองเรียนอนทิน เพื่อบอกสิ่งที่เข้าใจและสิ่งที่ได้รับจากการเรียนรู้และ ครูต้องนำข้อความที่นักเรียนเขียนในตัวออกมาวิเคราะห์ เพื่อให้ทราบว่่านักเรียนเข้าใจสิ่งที่สอนแค่ไหน ยังไม่เข้าใจอะไร อยากรู้อะไรเพิ่มเติม และครูให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียนในครั้งต่อไป กลวิธีการสอนนี้ใช้ตอนท้ายชั่วโมงของการสอน เพื่อช่วยประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของครู และฝึกให้นักเรียนสรุปความรู้

17. การอ่านและการเขียนเชิงรุก (Active reading & writing) การอ่านเชิงรุกเป็นวิธีการสอนที่ให้นักเรียนเรียนรู้ได้ด้วยตนเองจากการอ่าน โดยครูต้องกำหนดจุดมุ่งหมายก่อนอ่านว่า ต้องการให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้หรือได้ประโยชน์อะไรจากการอ่าน และภายหลังจากการอ่านแล้วได้เรียนรู้เพิ่มเติมอย่างน้อยเพียงใด จุดมุ่งหมายของการอ่าน คือ เก็บรวบรวมข้อมูล ความรู้และเนื้อหา จัดลำดับความคิด จับประเด็น ใจความความสำคัญและแปลความ เพื่อต้องการให้นักเรียนเกิดการรับรู้ เกิดความเข้าใจ เกิดแนวคิดและต้องการให้นักเรียนฝึกวิเคราะห์ ตีความและเปรียบเทียบ ในการเรียนบางหัวข้อนักเรียนสามารถเรียนรู้ได้จากการอ่านโดยไม่ต้องอาศัยการสำรวจตรวจสอบ เช่น ประวัติการค้นพบ บทควมวิชาการ วิธีการอ่านสามารถใช้ในการจัดการเรียนรู้ตั้งแต่ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นสอน และขั้นสรุป ครู

ออกแบบกิจกรรมให้นักเรียนใช้ได้หลายวิธีเช่น การเน้นคำหรือข้อความที่สำคัญขณะอ่าน การเว้นคำ การเรียงลำดับ การจัดระบบความคิดโดยใช้แผนผัง การจับคู่ การชี้บอกชื่อ เป็นต้น

การเขียนเชิงรุก ใช้วิธีนี้เมื่อการให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและสรุปความรู้โดยการเขียนด้วยภาษาของตนเองเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกฝนการเขียนเพื่อการสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้ชัดเจนถูกต้องตามจุดประสงค์ที่ต้องการให้เกิดการเรียนรู้ การเขียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ควรเน้นการเขียนคำอธิบาย การเขียนรายงานการทดลอง สรุปผลการทดลอง การเขียนบรรยายภาพ การเขียนบันทึกประจำวัน นิยมใช้ขั้นสรุปและประเมิน

18. การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative learning Group) คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย โดยแต่ละความสามารถของสมาชิกในกลุ่ม มีกิจกรรมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นช่วยเหลือสนับสนุนและรับผิดชอบร่วมกันทั้งในส่วนของตนเองและของส่วนรวม เพื่อสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

19. กลุ่มสืบค้น (Group investigation: GI) เป็นการเรียนรู้แบบร่วมมือที่แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม เพื่อเตรียมทำงานหรือทำโครงการที่ได้รับมอบหมาย เทคนิคนี้เหมาะสำหรับฝึกนักเรียนให้รู้จักสืบค้นความรู้หรือวางแผนเพื่อแก้ปัญหาในประเด็นที่สนใจ ก่อนทำกิจกรรมทุกครั้งครูควรจะฝึกทักษะการสื่อสารการคิดตลอดจนทักษะทางสังคมให้แก่ นักเรียนก่อน

20. การเรียนรู้แบบกระบวนการวิจัย (Mini Research proposals or project) คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยโดยนักเรียนกำหนดหัวข้อที่ต้องการเรียนรู้ วางแผนการเรียนรู้ ทำตามแผน สรุปความรู้สร้างผลงานและสะท้อนความคิดในสิ่งที่ได้เรียนรู้หรืออาจเรียกว่าการสอนแบบโครงการ หรือการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

จากการศึกษาวิธีการสอนและเทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสรุปได้ว่า มีวิธีการสอนหลากหลายรูปแบบที่สามารถนำมาปรับใช้ได้เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้สามารถพัฒนาผู้เรียนได้มีประสิทธิภาพและตรงตามความต้องการของผู้เรียนเพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มสูงขึ้น

4. ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ Cooperative Learning

การนำเสนอสาระสำคัญในตอนนี้ประกอบด้วย (1) ความหมายของการเรียนแบบร่วมมือ (2) องค์ประกอบและลักษณะของการเรียนแบบร่วมมือ (3) เทคนิคการเรียนแบบร่วมมือ (4) ประโยชน์ของการเรียนแบบร่วมมือ รายละเอียดมีดังนี้

4.1 ความหมายของการเรียนแบบร่วมมือ

จอห์นสัน และจอห์นสัน (Johnson & Johnson, 1991: 6-7) กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือเป็นการเรียนที่จัดขึ้นโดยการคล้อยกันระหว่างนักเรียนที่มีความสามารถต่างกัน นักเรียนทำงานร่วมกัน และช่วยเหลือกันเพื่อให้กลุ่มของตนประสบผลสำเร็จในการเรียน

สลาวิน (Slavin, 1995: 2-7) ได้ให้ความหมายว่า การเรียนแบบร่วมมือเป็นวิธีสอนที่นำไปประยุกต์ใช้ได้หลายวิชาและหลายระดับชั้น โดยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อยโดยทั่วไปมีสมาชิก 4 คน ที่

มีความสามารถแตกต่างกันเป็นนักเรียนเก่ง 1 คน ปานกลาง 2 คน และอ่อน 1 คน นักเรียนในกลุ่มที่ต้องเรียนและรับผิดชอบงานกลุ่มร่วมกัน นักเรียนจะประสบผลสำเร็จก็ต่อเมื่อเพื่อนสมาชิกในกลุ่มทุกคนประสบผลสำเร็จ บรรลุเป้าหมายร่วมกัน จึงทำให้นักเรียนช่วยเหลือพึ่งพากัน และสมาชิกในกลุ่มจะได้รับรางวัลร่วมกันเมื่อกลุ่มทำคะแนนได้ถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 : 34) กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือ หมายถึง วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้แก่นักเรียน ได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน โดยที่แต่ละคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการเรียนรู้ และในความสำเร็จของกลุ่มทั้งโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ รวมทั้งการเป็นกำลังใจแก่กันและกัน คนที่เรียนเก่งจะช่วยเหลือคนที่อ่อนกว่าสมาชิกในกลุ่มไม่เพียง แต่รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองเท่านั้น หาก แต่จะต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของเพื่อนสมาชิกทุกคนในกลุ่ม

จากความหมายของการเรียนแบบร่วมมือข้างต้น สรุปได้ว่า การเรียนแบบร่วมมือ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่ นักเรียนมีความสามารถแตกต่างกัน โดยแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ในการเรียนร่วมกันมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งนักเรียนจะบรรลุถึงเป้าหมายของการเรียนรู้ได้ก็ต่อเมื่อสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่มไปถึงเป้าหมายเช่นเดียวกัน ความสำเร็จของตนเองก็ คือ ความสำเร็จของกลุ่ม

4.2 ลักษณะการเรียนแบบร่วมมือ

จอห์นสัน และจอห์นสัน (Johnson & Johnson, 1991: 10-15) กล่าวถึงองค์ประกอบของการเรียนแบบร่วมมือไว้ 5 ประการดังนี้

1. การสร้างความรู้สึกพึ่งพากันทางบวกให้เกิดขึ้นในกลุ่มนักเรียน (Positive interdependence) วิธีการที่ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกพึ่งพากันจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีการพึ่งพากันในด้านการได้รับประโยชน์จากความสำเร็จของกลุ่มร่วมกัน เช่น รางวัลหรือคะแนน และพึ่งพากันในด้านการกระวนการทำงานเพื่อให้งานกลุ่มสามารถบรรลุได้ตามเป้าหมาย โดยมีการกำหนดบทบาทของแต่ละคนที่เท่าเทียมกัน และสัมพันธ์ต่อกัน จึงจะทำให้งานสำเร็จ และการแบ่งงานให้นักเรียนแต่ละคนในกลุ่มให้มีลักษณะที่ต่อเนื่องกัน ถ้าขาดสมาชิกคนใดจะทำให้งานดำเนินต่อไปไม่ได้

2. การมีปฏิสัมพันธ์ที่ส่งเสริมกันระหว่างนักเรียน (Face-to-face promotive interaction) คือ นักเรียนในแต่ละกลุ่มจะมีการอภิปรายอธิบาย ซักถาม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพื่อให้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มเกิดการเรียนรู้ และการเรียนรู้เหตุผลซึ่งกันและกัน ให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการทำงานของตนสมาชิกในกลุ่ม มีการช่วยเหลือ สนับสนุน กระตุ้น ส่งเสริม และให้กำลังใจกันและกัน ในการทำงาน และการเรียนเพื่อให้ประสบผลสำเร็จบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม

3. ความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละบุคคล (Individual accountability) คือ ความรับผิดชอบต่อในการเรียนรู้ของสมาชิกแต่ละคน โดยต้องทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถต้องรับผิดชอบในผลการเรียนของตนเอง และของเพื่อนสมาชิกในกลุ่มทุกคนในกลุ่มจะรู้ว่าใครต้องการความช่วยเหลือ

ส่งเสริมสนับสนุนในเรื่องใด มีการกระตุ้นกันและกันให้ทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สมบูรณ์ มีการตรวจสอบเพื่อให้แน่ใจว่านักเรียนเกิดการเรียนรู้เป็นรายบุคคลหรือไม่โดยสมาชิกทุกคนในกลุ่มต้องมีความมั่นใจ และพร้อมที่จะได้รับการทดสอบเป็นรายบุคคล เพื่อเป็นการประกันว่าสมาชิกทุกคนในกลุ่มมีความรับผิดชอบร่วมกันกับกลุ่ม

4. ทักษะระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย (Interpersonal and small group skills) การทำงานกลุ่มย่อยจะต้องได้รับการฝึกฝนทักษะทางสังคม และทักษะในการทำงานกลุ่ม เพื่อให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังนั้นนักเรียนควรจะต้องทำความรู้จักกัน เรียนรู้ลักษณะนิสัย และสร้างความไว้วางใจต่อกันและกัน รับฟังและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล รู้จักติดต่อสื่อสาร และสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาข้อขัดแย้งในการทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. กระบวนการกลุ่ม (Group process) เป็นกระบวนการทำงานที่มีขั้นตอน หรือวิธีการที่จะช่วยให้การดำเนินงานของกลุ่มเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายได้ โดยสมาชิกกลุ่มต้องทำความเข้าใจในเป้าหมายการทำงาน วางแผนปฏิบัติงาน และดำเนินงานตามแผนร่วมกัน และที่สำคัญจะต้องมีการประเมินผลงานของกลุ่ม ประเมินกระบวนการทำงานกลุ่ม ประเมินบทบาทของสมาชิกว่าสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มสามารถปรับปรุงการทำงานของตนให้ดีขึ้นได้อย่างไร สมาชิกทุกคนในกลุ่มช่วยกันแสดงความคิดเห็น และตัดสินใจว่าควรมีการปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงอะไรและอย่างไร ดังนั้นกระบวนการกลุ่มจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จของกลุ่ม

สลาวิน (Slavin, 1995: 12-111) ได้กล่าวถึง ลักษณะสำคัญของการเรียนแบบร่วมมือไว้ 6 ประการ ดังนี้

6.1 เป้าหมายของกลุ่ม (Group goals) หมายถึง กลุ่มมีเป้าหมายร่วมกัน คือ การยอมรับผลงานของกลุ่ม

6.2 การรับผิดชอบเป็นบุคคล (Individual accountability) หมายถึง ความสำเร็จของกลุ่ม ซึ่งขึ้นกับผลการเรียนรู้รายบุคคลของสมาชิกในกลุ่ม และงานพิเศษที่ได้รับมอบหมายเป็นรายบุคคลผลของการประเมินรายบุคคลจะมีผลต่อคะแนนความสำเร็จของกลุ่ม

6.3 โอกาสในความสำเร็จเท่าเทียมกัน (Equal opportunities for success) หมายถึง การที่นักเรียนได้รับโอกาสที่จะทำคะแนนให้กับกลุ่มของตนได้เท่าเทียมกัน

6.4 การแข่งขันเป็นทีม (Team competition) การเรียนแบบร่วมมือจะมีการแข่งขันระหว่างทีม หมายถึง การสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นภายในทีม

6.5 งานพิเศษ (Task specialization) หมายถึง การออกแบบงานย่อย ๆ ของแต่ละกลุ่มให้นักเรียนแต่ละคนรับผิดชอบ ซึ่งนักเรียนแต่ละคนจะเกิดความภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือกลุ่มของคนให้ประสบความสำเร็จ ลักษณะงานจะเป็นการพึ่งพาซึ่งกันและกัน มีการตรวจสอบความถูกต้อง

6.6 การดัดแปลงความต้องการของแต่ละบุคคลให้เหมาะสม (Adaptation to individual needs) หมายถึง การเรียนแบบร่วมมือแต่ละประเภทจะมีบางประเภทได้ดัดแปลงการสอนให้เหมาะสมกับความต้องการของแต่ละบุคคล

จากการศึกษาองค์ประกอบและลักษณะของการเรียนแบบร่วมมือที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการเรียนแบบร่วมมือจะมีการสร้างความรู้สึกร่วมกันทางบวก นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กัน และมีความรับผิดชอบต่องานที่ตนเองได้รับ ทำให้เกิดทักษะการทำงานกลุ่มย่อย ทำให้การดำเนินงานของกลุ่มเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ลักษณะสำคัญของการเรียนแบบร่วมมือ เป็นการเรียนที่แบ่งเป็นกลุ่มขนาดเล็ก ประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกัน ทุกคนต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อความสำเร็จและตระหนักว่าความสำเร็จของแต่ละคนถือเป็นความสำเร็จของกลุ่ม

4.3 เทคนิควิธีเรียนแบบร่วมมือ

สจุนธ์ สินธพานนท์ และคณะ (2554: 24) ได้กล่าวถึง เทคนิคการเรียนแบบร่วมมือไว้ดังนี้

1. เทคนิคการต่อเรื่องราว (Jigsaw) เป็นเทคนิคที่ใช้ในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้มีการร่วมมือระหว่างสมาชิกในกลุ่ม และมีการถ่ายทอดความรู้ระหว่างกลุ่ม เทคนิคนี้เหมาะสำหรับการเรียนการสอนในเนื้อหาจากตำราซึ่งไม่ยากเกินไป ผู้เรียนสามารถร่วมมือกันศึกษาความรู้ได้

2. เทคนิคคู่คิด (Think-Pair-Share) เป็นเทคนิคที่ผู้สอนนิยมใช้คู่กับวิธีสอนแบบอื่น เป็นเทคนิคที่ผู้สอนตั้งคำถาม หรือกำหนดปัญหาให้แก่ผู้เรียน ซึ่งอาจจะเป็นใบงานหรือแบบฝึกหัดก็ได้ และให้ผู้เรียนแต่ละคนคิดหาคำตอบของตนเองก่อน และจับคู่กันเพื่ออภิปรายหาคำตอบเมื่อมั่นใจว่าคำตอบของตนเองถูกต้องแล้ว จึงนำคำตอบไปอภิปรายให้เพื่อนทั้งชั้นฟัง

3. เทคนิคคู่คิดสี่สหาย (Think-Pair-Square) เป็นเทคนิคที่ผู้สอนตั้งคำถามหรือกำหนดปัญหาให้แก่ผู้เรียนซึ่งผู้สอนอาจจะทำเป็นใบงานหรือแบบฝึกหัดก็ได้

4. เทคนิคคู่ตรวจสอบ (Pair check) เป็นเทคนิคที่ผู้สอนตั้งคำถามหรือกำหนดปัญหา (โจทย์) ให้กับผู้เรียน ซึ่งผู้สอนอาจจัดทำเป็นใบงานหรือแบบฝึกหัดที่มีจำนวนข้อเป็นเลขคู่ ผู้เรียนจะจับคู่กัน เมื่อได้รับโจทย์หรือคำถามจากผู้สอนคนหนึ่งจะทำหน้าที่ตอบคำถามหรือแก้ปัญหาโจทย์ อีกคนหนึ่งจะทำหน้าที่สังเกต และตรวจสอบในข้อต่อไปก็จะสลับหน้าที่กัน ต่อจากนั้นสมาชิก 2 คู่เปรียบเทียบคำตอบกัน

5. เทคนิคเล่าเรื่องรอบวง (Roundrobin) เป็นเทคนิคที่สมาชิกทุกคนในกลุ่มได้ผลัดกันเล่าประสบการณ์ความรู้ที่ตนเองได้ศึกษามาตลอดจนสิ่งที่ตนประทับใจให้แก่สมาชิกในกลุ่มฟังทีละคน หรืออาจจะเป็นเรื่องที่สมาชิกในกลุ่มต้องการจะเสนอแนะ แสดงความคิดเห็น แนะนำตนเองพูดถึงส่วนดีของเพื่อน ยกตัวอย่างการกระทำของบุคคลที่สอดคล้องกับเรื่องที่เรียนไปแล้วหรือที่กำลังจะเรียน เป็นต้น

6. เทคนิคโต๊ะกลม (Roundtable) เป็นเทคนิคที่ฝึกให้ผู้เรียนได้ร่วมมือกับตอบคำถาม หรือตอบปัญหาด้วยวิธีเขียนตอบร่วมกัน โดยเริ่มจากสมาชิกคนหนึ่งเป็นผู้เริ่มเขียนตอบก่อน แล้วส่งต่อไปยังสมาชิกคนที่ 2 ซึ่งสมาชิกคนที่ 2 จะอ่านคำตอบของสมาชิกคนที่ 1 แล้วเขียนเพิ่มเติม และส่งต่อไปยังสมาชิกคนที่ 3 ต่อจากนั้นสมาชิกคนที่ 3 จะอ่านคำตอบที่ตอบมาแล้วจึงจะเขียนเพิ่มเติมทำเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ จนหมดสมาชิกในกลุ่ม

7. เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning together) เป็นเทคนิคที่ผู้เรียนช่วยกันทำงานหรือแบบฝึกหัด โดยมีการแบ่งหน้าที่กันคนละอย่าง ซึ่งแตกต่างกันและหมุนเวียนกันทำหน้าที่จนครบทุกหน้าที่

8. เทคนิคพร้อมกันคิด (Numbered heads together) เป็นเทคนิคที่เหมาะสมกับการทบทวนความรู้หรือตรวจสอบความรู้ ความเข้าใจ ผู้สอนใช้คำถามถามผู้เรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันคิดหาคำตอบ และผู้สอนสุ่มเรียกสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งออกมาตอบคำถาม

9. เทคนิคกลุ่มสืบค้น (GI: Group Investigation) เป็นเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือที่จัดผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม เพื่อเตรียมทำงานหรือทำโครงการที่ผู้สอนมอบหมาย เทคนิคนี้เหมาะสำหรับการฝึกผู้เรียนให้รู้จักสืบค้นความรู้หรือการวางแผนสืบสวน เพื่อแก้ปัญหาหรือการหาคำตอบในประเด็นที่สนใจ ก่อนการดำเนินกิจกรรมผู้สอนควรฝึกทักษะการสื่อสาร ทักษะการคิด ตลอดจนทักษะทางสังคมให้แก่ผู้เรียนก่อน

10. เทคนิคการจัดทีมแข่งขัน (TGT: Team Games Tournament) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้เทคนิค TGT เหมาะสำหรับการเรียนการสอนที่ต้องการให้กลุ่มผู้เรียนได้ศึกษาประเด็นหรือปัญหาที่มีคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว ซึ่งเป็นคำตอบที่ชัดเจน เช่น คณิตศาสตร์ การใช้ภาษาสาระสำคัญของกฎหมาย แผนที่ หลักเศรษฐศาสตร์ เป็นต้น

11. เทคนิคแบ่งปันความสำเร็จ (STAD: Student Teams Achievement Division) เทคนิคแบ่งปันความสำเร็จนี้ มีการพัฒนามาจากเทคนิคการจัดการแข่งขัน (TGT มีการร่วมมือกันระหว่างสมาชิกในกลุ่มทุกคนจะต้องพัฒนาความรู้ของตนเองในเรื่องที่ผู้สอนกำหนดซึ่งจะมีการช่วยเหลือ ตัวความรู้ให้แก่กัน มีการทดสอบความรู้เป็นรายบุคคลแทนการแข่งขัน และรวมคะแนนเป็นกลุ่ม กลุ่มที่ได้คะแนนมากที่สุดจะเป็นฝ่ายชนะ

12. เทคนิคช่วยกันคิดช่วยกันเรียน (TAI: Team Assisted Individualization) เป็นเทคนิคที่ใช้ในการทบทวนบทเรียนหรืออธิบายบทเรียนเมื่อผู้สอนและผู้เรียนได้อภิปรายความรู้ในบทเรียนหรือทบทวนบทเรียนจนเข้าใจดีแล้ว ผู้สอนจะนำแบบฝึกหรือใบงานให้ผู้เรียนแต่ละคนทำ เมื่อทำเสร็จแล้วให้ผู้เรียนจับคู่กันภายในกลุ่มเพื่อตรวจสอบความถูกต้องจากแบบเฉลยที่ครูผู้สอนแจกให้ และผลัดกันอธิบายสิ่งที่สงสัยเทคนิควิธีเรียนแบบร่วมมือสรุปได้ว่า การร่วมมือมีหลายเทคนิค สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และผู้สอนจะต้องคำนึงถึงเนื้อหา และผู้เรียนให้สอดคล้องกับเทคนิคที่ตนเองจะนำไปจัดการเรียนการสอน

4.4 ประโยชน์ของการเรียนแบบร่วมมือ

จอห์นสัน และจอห์นสัน (Johnson & Johnson, 1987: 27-30) กล่าวถึง ประโยชน์ของการเรียนแบบร่วมมือไว้สรุปได้ 9 ประการ ดังนี้

1. นักเรียนเก่งที่เข้าใจคำสอนของครูได้ดีจะเปลี่ยนคำสอนของครูเป็นภาษาพูดของนักเรียนแล้วอธิบายให้เพื่อนฟังได้และทำให้เพื่อนเข้าใจได้ดีขึ้น
2. นักเรียนที่ทำหน้าที่อธิบายบทเรียนให้เพื่อนฟังจะเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น
3. การสอนเพื่อนเป็นการสอนแบบตัวต่อตัวทำให้นักเรียนได้รับความเอาใจใส่ และมีความสนใจมากยิ่งขึ้น
4. นักเรียนทุกคนต่างก็พยายามช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพราะครูคิดคะแนนเฉลี่ยของทั้งกลุ่ม

5. นักเรียนทุกคนเข้าใจดีว่าคะแนนของตนมีส่วนช่วยเพิ่มหรือลดค่าเฉลี่ยของกลุ่ม ดังนั้น ทุกคนต้องพยายามปฏิบัติหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มความสามารถเพื่อให้กลุ่มประสบความสำเร็จ

6. นักเรียนทุกคนมีโอกาสดึงทักษะทางสังคม มีเพื่อนร่วมกลุ่ม และเป็นการเรียนรู้วิธีการทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งจะเป็นประโยชน์มากเมื่อเข้าสู่ระบบการทำงานอันแท้จริง

7. นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้กระบวนการกลุ่ม เพราะในการปฏิบัติงานร่วมกันนั้นก็ต้องมีการทบทวนกระบวนการทำงานของกลุ่ม เพื่อให้ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานหรือคะแนนของกลุ่มดีขึ้น

8. นักเรียนเก่งจะมีบทบาททางสังคมในชั้นมากขึ้น เขาจะรู้สึกว่าเขาไม่ได้เรียนหรือไปท่องหนังสือเฉพาตนเพราะเขาต้องมีหน้าที่ต่อสังคม

9. ในการตอบคำถามในห้องเรียนหากตอบผิดเพื่อนจะหัวเราะแต่เมื่อทำงานเป็นกลุ่มนักเรียนจะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ถ้าหากตอบผิดก็ถือว่าผิดทั้งกลุ่มคนอื่น ๆ อาจจะทำให้ความช่วยเหลือบ้างทำให้นักเรียนในกลุ่มมีความผูกพันกันมากขึ้น

กรมวิชาการ (2543: 45-46) กล่าวถึง ประโยชน์ที่สำคัญของการเรียนแบบร่วมมือสรุปได้ดังนี้

1. สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิก เพราะทุกคนร่วมมือในการทำงานกลุ่ม ทุกคนมีส่วนร่วมเท่าเทียมกันทำให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียน

2. ส่งเสริมให้สมาชิกทุกคนมีโอกาสคิด พูด แสดงออก แสดงความคิดเห็น ลงมือกระทำอย่างเท่าเทียมกัน

3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่น เด็กเก่งช่วยเด็กที่เรียนไม่เก่ง ทำให้เด็กเก่งภาคภูมิใจ รู้จักสละเวลา ส่วนเด็กอ่อนเกิดความซาบซึ้งในน้ำใจของเพื่อนสมาชิกด้วยกัน

4. ทำให้รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การร่วมคิด การระดมความคิด นำข้อมูลที่ได้มาพิจารณาร่วมกันเพื่อหาคำตอบที่เหมาะสมที่สุด เป็นการส่งเสริมให้ช่วยกันคิดหาข้อมูลให้มาคิดวิเคราะห์และเกิดการตัดสินใจ

5. ส่งเสริมทักษะทางสังคม ทำให้ผู้เรียนรู้จักปรับตัวในการอยู่ร่วมกันด้วยอย่างมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกันเข้าใจกันและกัน

6. ส่งเสริมทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น

จากการศึกษาประโยชน์ของการเรียนแบบร่วมมือสรุปได้ว่า ประโยชน์ของการเรียนแบบร่วมมือต่อผู้เรียนมีทั้งในด้านการมีส่วนร่วมในการเรียน การมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ทำให้ผู้เรียนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเพราะการเรียนแบบร่วมมือในห้องเรียนเป็นการฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบร่วมกัน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหา ซึ่งจะทำให้นักเรียนเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในการช่วยพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต

5. ทฤษฎีเทคนิคการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด

การจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) มาจากคำว่า “Think-Pair-Share” โดยมีผู้แปลเป็นภาษาไทยไว้หลายคำ เช่น เทคนิคคู่คิด อภิปราย คิดและคุยกัน และเพื่อนคู่คิด เป็นต้น เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้วิจัยจึงใช้คำแทน “Think-Pair-Share” ว่า “การจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด” ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด เป็นเทคนิควิธีการเรียนการสอนในลักษณะการอภิปรายกลุ่มย่อย ซึ่งพัฒนาโดย Frank Lyman แห่งมหาวิทยาลัยแมรี่แลนด์ ในปี ค.ศ. 1981 (บุศรา สอนสำราญ, 2554 : 56) เป็นเทคนิคการเรียน แบบร่วมมือระหว่างผู้เรียนสองคนที่จับคู่กัน โดยเริ่มจากปัญหาหรือโจทย์คำถาม แต่ละคนหาคำตอบด้วยตนเองก่อน แล้วแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคู่ของตนเอง จากนั้นนำ ความรู้ที่ได้ไปนำเสนอให้เพื่อนในชั้นเรียนได้ฟัง โดยมีสาระสำคัญดังนี้ ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด และประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด

5.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด

นักวิชาการได้ให้ความหมายของเทคนิคการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดไว้ดังนี้ คำว่าเทคนิค “Think-Pair-Share” มีผู้แปลเป็นภาษาไทยไว้หลายคำ เช่น เทคนิคคู่คิด เทคนิคคู่คิดอภิปราย คิดและคุยกันและเพื่อนคู่คิด เป็นต้น โดยการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด เป็นการจัดการเรียนรู้รูปแบบที่มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาความคิด และมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน โดยมีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

มิลล์ส และคอตเทิล (Millis & Cottell, 1998 อ้างถึงใน ชลธิชา ทับทวี, 2554 : 125) ได้กล่าวถึงเทคนิคการเรียนการสอนแบบเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ซึ่งกล่าวถึงเทคนิคการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดว่า ในการเริ่มกิจกรรมการเรียนการสอนแบบคู่คตินั้น ครูตั้งคำถามที่ต้องใช้ความเข้าใจ มาเป็นคำถามแบบการสอบสวนให้นักเรียนคิดหาคำตอบด้วยตนเอง จากนั้นให้นักเรียนจับคู่กับเพื่อนร่วมชั้นอีกคนหนึ่งเพื่ออภิปรายการตอบคำถามเมื่อได้ข้อสรุปนักเรียนยกมือเสนอคำตอบตอบเพื่อนในชั้นเรียนและก่อนที่จะครูจะให้นักเรียนคู่ นั้น เสนอคำตอบควรรอเวลาให้นักเรียนคิดคำตอบให้ได้ก่อน และเพื่อให้นักเรียนมีโอกาสในการท่องคำตอบกับเพื่อนก่อนที่จะพูดในชั้นเรียน เพื่อเพิ่มพูนทักษะการสื่อสารทางวาจาและความมั่นใจ

นิวซาวเวลล์ (New South Wales, 2006 อ้างถึงใน ชลธิชา ทับทวี, 2554 : 126) ได้กล่าวถึงเทคนิคเพื่อนคู่คิดว่าเป็นการให้นักเรียนแต่ละคนใช้ความคิดของตัวเองหรือแก้โจทย์ปัญหาอย่างเงียบ ๆ จากนั้นจึงจับคู่และแบ่งปันความคิดหรือหาคำตอบของตนเองกับคนที่อยู่ใกล้ ๆ แต่ละคู่ควรจะเตรียมตัวนำเสนอความคิดหรือคำตอบของคู่ของตนเองให้กับเพื่อนทั้งชั้นเรียนได้รับฟัง อาจกล่าวได้ว่าหมายถึงให้แต่ละทีมเรียนรู้จักเพื่อนร่วมทีมซึ่งกันและกัน

สุขวิมล เขี้ยวแก้ว และอุสมาน สารี (2541 : 78) ได้กล่าวถึงเทคนิคเพื่อนคู่คิดว่าเป็นเทคนิคที่เริ่มต้นจากปัญหาหรือโจทย์คำถามให้ผู้เรียนทุกคนคิดหาคำตอบด้วยตนเองก่อน หลังจากนั้นผู้สอนให้สัญญาณให้ผู้เรียนจับคู่กันเพื่อแลกเปลี่ยนคำตอบหรือความคิดเห็นซึ่งกันและกัน แล้วจึงนำคำตอบของแต่ละคู่มาอภิปรายร่วมกัน 4 คน เพื่อสรุปเป็นคำตอบที่ถูกต้องหรือเหมาะสมที่สุดก่อนจะนำคำตอบนั้นมาเสนอหน้าชั้นเรียน

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2544 : 56) ได้กล่าวถึงรูปแบบเทคนิคเพื่อนคู่คิดว่า กิจกรรมนี้เป็นกลยุทธ์ที่มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงปฏิกิริยาโต้ตอบอย่างเสรี ให้ผู้เรียนได้ฝึกซ้อมการแสดงความคิดเห็น ก่อนที่ผู้สอนจะได้แนวความคิดจากผู้เรียน กลยุทธ์ใช้ได้ง่ายและประสบผลสำเร็จอย่างสูงในทุก ๆ วิชาและทุกระดับชั้นของผู้เรียน โดยเริ่มต้นจากให้ผู้เรียนตั้งใจฟังคำถามของผู้สอนและให้เวลาผู้เรียนคิดประมาณ 2-5 นาทีแล้วให้ผู้เรียนจากผู้เพื่อนในห้อง เพื่อให้อภิปรายความคิดเห็นเกี่ยวกับคำตอบของคำถามนั้น โดยอาจจะให้ช่วงเวลาระยะหนึ่ง เช่น 5 นาทีหลังจากนั้นให้กลุ่มเสนอกลุ่มใหญ่ ผู้สอนอาจจะใช้สัญญาณ เช่น ประมื่อ 1 ครั้ง หมายถึง เวลาสำหรับคิด ประมื่อ 2 ครั้ง แสดงว่าถึงเวลาอธิบาย เป็นต้น วิธีนี้จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ทุกคนได้มีโอกาสได้พูดแสดงความคิดเห็น

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2545 : 69) ได้กล่าวถึง รูปแบบเทคนิคเพื่อนคู่คิดว่าเป็นรูปแบบของกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม โดยเริ่มจากการจับคู่กันคิดแล้วนำความคิดของทั้งคู่มาริปรายในกลุ่มเพื่อให้ได้ความคิดของกลุ่มเป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาพฤติกรรมที่ทางสังคม ควบคู่กับความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เรียน

ชำนาญ โพธิ์คลัง (2547 : 65) กล่าวว่า เทคนิคการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) เป็นรูปแบบหนึ่งของการเรียนแบบร่วมมือโดยเป็นวิธีการจับคู่เพื่อให้นักเรียนทำกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้แนะนำปรึกษาหรือแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ และร่วมมือกันทำกิจกรรมตามกระบวนการเรียนจนค้นพบข้อสรุปข้อความรู้หรือคำตอบร่วมกัน

พิมพันธ์ุ เดชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข (2551 : 45) เทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think -Pair -Share) เริ่มจากการตั้งปัญหาหรือโจทย์คำถาม แล้วให้สมาชิกแต่ละคนคนคิดหาคำตอบด้วยตนเองก่อน แล้วนำคำตอบไปอธิบายกับเพื่อนเป็นคู่ จากนั้นนำคำตอบของตน หรือเพื่อนที่เป็นคู่ มาเล่าให้เพื่อน ๆ ทั้งห้องฟัง

จากการศึกษาความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด ของนักวิชาการหลายท่าน จึงสรุปได้ว่าเทคนิคเพื่อนคู่คิด เป็นรูปแบบการสอนที่เน้นกระบวนการร่วมมือ โดยให้นักเรียนจับคู่ และตอบคำถามรวมถึงอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันกับคู่ของตนเองในประเด็น หรือสถานการณ์ ตามที่กำหนด ฝึกการทำงาน และการพูดแสดงความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่น

5.2 ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด

ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิด เป็นรูปแบบของกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดให้ผู้เรียนทำงานกลุ่ม โดยเริ่มจากการจับคู่กันคิด แล้วนำความคิดของทั้งคู่มาริปรายในกลุ่มเพื่อให้ได้ความคิดของกลุ่ม เป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาพฤติกรรมที่ทางสังคมควบคู่กับความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เรียน รูปแบบกิจกรรมนี้ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) Think หมายถึงการท้าทายให้ผู้เรียนได้คิดและไตร่ตรองจากคำถามแบบปลายเปิดหรือการเฝ้าสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน 2) Pair หมายถึง การจัดให้ผู้เรียนจับคู่กัน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันในประเด็นที่กำหนดไว้เพื่อหาข้อสรุป หรือคำตอบที่ต้องการ 3) Share หมายถึง การสลายจากการจับคู่แล้วสรุปผลการค้นหาคำตอบร่วมกันทั้งชั้นเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ สรุปและอภิปรายผล โดยนักเรียนมีอิสระในการถาม

หรือตอบข้อซักถามโดยจับคู่กับสมาชิกเพื่อแบ่งปันความคิด วิธีการนี้มีประโยชน์อย่างยิ่งในการอภิปรายผลเนื่องจากทำให้นักเรียนมีส่วนร่วม (Webb, 2009 อ้างถึงใน สุวิทย์ มูลคำ, 2547 : 57)

5.3 ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด

ได้มีนักวิชาการกล่าวถึงขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดไว้ดังนี้

ลีแมน (Lyman, 1981 อ้างถึงใน สุบรรณ ตั้งศรีเสรี, 2556 : 54) กล่าวว่า เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดจะมีขั้นตอนที่สำคัญอยู่ 3 ข้อ คือ

1. การคิด นักเรียนมีเวลา 30 นาทีหรือมากกว่า เพื่อที่จะคิดให้ได้คำตอบที่เหมาะสมเวลาที่ใช้นี้รวมถึงการเขียนเพื่อจดบันทึกคำตอบ

2. การจับคู่ หลังจากใช้เวลาคิดให้นักเรียนจับคู่เพื่อแบ่งปันคำตอบแล้วความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

3. การแบ่งปัน คำตอบของนักเรียนสามารถนำมาแบ่งปันภายในกลุ่มเดียวกัน หรือทั้งชั้นเรียนในช่วงการอภิปรายเพื่อติดตามผล เทคนิคนี้ให้โอกาสแก่นักเรียนทุกคนที่จะแสดงออกถึงตนเองรวมถึงสะท้อนให้เห็นถึงคำตอบของตนเอง

ไบร์เลย์ (Byerley, 2003 อ้างถึงใน สุบรรณ ตั้งศรีเสรี, 2556 : 55) กล่าวว่า เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดจะมีขั้นตอนที่สำคัญอยู่ 3 ข้อ คือ

1. การคิด (think) เป็นขั้นตอนแรกที่คุณจะกระตุ้นด้วยปัญหาเพื่อให้ผู้เรียนหาคำตอบ

2. การจับคู่ (pair) เป็นขั้นตอนที่จะทำให้ผู้เรียนจับคู่เพื่ออภิปรายปัญหา

3. การแลกเปลี่ยน (share) เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่จะทำให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนและนำเสนอความรู้ที่ได้จากการค้นหาคำตอบ

วัฒนาพร กระจุกทุกซ์ (2542 : 78) ลำดับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดจะมีขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียม ผู้แนะนำทักษะในการเรียนแบบคู่คิด การจับคู่ของนักเรียนบอกวัตถุประสงค์ของบทเรียน และบอกวัตถุประสงค์ของการทำงานร่วมกัน

2. ขั้นสอน ผู้นำเสนอเนื้อหาหรือบทเรียนใหม่ด้วยวิธีสอนที่เหมาะสมแล้วให้งาน

3. การทำงานกลุ่ม เมื่อได้รับคำถามจากครูนักเรียนต้องหาคำตอบด้วยตนเองก่อนจึงนำคำตอบไปปรึกษาคู่ของตนเพื่ออภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพื่อหาคำตอบที่ดีที่สุด

4. ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ

4.1 ตรวจสอบผลงาน ครูดูจากงานกลุ่มที่แต่ละคู่ส่งไป และครูสุ่มบางคู่มาเสนอคำตอบในชั้นเรียน ขณะที่ฟังผู้นำเสนอแล้วผู้เรียนในห้องเรียนสามารถยกมือเพื่อแสดงความคิดเห็นต่อคำตอบหรือเสนอคำตอบของตนได้

4.2 ทดสอบนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยไม่มีการช่วยเหลือกัน เพื่อตรวจสอบผลการสอบแล้วทำการคำนวณคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มให้นักเรียนทราบ และถือว่าเป็นคะแนนของนักเรียนแต่ละคนในกลุ่มด้วย

5. ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานของกลุ่ม ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปบทเรียน ถ้ามีสิ่งที่ยังไม่เข้าใจครูควรอธิบายเพิ่มเติม ครูและนักเรียนช่วยกันประเมินผลการทำงานของกลุ่ม

โดยอภิปรายถึงผลงานของนักเรียน และวิธีการทำงานของนักเรียน รวมถึงวิธีการปรับปรุงการทำงานของกลุ่มด้วย ซึ่งจะทำให้นักเรียนรู้ความก้าวหน้าของตนเอง ทางด้านวิชาการและด้านสังคม

ขจรศักดิ์ หลีกแก้ว (2551 : 78) ได้เสนอขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดจะมีขั้นตอนที่สำคัญดังนี้

ขั้นที่ 1 แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ แบบคละความสามารถ (เก่ง ปานกลาง อ่อน) กลุ่มละ 2 - 4 คน

ขั้นที่ 2 ครูตั้งประเด็นสั้น ๆ หรือโจทย์คำถาม

ขั้นที่ 3 ผู้เรียนแต่ละคนคิดหาคำตอบด้วยตนเองซัก 1-2 นาที

ขั้นที่ 4 ให้ผู้เรียนจับคู่กับเพื่อนและเปลี่ยนความคิดผลัดกันเล่าความคิดหรือคำตอบของตนให้เพื่อนฟังจนได้ข้อสรุปที่เห็นพ้องกัน

ขั้นที่ 5 ผู้เรียนจากคนใดคนหนึ่งสามารถอธิบายคำตอบให้เพื่อนฟังทั้งชั้นได้หรือครูสุ่มบางคู่มารายงานหน้าชั้น

มนต์ชัย เทียนทอง (2551 : 99) ได้เสนอขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดจะมีขั้นตอนที่สำคัญดังนี้

ขั้น Think เป็นขั้นตอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิดในประเด็นปัญหาต่าง ๆ การกล่าวนำถึงสาระสำคัญของบทเรียน รวมทั้งการแนะนำให้ผู้เรียนได้คิดถึงเรื่องที่จะต้องศึกษาในขั้นตอนต่อไป ในขั้นนี้จะต้องดำเนินการทั้งชั้นเรียน เพื่อให้ผู้เรียนทั้งหมดเกิดความคิดร่วมและประสานความคิดให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ขั้น Pair เป็นขั้นตอนที่จัดให้ผู้เรียนจับกันเป็นคู่ ๆ เพื่อให้แต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาบทเรียน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสร้างสรรค์กิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันให้สามารถศึกษาบทเรียนได้สำเร็จ ลุล่วง และสามารถค้นหาคำตอบของประเด็นปัญหาที่ต้องการได้ การเรียนรู้ในขั้นตอนนี้เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของผู้เรียน ที่ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนย่อย ๆ ดังนี้

- Motivation ขั้นตอนการนำเข้าสู่บทเรียน

- Information ขั้นตอนการศึกษาเนื้อหาบทเรียน โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่พัฒนาขึ้น หรือจากใบความรู้

- Application ขั้นการทดสอบความสำเร็จในการเรียนรู้

- Progress ขั้นตอนการประเมินผลความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน

ขั้น share เป็นขั้นตอนสุดท้าย หลังจากการศึกษบทเรียนแล้ว โดยการทำกลายกลุ่มผู้เรียนที่จับกันเป็นคู่ แล้วสรุปผลการค้นหาคำตอบร่วมกันทั้งชั้นอีกครั้งหนึ่ง เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้สรุปผล และอภิปรายผลการค้นพบจากการศึกษาบทเรียนในขั้นตอนที่ผ่านมาทั้งหมดทั้งให้ข้อสรุปหรือเสนอแนะใด ๆ ต่อผู้สอนได้

โดยในวิจัยนี้ได้มีการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด ของมนต์ชัย เทียนทอง (2551 : 99) โดยแบ่งขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดไว้ ดังนี้ ขั้น Think เป็นขั้นตอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิดในประเด็นปัญหาต่าง ๆ การกล่าวนำถึงสาระสำคัญของบทเรียน ขั้น Pair เป็นขั้นตอนที่จัดให้ผู้เรียนจับ

กันเป็นคู่ ๆ เพื่อให้แต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาบทเรียน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสร้างสรรค์กิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันให้สามารถศึกษาบทเรียนได้สำเร็จลุล่วง และสามารถค้นหาคำตอบของประเด็นปัญหาที่ต้องการได้ ขึ้น share เป็นขั้นตอนสุดท้าย หลังจากการศึกษาบทเรียนแล้ว โดยการทำการสลายกลุ่มผู้เรียนที่จับกันเป็นคู่ แล้วสรุปผลการค้นหาคำตอบร่วมกันทั้งชั้นอีกครั้งหนึ่ง เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้สรุปผล และอภิปรายผลการค้นพบจากการศึกษาบทเรียนในขั้นตอนที่ผ่านมาทั้งหมดทั้งให้ข้อสรุปหรือเสนอแนะใด ๆ ต่อผู้สอนได้

5.4 ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด

การจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โดยมีนักวิชาการได้กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด ดังนี้

ลีแมน (Lyman, 1987 อ้างถึงใน ชลธิชา ทับทิว, 2554 : 56) ได้สรุปประโยชน์ของเทคนิคเพื่อนคู่คิด ดังนี้

1. เป็นเทคนิคที่นำไปใช้ได้เร็ว
2. เป็นเทคนิคที่ไม่ต้องใช้เวลารวบรวมการมา
3. การโต้ตอบภายในตัวบุคคลกระตุ้นให้นักเรียนเป็นจำนวนมากมีความสนใจอย่างแท้จริงอยู่ในด้านความรู้
4. คู่สามารถตั้งคำถามได้หลายแบบและหลายระดับ
5. ทำให้รวมความสนใจของนักเรียนทั้งชั้นเรียน และทำให้นักเรียนที่ไม่กล้าแสดงออกสามารถตอบคำถามได้โดยไม่ต้องลุกขึ้นต่อหน้าเพื่อนร่วมชั้นเรียน
6. ผู้สามารถเข้าใจนักเรียนด้วยการฟังนักเรียนกลุ่มต่าง ๆ ระหว่างการทำกิจกรรมและจากการรวบรวมคำตอบในตอนท้ายชั่วโมงเรียน

7. ผู้สามารถทำกิจกรรมที่ใช้หลักแบบเพื่อนคู่คิดได้ 1 ครั้งหรือหลาย ๆ ครั้งในระยะเวลา 1 คาบเรียน

ไอสัน (Eison, 2008 อ้างถึงใน ชลธิชา ทับทิว, 2554 : 57) ได้สรุปประโยชน์ของเทคนิคเพื่อนคู่คิด ดังนี้

1. สามารถนำมาใช้ได้อย่างมีศักยภาพในทุกชั้นเรียนที่มีขนาดใหญ่
2. ส่งเสริมให้นักเรียนมีการโต้ตอบในเนื้อหาของรายวิชา
3. ทำให้นักเรียนประมวลความคิดของตนเองก่อนนำไปแบ่งปันกับผู้อื่น
4. สามารถนำมาใช้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดในระดับที่สูงขึ้นได้

วิภาวดี วงศ์เลิศ (2544 : 85) ได้สรุปประโยชน์ของเทคนิคเพื่อนคู่คิด ดังนี้

1. ผู้เรียนได้รับความรู้ที่มีความหมายนักเรียนสามารถนำมาใช้ทั้งในเนื้อหาเดียวกัน หรือต่างกัน
2. ผู้เรียนได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้ศึกษาค้นคว้า ทำงานและแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง
3. ผู้เรียนมีอิสระที่จะเลือกวิธีการเรียนรู้ของตนเองซึ่งจะทำให้นักเรียนมีอิสระในการตัดสินใจด้วยตนเอง
4. ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์จากการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้สามารถนำความรู้ได้นาน
5. เข้าใจลึกซึ้ง

4. ผู้เรียนมีทักษะในการแก้ปัญหา มีมนุษยสัมพันธ์ และการสื่อความหมายจากการทำงานอธิบาย ชักถามช่วยเหลือแลกเปลี่ยน และให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน

5. ผู้เรียนได้รู้จักและเข้าใจตนเองดีในด้านของการทราบและครอบคลุมของตัวเองเพื่อเป็นแนวทางการแก้ไขปรับปรุง

6. ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจ กล้าแสดงออกต่อหน้าเพื่อนโดยไม่กลัวว่าผิด

7. ฝึกทักษะการเป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดี ทั้งการเป็นผู้มีใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่นไม่ยึดมั่นถือมั่น

8. ผลงานที่ทำโดยผู้เรียน 2 คนช่วยกันทำย่อมดีกว่าผลงานโดยบุคคลเพียงคนเดียวโอกาสที่จะผิดพลาดมีน้อยกว่า

9. แนะนำเทคนิคการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดไปใช้ได้อย่างกว้างขวางและอาจใช้วิธีนี้วิธีเดียวหรือสลับกับวิธีอื่นในแต่ละครั้งที่สอน

สมบัติ กาญจนารักษ์พงษ์ (2547 : 56) ได้สรุปประโยชน์ของเทคนิคเพื่อนคู่คิด ดังนี้

1. จะทำให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิดและทักษะการสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจ
2. ฝึกให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็น
3. ช่วยทำให้นักเรียนแต่ละคู่มีความสนิทสนมกันมากขึ้น
4. ช่วยให้นักเรียนเป็นคู่หูในการช่วยกันเรียนต่อไป

จากการศึกษาประโยชน์การจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด ของนักวิชาหลายท่านสรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด มีประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมที่สามารถนำเทคนิคนี้มาประยุกต์ใช้ได้ในทุกระดับชั้นเรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และฝึกทักษะการคิด การสื่อสาร การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน รวมถึงการกล้าแสดงออก ทำให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย

จากการศึกษาทฤษฎีผู้วิจัยได้เลือกการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนคู่คิด ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ Cooperative Learning ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ในรายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ ได้มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือกระทำ มีส่วนร่วมในกิจกรรม และเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง มีทักษะทางสังคมและการทำงานกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รู้จักคิด และฝึกให้นักเรียนได้ร่วมกันแก้ปัญหา ร่วมกันสร้างสรรค์ผลงานออกมาอย่างเป็นระบบ

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชูไธณี สาเล๊ะ (2563) ได้ศึกษา เอกสารประกอบการเรียน เรื่อง เศรษฐศาสตร์กับชีวิต ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบ Active Learning พบว่า (1)การหาประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการเรียน เรื่อง เศรษฐศาสตร์กับชีวิต ด้วยเทคนิคการสอนแบบคู่คิด (Think Pair Share) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านชะเออะ เท่ากับ 87.00/85.93 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 (2) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 ก่อนเรียนและหลังเรียนจากการใช้เอกสารประกอบการเรียน เรื่อง เศรษฐศาสตร์กับชีวิต ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบ Active Learning (Think Pair Share) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านชะเออะ พบว่า คะแนนสอบหลังเรียน (= 25.78, S.D. = 1.48) สูงกว่าคะแนนสอบก่อนเรียน (= 15.44, S.D. = 4.97) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (3) ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อเอกสารประกอบการเรียน เรื่อง เศรษฐศาสตร์กับชีวิต ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบ Active Learning (Think Pair- Share) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านชะเออะ พบว่า ค่าเฉลี่ยเท่ากับ (= 4.54 ,S.D. = 0.58) ซึ่งนักเรียนมีระดับความพึงพอใจระดับมากที่สุด

พรณภา พอกพูน (2562) ได้ศึกษา ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนา โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบ Active Learning พบว่า (1) ผลการจัดการเรียนรู้ที่ใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดผู้เรียนได้มีส่วนร่วม และมีความสามารถในการเรียนรู้ประกอบด้วย การบันทึกการเรียนรู้ การทำใบงาน การจัดกิจกรรมรายวิชาพระพุทธศาสนา โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบ Active Learning ผู้เรียนและผู้สอน ได้ดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ Think ขั้นตอนกระตุ้นความคิด Pair ขั้นตอนการจับคู่ Share ขั้นตอนแห่งการแบ่งปัน ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องชาวพุทธตัวอย่างจากการประเมินสมุดบันทึก และใบงาน พบว่า ระดับคุณภาพ อยู่ในระดับ ดีมาก จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 93.54 และระดับ ดี 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.45 จากการประเมินการเล่าเรื่อง และตอบคำถาม พบว่า ระดับคุณภาพ อยู่ในระดับ ดีมาก จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 87.09 และระดับ ดี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 12.9 เรื่องชาดกจากการประเมินสมุดบันทึก และใบงาน พบว่า ระดับคุณภาพ อยู่ในระดับ ดีมาก จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 96.77 และระดับ ดี 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.22 จากการประเมินการเล่าเรื่อง และตอบคำถาม พบว่า ระดับคุณภาพ อยู่ในระดับ ดีมาก จำนวน 27 คนคิดเป็นร้อยละ 96.77 และระดับ ดี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.22

วีรวิษญ์ บุญส่ง (2564) ได้ศึกษา การพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์วิจารณ์ของ นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาชั้นปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning พบว่า ผลการวัดความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์วิจารณ์ นักศึกษาจำนวน 60 คน ผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ 75 จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน หลังเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และนักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning อยู่ในระดับมากที่สุด (u = 4.54)

นัชชา อุ่เงิน และคณะ (2566) ได้ศึกษา การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม สำหรับนักศึกษาสาขาวิชา สังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พบว่า 1) ผลการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม มีประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 82.88/81.81 เมื่อเทียบกับเกณฑ์ 80/80 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 3) ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.73)

พระอนันต์ศักดิ์ กุศลจิตโตและคณะ (2566) ได้ศึกษา การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องศาสนา พืธี กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนชั้นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning พบว่า 1. การจัดการเรียนรู้เรื่องศาสนา พืธี กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning นักเรียนมีพัฒนาการที่ดี มีความรับผิดชอบ รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น มีระเบียบวินัย ตั้งใจเรียน มีเหตุผล รู้จักวินิจฉัยไตร่ตรอง และวิเคราะห์ 2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3. การประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน นักเรียนมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$)

ผู้วิจัยได้ศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วพบว่า ผู้วิจัยได้ใช้การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning แล้วพบว่าทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเพิ่มสูงขึ้นทุกงานวิจัย จึงเหมาะสมสำหรับการนำมาพัฒนา ผู้เรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลงมือทำกิจกรรมผ่านการฟัง พูด อ่าน เขียน และแสดงความคิดเห็น ขณะเดียวกันนั้นนักเรียนต้องใช้กระบวนการคิด โดยเฉพาะการคิดขั้นสูง คือการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ในรายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ประกอบด้วย

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างการวิจัย
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียน นักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 วิทยาลัยการอาชีพบางสะพาน ที่ลงทะเบียนในรายวิชา 20000-1501 หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ นักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 วิทยาลัยการอาชีพบางสะพาน ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา 20000-1501 หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม สาขาช่างกลโรงงาน จำนวน 1 ห้อง รวมทั้งสิ้น 40 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (ลักษณะของประชากรในกลุ่มคล้ายคลึงกันแต่อาจมีการแบ่งเป็นกลุ่มจึงเลือกสุ่มตัวอย่างจากเพียงบางกลุ่ม)

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

- 1) แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ทางการเรียนวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

- 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ สำหรับนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยการอาชีพบางสะพาน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้รายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ สำหรับนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยการอาชีพบางสะพาน

1) แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ทางการเรียนวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ

ลักษณะของแบบทดสอบเป็นแบบทดสอบก่อนเรียนและแบบทดสอบหลังเรียนรายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning สำหรับนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 ที่มีลักษณะเป็นแบบปรนัยแบบเลือกตอบ ชนิด 4 ตัวเลือก คือ ก ข ค และ ง จำนวน 20 ข้อ (รายละเอียดแบบทดสอบดังภาคผนวก ข)

ตอนที่ 1 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ทางการเรียน

1.1 ศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ หมาดวิชาสมรรถนะแกนกลาง และคู่มือครูการจัดการเรียนรู้กลุ่มวิชาสังคมศึกษา

1.2 ศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหา และจุดประสงค์รายวิชา สมรรถรายวิชา กลุ่มวิชาสังคมศึกษา โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning สำหรับนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1

1.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ทางการเรียน (ฉบับร่าง) รายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning สำหรับนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1

1.4 คุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญในตรวจสอบคุณภาพของข้อสอบต้องมีประสบการณ์การสอนอย่างน้อย 5 ปี, มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือโท หรือมีวิทยฐานะชำนาญการ เป็นต้น

1.5 นำแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ทางการเรียนไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของข้อสอบด้านความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC) โดยมีผู้เชี่ยวชาญดังนี้

1.5.1 ด้านวิธีการสอน นางสาวสิริลักษณ์ บุญเลิศ ตำแหน่ง ครูชำนาญการ

1.5.2 ด้านการวัดผล นางสาวอังศุพัชญ์ ภักดี ตำแหน่ง ครู คศ. 1

1.5.3 ด้านเนื้อหา ว่าที่ร้อยตรีชญาณนธ์ สายนาคร ตำแหน่ง ครู คศ. 2

1.6 ปรับปรุงคุณภาพของแบบทดสอบตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

1.7 นำแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ทางการเรียนไปทดสอบ (try out) กับนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแต่ใช้วิธีสอนแบบเดียวกัน และนำแบบทดสอบมาตรวจให้คะแนน ข้อที่ตอบถูกให้ 1 คะแนน ข้อที่ตอบผิดหรือไม่ตอบมากกว่า 1 ตัวเลือกให้ 0 คะแนน

1.8 นำผลการทดสอบเบื้องต้นก่อนพัฒนามาวิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบด้านความเที่ยง (reliability) ค่าความยากง่าย (p) ใช้เกณฑ์ระหว่าง 0.20–0.80 และอำนาจจำแนก (r) ใช้เกณฑ์ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ของข้อสอบ

1.9 จัดพิมพ์แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ทางการเรียนเพื่อนำไปใช้ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ตอนที่ 2 การตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ทางการเรียน ดำเนินการดังนี้

2.1 การตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ทางการเรียน ใช้เกณฑ์ประเมินจากค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านโดยใช้เกณฑ์ดังนี้

- +1 เมื่อแน่ใจว่าแบบทดสอบนั้นมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าแบบทดสอบนั้นมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์
- 1 เมื่อแน่ใจว่าแบบทดสอบนั้นวัดไม่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์

2.2 ผลการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ทางการเรียน พิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC) โดยการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ดังนี้

ตารางที่ 3.1 ผลการประเมินคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ทางการเรียน ด้านความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ

ข้อสอบข้อที่	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	สรุปคุณภาพ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1	+1	0	+1	2	0.67	สอดคล้อง
2	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
3	0	+1	+1	2	0.67	สอดคล้อง
4	+1	0	+1	2	0.67	สอดคล้อง
5	0	+1	+1	2	0.67	สอดคล้อง
6	+1	+1	0	2	0.67	สอดคล้อง
7	+1	0	+1	2	0.67	สอดคล้อง
8	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
9	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
10	0	+1	+1	2	0.67	สอดคล้อง
11	+1	0	+1	2	0.67	สอดคล้อง
12	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง

ข้อสอบข้อที่	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	สรุปคุณภาพ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
13	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
14	0	+1	+1	2	0.67	สอดคล้อง
15	0	+1	+1	2	0.67	สอดคล้อง
16	0	+1	+1	2	0.67	สอดคล้อง
17	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
18	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
19	+1	0	+1	2	0.67	สอดคล้อง
20	+1	+1	0	2	0.67	สอดคล้อง
รวม					0.78	สอดคล้อง

2.3 สรุปผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ทางการเรียนที่พัฒนาขึ้นมีดังนี้

ตารางที่ 3.2 สรุปผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ทางการเรียนที่พัฒนาขึ้น

คุณภาพแบบทดสอบ แต่ละด้าน	ผลการตรวจสอบคุณภาพ	
	ก่อนการปรับปรุง	หลังการปรับปรุง
ความตรงเชิงเนื้อหา (วัดจากค่าดัชนีความ สอดคล้องระหว่างข้อ คำถามกับจุดประสงค์ การเรียนรู้ (IOC))	IOC = 0.67 จำนวน 12 ข้อ (ข้อ 1,3,4,5,6,7,10,11,15,16,19,20) IOC = 1.00 จำนวน 8 ข้อ (ข้อ 2,8,9,12,13,14,17,18)	ไม่ได้มีการปรับปรุง (IOC) เนื่องจากผ่านการตรวจสอบ ตั้งแต่ครั้งแรก
ความยาก (P)	p = 0.00 - 0.19 จำนวน 4 ข้อ (ข้อ 8,9,11,12) p = 0.20 - 0.39 จำนวน 6 ข้อ (ข้อ 5,13,14,16,17,19) P = 0.40 - 0.59 จำนวน 6 ข้อ (ข้อ 2,3,4,7,10,20)	

คุณภาพแบบทดสอบ แต่ละด้าน	ผลการตรวจสอบคุณภาพ	
	ก่อนการปรับปรุง	หลังการปรับปรุง
	p = 0.60 – 0.79 จำนวน 4 ข้อ (ข้อ 1,6,15,18)	
อำนาจจำแนก (R)	ค่าอำนาจจำแนก (r) 0.25 ถึง 0.51	ค่าอำนาจจำแนก (r) 0.25 ถึง 0.51
ความเที่ยงตรง (สูตร KR-20)	0.53	

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ จำนวน 4 ชั่วโมง โดยมีแผนการจัดการเรียนรู้ทั้งหมด 1 แผน (รายละเอียดแผนการจัดการเรียนรู้ดังภาคผนวก ค)

1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ สำหรับนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยการอาชีพบางสะพาน

ตอนที่ 1 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ สำหรับนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยการอาชีพบางสะพาน

1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning จากเอกสารตำราต่าง ๆ และแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม

1.2 ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาของ วิทยาลัยการอาชีพบางสะพาน ที่อิงตามหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ หมวดวิชาสมรรถนะแกนกลาง กลุ่มวิชาสังคมศึกษา

1.3 ศึกษาหมวดวิชาสมรรถนะแกนกลาง ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง รายละเอียดของ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล และแบ่งเนื้อหาให้เหมาะสมกับเวลา ที่จะดำเนินการสอน

1.4 จัดทำโครงสร้างเวลาของแผนการสอนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning สำหรับ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 แผน ประกอบด้วย

ตารางที่ 3.3 โครงสร้างเวลาของแผนการจัดการเรียนรู้

ที่	การจัดการเรียนรู้	จำนวนคาบ
1.	สอบก่อนเรียน	1
2	มารยาทชาวพุทธ (1)	1
3	มารยาทชาวพุทธ (2)	1
4	สอบหลังเรียน	1
รวม		4

1.5 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ สำหรับนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 ทั้งหมด 1 แผน จำนวน 4 ชั่วโมง

1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 1 แผน เสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบพิจารณาความเหมาะสม ความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษาและรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิธีการสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning หรือไม่ จากนั้นนำมาปรับแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

1.7 คุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญในตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ต้องมีประสบการณ์การสอนอย่างน้อย 5 ปี, มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือโท หรือมีวิทยฐานะชำนาญการ เป็นต้น

1.8 นำแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านวิธีสอน ด้านเนื้อหา และด้านการวัดผล เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยมีผู้เชี่ยวชาญดังนี้

1.8.1 นางสาวสิริลักษณ์ บุญเลิศ ตำแหน่ง ครูชำนาญการ

ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิธีสอน

1.8.2 ว่าที่ร้อยตรีชญาณนท์ สายนาค ตำแหน่ง ครู คศ. 2

ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหา

1.8.3 นางสาวอังศุพิชญ์ ภักดี ตำแหน่ง ครู คศ. 1

ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวัดผล

1.9 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำไปสอนกลุ่มตัวอย่างขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

ตอนที่ 2 การตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ ดำเนินการดังนี้

2. นำแบบประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบประเมิน รวมถึง ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหา และลักษณะการใช้คำถาม

2.2 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างเสร็จแล้วไปนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อประเมินหาความสอดคล้อง (Index of Item –Objective Congruence: IOC) โดยพิจารณาค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป โดยหลังจากประเมินแล้วมีผลดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ ค่า IOC = 0.86

ผลการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ซึ่งเป็นแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning จำนวน 1 แผน และแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ โดยการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน

ตารางที่ 3.4 ผลการประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			รวม	ค่า ioc
	1	2	3		
1.แผนการจัดการเรียนรู้กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สอดคล้องกับจุดประสงค์และสมรรถรายวิชา	+1	+1	+1	3	1.00
2. แผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบสำคัญครบถ้วนสัมพันธ์กัน	+1	0	+1	2	0.67
3. จุดประสงค์การเรียนรู้สัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
4. ภาษาที่ใช้ในแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสม	+1	+1	+1	3	1.00
5. กิจกรรมในแผนการจัดการเรียนรู้สามารถปฏิบัติได้จริง	+1	+1	0	2	0.67
6. กิจกรรมในแผนการจัดการเรียนรู้เพียงพอที่จะส่งผลให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
7. กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ที่ใช้ในการวิจัย	+1	+1	+1	3	1.00
8. กิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลายและสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน	+1	+1	+1	3	1.00
9. มีกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	+1	+1	0	2	0.67
10. สื่อการเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้ที่ครูใช้ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดอยากที่จะ เรียนรู้เพิ่มเติมขึ้น	+1	0	+1	2	0.67
รวม	10	8	8	26	0.86

สรุป ค่า IOC รายข้ออยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 ที่คำนวณได้มีค่ามากกว่า 0.5 ถือว่าใช้ได้

วิธีการดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการในการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. รวบรวมข้อมูลก่อนจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับผลการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม ด้วยแบบทดสอบก่อนเรียนวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ
2. รวบรวมข้อมูลระหว่างการจัดการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้เรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ทุกแผนการเรียนรู้ ด้วยเครื่องมือรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ดังท้ายแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียนรู้จากผลงานของผู้เรียน

3. ดำเนินการวัดผลหลังการพัฒนาเกี่ยวกับผลการเรียนรู้ วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม ด้วยเครื่องมือวัดและประเมินผล เช่นเดียวกับเครื่องมือที่วัดและประเมินการเรียนรู้หลังเรียน แต่มีลักษณะของแบบทดสอบที่คู่ขนานกัน (รูปแบบข้อสอบเหมือนกัน จุดประสงค์ที่วัดเหมือนกัน ระดับความยากใกล้เคียงกัน)

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

วิธีการดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นตอนการทดลองสอน เป็นขั้นที่ผู้วิจัยเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1.1 ทำการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- แผนการจัดการเรียนรู้ วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม โดยการจัดการเรียนรู้แบบ

Active Learning

- แบบวัดผลการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ

1.2 ชี้แจงเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่ใช้ทดลองในเนื้อหาในกลุ่มทดลอง เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจวิธีการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning มากขึ้น และสร้างความคุ้นเคยกับนักเรียนกลุ่มทดลอง

1.3 ดำเนินการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กับนักเรียนกลุ่มทดลอง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่อง มารยาทชาวพุทธ

2. ขั้นตอนทดลองสอน ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเองในกลุ่มทดลอง ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างไว้เพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปตามแบบแผน อย่างเป็นขั้นตอน

3. ขั้นหลังทดลองสอน

3.1 เมื่อดำเนินการเรียนการสอนโดยใช้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning แล้วทำการทดสอบหลังเรียน (Posts test) กับนักเรียนกลุ่มทดลอง โดยใช้แบบวัดผลการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.2 ตรวจสอบผลคะแนนการทดสอบ แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาคุณภาพของแผนจัดการเรียนรู้จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญจากแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย โดยใช้ความถี่ และร้อยละ

3. วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ทางการเรียนของนักเรียนโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

5. เปรียบเทียบผลการเรียนรู้ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างก่อนและหลังการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้การทดสอบ (t-test paired)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ร้อยละ (Percentage) (สมนึก ภัททิยธนี, 2558)

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน ค่าร้อยละ

f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นค่าร้อยละ

N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

1.2 ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนคนในกลุ่ม

1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538)

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum (X - \bar{X})^2}{n - 1}}$$

หรือ

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X แทน ค่าคะแนน

N แทน จำนวนคะแนนในแต่ละกลุ่ม

$\sum x^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวกำลังสอง

$(\sum x)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 หาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ทางการเรียน โดยใช้ดัชนี

ค่าความสอดคล้อง IOC (สมนึก ภัททิยธนี, 2558)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีค่าความสอดคล้องระหว่างลักษณะเนื้อหา กับ

จุดประสงค์

ΣR แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

2.2 หาค่าความยาก (p) และหาค่าอำนาจจำแนก (r) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538)

$$\text{หาค่าความยาก (P)} = \frac{Ru+Rl}{2f}$$

$$\text{อำนาจจำแนก (r)} = \frac{Ru-Rl}{f}$$

เมื่อ p แทน ค่าความยาก

r แทน อำนาจจำแนก

f แทน จำนวนคนในกลุ่มสูงหรือกลุ่มต่ำซึ่งมีจำนวนเท่ากัน

Ru แทน จำนวนคนในกลุ่มสูงที่ตอบข้อนั้นถูก

Rl แทน จำนวนคนในกลุ่มต่ำที่ตอบข้อนั้นถูก

2.3 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

$$r_{tt} = \frac{k}{k-1} \left\{ 1 - \frac{\Sigma pq}{s^2} \right\}$$

เมื่อ r_{tt} คือ ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

s^2 คือ คะแนนความแปรปรวนของคะแนนวัดทั้งฉบับ

k คือ จำนวนข้อคำถาม

p คือ สัดส่วนของนักเรียนที่ตอบถูกในแต่ละข้อ

q คือ สัดส่วนของนักเรียนที่ตอบผิดในแต่ละข้อ

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ใช้ค่า t-test (Dependent Samples) (สมนึก ภัททิยธนี, 2558)

$$t = \frac{\Sigma D}{\sqrt{\frac{n \Sigma D^2 - (\Sigma D)^2}{n-1}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบค่าวิกฤต

D แทน ผลรวมของผลต่างระหว่างคะแนนทดสอบก่อนเรียนและ
 หลังเรียน ผู้เรียนแต่ละคน

n แทน จำนวนผู้เรียน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อ (1) เพื่อพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ในรายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ ของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 (2) เพื่อวิเคราะห์ประสิทธิผลการพัฒนาผลการเรียนรู้รายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ ของนักเรียนหลังพัฒนาด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล มี 4 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายการวิจัย ตอนที่ 2 ผลการทดสอบผลการเรียนรู้ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ในรายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ ของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ในรายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ ของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 และ ตอนที่ 4 ผลสรุปการทดสอบสมมุติฐานการวิจัย รายละเอียดมีดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างการวิจัย

ตารางที่ 4.1 แสดงความถี่และร้อยละของข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะเบื้องต้นของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างการวิจัยจำแนกตามเพศ

คุณลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างการวิจัย		ความถี่ (คน)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	36	90.00
	หญิง	4	10.00
รวม		40	100.00

จากตารางที่ 4.1 แสดงว่านักเรียนเพศชายมีจำนวนมากกว่าเพศหญิง คือ 36 คน คิดเป็นร้อยละ 90

ตอนที่ 2 ผลการทดสอบผลการเรียนรู้ทางการเรียนก่อนและหลัง การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ ของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ของคะแนนการทดสอบก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ คะแนนความก้าวหน้าและค่าร้อยละของความก้าวหน้า โดยการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ ของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยการอาชีพบางสะพาน

นักเรียน กลุ่ม ตัวอย่าง	คะแนนเฉลี่ย ก่อนเรียน (20)	คะแนนเฉลี่ย หลังเรียน (20)	คะแนนเฉลี่ย ความก้าวหน้า	ร้อยละเฉลี่ยของ คะแนนความก้าวหน้า
จำนวน 40 คน	8.58	15.60	7.03	35.15

จากตารางที่ 4.2 พบว่าคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ทางการเรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ ของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยการอาชีพบางสะพาน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน พบว่าคะแนนสอบก่อนเรียน (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.58) คิดเป็นร้อยละ 42.90 และคะแนนสอบหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.60) คิดเป็นร้อยละ 78.00 และคะแนนความก้าวหน้า (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.03) คิดเป็นร้อยละ 35.15 สรุปได้ว่า ผลการเรียนรู้ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ทางการเรียนก่อนและหลังการสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ ของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1

ตารางที่ 4.3 ผลการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ทางการเรียนก่อนและหลังการสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ ของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1

ลักษณะการเรียนรู้	ค่าเฉลี่ย (mean)	SD	t	df	Sig
รวม ก่อนเรียน	8.58	2.57	11.92*	39	0.000*
หลังเรียน	15.60	1.92			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p < .05$)

จากตารางที่ 4.3 จากการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติด้วย T-test พบว่า ผลการเรียนรู้ทางการเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ ของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 ผลการเรียนรู้ทางการเรียนก่อนการจัดการเรียนรู้ (มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 8.58) และผลการเรียนรู้ทางการเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.60) ซึ่งสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตอนที่ 4 ผลสรุปการตรวจสอบสมมุติฐานการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดสมมุติฐานการวิจัย ดังรายละเอียดในบทที่1 และนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตอนที่ 2 - ตอนที่ 3 เพื่อตรวจสอบสมมุติฐานการวิจัย สรุปได้ดังนี้

สมมุติฐานข้อ 1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ ของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 หลังจากนำการสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ผลการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 ที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการตรวจสอบ เป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 1

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ในรายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning มีวัตถุประสงค์การ เพื่อพัฒนาแผนการเรียนรู้แบบ Active Learning ในรายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ และเพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ในรายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ ที่รับการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

การดำเนินการวิจัยประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา 20000-1501 หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม สาขาวิชาช่างกลโรงงาน จำนวน 40 คน ช่วงเวลาดำเนินการวิจัย คือ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ - กันยายน 2567 เป็นระยะเวลา 4 คาบ (คาบละ 60 นาที) แบ่งเป็นทดสอบก่อนเรียน 1 คาบ ทดลองสอน 2 คาบ และทดสอบหลังเรียน 1 คาบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning จำนวน 1 แผน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ และ เก็บรวบรวมข้อมูลคะแนนผลการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ ทั้งระหว่างและหลังการจัดการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติพื้นฐานและการทดสอบค่าที (t-test).

การนำเสนอสาระสำคัญในบทนี้ ประกอบด้วยผลสรุปการวิจัย การอภิปรายผลการวิจัย และ ข้อเสนอแนะการวิจัย ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ผลการพัฒนาผลการเรียนรู้ทางการเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ ของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. มีแผนการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่เหมาะสมและผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อใช้ในรายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้เพิ่มสูงขึ้น
2. ผลการเรียนรู้ทางการเรียนระหว่างก่อนและหลังใช้การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ในรายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ พบว่า ผลการเรียนรู้ทางการเรียนก่อนการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 8.58 และผลการเรียนรู้ทางการเรียนหลังการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 15.60 ซึ่งสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัย เรื่องการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้และความสนใจ รายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ ของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยการอาชีพบางสะพาน สามารถอภิปรายผลการวิจัยตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1

1. สมมติฐานข้อที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ ของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 หลังจากนําสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ผลการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 ที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning มุ่งพัฒนาผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะ เทคนิค กระบวนการต่างๆ เช่น เทคนิคการตัดสินใจ กระบวนการคิด กระบวนการกลุ่ม กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการสื่อสาร เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลงมือทำกิจกรรมผ่านการฟัง พูด อ่าน เขียน และแสดงความคิดเห็นขณะเดียวกันนั้นนักเรียนต้องใช้กระบวนการคิด โดยเฉพาะการคิดขั้นสูง คือการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า มีความสุขสนุกกับการเรียนรู้ที่ประจักษ์ด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายและสามารถจดจำได้นาน (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียรวิทย์ ยินดีสุข : 2561) นอกจากนี้การดำเนินการตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ได้ดำเนินการเป็นไปตามขั้นตอนที่ถูกต้อง จึงมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนมีผลการเรียนรู้ในรายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรมสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของวีรวิชญ์ บุญส่ง (2564) ได้ศึกษา การพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์วิจารณ์ของนักศึกษา สาขาวิชาสังคมศึกษาชั้นปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning พบว่า ผลการวัดความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์วิจารณ์ นักศึกษาจำนวน 60 คน ผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ 75 จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน หลังเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และนักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning อยู่ในระดับมากที่สุด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของนัชชา อุ่เงิน และคณะ (2566) ได้ศึกษา การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พบว่าผลการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม มีประสิทธิภาพซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 และความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระอนันตศักดิ์ กุศลจิตโตและคณะ (2566) ได้ศึกษา การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องศาสนพิธี กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนชั้นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning พบว่า 1. การจัดการเรียนรู้เรื่องศาสนพิธี กลุ่ม

สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning นักเรียนมีพัฒนาการที่ดี มีความรับผิดชอบ รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น มีระเบียบวินัย ตั้งใจเรียน มีเหตุผล รู้จักวินัยไตร่ตรอง และวิเคราะห์ 2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3. การประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน นักเรียนมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก

จากการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความสนใจในการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ในรายวิชาน้ำที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์มีปฏิสัมพันธ์จากการทำกิจกรรมร่วมกันทำให้นักเรียนได้มีการแลกเปลี่ยนอธิบายความคิดหรือความรู้ที่เชื่อมโยงมาใช้ในการแก้ปัญหา ทำให้นักเรียนมีความมั่นใจในเรื่องที่เรียนมากขึ้นและแสดงความคิดเห็นออกมาได้อย่างมั่นใจในการทำกิจกรรมช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ หรือสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นในตนเอง ด้วยการลงมือปฏิบัติจริงผ่านสื่อหรือกิจกรรมการเรียนรู้ ที่มีครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำ กระตุ้น หรืออำนวยความสะดวก ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้น โดยกระบวนการคิดขั้นสูง เพื่อให้นักเรียนมีความสุขในการเรียนและบรรลุเป้าหมายร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้หรือข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย มีดังนี้

1. การสนับสนุนอุปกรณ์ต่าง ๆ ในชั้นเรียนของผู้เรียนให้พร้อมและครบตามจำนวนของนักเรียน จะช่วยให้ส่งเสริมการพัฒนาการเรียนด้วยวิธีสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
2. การจัดการอบรมให้ความรู้ แก่ครูเรื่องการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาที่รับผิดชอบ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ควรนำรูปแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ไปใช้ในระดับอื่นๆ เพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยว่าเหมือนหรือต่างกันหรือไม่อย่างไร
2. ควรมีการศึกษาทดลองโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ว่ามีผลต่อนักเรียนกลุ่มใดมากที่สุด เช่นกลุ่มอ่อนกลุ่มปานกลาง และกลุ่มเก่ง

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. 2543. การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง, กรุงเทพฯ: โครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา.
- ขจรศักดิ์ หลักแก้ว (2551). วิธีการใช้บทเรียน วิธีการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้บทเรียนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต. สืบค้นเมื่อ 16 กันยายน 256. จาก <http://www.patwit.ac.th/com3>.
- จันทนา บุญญานันต์. (2549). องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวัดผลการศึกษา, มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- จุฑามาศ ช่อคง. (2556). การสร้างแบบวัดความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและประเมินทางการศึกษา. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชลธิชา ทับทิว. (2554). การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล เรื่อง อัตราส่วนตรีโกณมิติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชำนาญ โปธิคลัง. (2547). การพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้กิจกรรมเพื่อนคู่คิดในโรงเรียนสุวรรณภูมิพิทยไพศาล จังหวัดร้อยเอ็ด. [ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- ชูไฮณี สาเล๊ะ. (2563). เศรษฐศาสตร์กับชีวิต ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบ Active Learning. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- เดโช สวานานนท์. (2556). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์
- ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ. (2552). การเรียนเชิงรุก (Active Learning). (Online)
- นัชชา อุ้งเงิน. (2566). การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. วารสารวิชาการและวิจัย. 13(4) : 310.
- บวรศักดิ์ อูวรรณโณ. (2558). กฎหมายมหาชน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1 (พิมพ์ครั้งที่ 5). สุวีริยาสาส์น.
- บุศรา สอนสำราญ. (2554). การพัฒนาผลการเรียนรู้และทักษะการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWLH Plus ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบคู่คิด . มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุหงา วัฒนะ. (2546). Active Learning. วารสารวิชาการ. 6(9): 30-34

- ปริญญญา เทวารณมิตรกุล. (2555). การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง. กรุงเทพมหานคร: อักษรณสัมพันธ.
- ปรีชาญญ เดชศรี. (2545). การเรียนรูแบบ Active Learning : ทำได้อย่างไร. วารสารการศึกษา
วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยี
- พรมณญ พอกพูน. (2562). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรูรายวิชาพระพุทธศาสนา โดยใช้เทคนิคการ
เรียนรูแบบ Active Learning. วารสารครุศาสตร์. 1(1) : 26.
- พระอนันตศักดิ์ กุศลจิตโต. (2566). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องศาสนพิธี กลุ่มสาระการ
เรียนรูสังคมศึกษาศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนชั้นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โดยการจัดการเรียนรูแบบ Active Learning. วารสารวณัฎฐองแหงพระพุทธศาสนาปริทรรศน์.
11(1) : 115.
- พัฒน์พงษ์ สีกา. (2551). การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์
ของนักศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเป็นผลจากการทดสอบคุณภาพการศึกษา
ระดับชาติปีการศึกษา 2548 ของจังหวัดอุดรดิถ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหา
บัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผล.
- พิมพ์ประภา อธิณมิตร. (2552). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 3 โดยการ
วิเคราะห์หุระดับ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผล
การศึกษา คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข. (2551). ทักษะ 5c เพื่อการพัฒนาหน่วยการเรียนรูและการ
จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2559). การจัดการเรียนรูในศตวรรษที่21. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพศาล หวังพาณิช. (2526). การวัดผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพาณิช.
- ไพศาล หวังพาณิชย์. (2533). การประเมินการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและ
จิตวิทยา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มนต์ชัย เทียนทอง (2551). เทคนิคการเรียนรูแบบร่วมมือแบบ Mentor Coached Think-
pairshare เพื่อเพิ่ม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการเรียนรูออนไลน์.
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- มานิจ สุขสมจิตร. (2558). จริยธรรมกับการปฏิรูปสื่อมวลชน. ในครุณี หิรัญรักษ์ (บ.ก.)
จริยธรรมสื่อ. กรุงเทพฯ: จรัสสนิทวงศ์การพิมพ์จำกัด.
- ยุทธนา วุฒนปิติกุล. (2542). สำนักพลเมือง : ความเรียงว่าด้วยประชาชนบนเส้นทางประชาคม.
กรุงเทพฯ: มูลนิธิการเรียนรูและพัฒนาประชาคม.
- เยาวดิ วิบูลย์ศรี. (2557). การวัดผลและการสร้างแบบสอบผลสัมฤทธิ์. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 4). สุวีริยาสาส์น.
- วนิดา ดีแป้น. (2553). ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย โดยการวิเคราะห์พระดัต. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วิจัยและประเมินผลการศึกษา). เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- วสันต์ สว่างศรีงาม (2555). สร้าง “ทักษะ” ให้ผู้เรียนพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21 : บริษัท อักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด
- วัฒนาพร กระจับทุกซ์. (2542). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. เลิฟแอนด์เลิฟเพรส.
- วัฒนาพร กระจับทุกซ์. (2542). แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- วิภาพรรณ พินลา และวิภาดา พินลา. (2561). การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิภาวดี วงศ์เลิศ. (2544). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบมัลติมีเดียเรื่อง “เซต” ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบคู่คิดอภิปราย. [ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม.]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วีรวิทย์ บุญส่ง. (2564). การพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์วิจารณ์ของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาชั้นปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning. วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น. 8(3) : 73.
- วุฒิชัย ดานะ. (2553). ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ศิริพร มโนพิเชษฐ์วัฒนา. (2547). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ที่กระตือรือร้น เรื่อง ร่างกายมนุษย์. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, กรุงเทพฯ.
- ศิริพรรณ ศรีอุทธา. (2548). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์เรื่อง เซต สำหรับนักเรียนในช่วงชั้นที่ 4 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4). วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศุภณัฐ เพิ่มพูนวิวัฒน์. (2558). การสร้างสำนักพลเมือง. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2558). การวัดผลการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 10). ประสานการพิมพ์.

- สมบัติ กาญจนารักษ์พงษ์. (2547). 29 เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย : การเรียนแบบร่วมมือ. สำนักพิมพ์ธารอักษรฯ.
- สมบัติ กาญจนารักษ์พงษ์. (2547). เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย : การเรียนแบบร่วมมือ. กรุงเทพฯ: ธารอักษร.
- สมพล สุวรรณ (2561). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหน้าที่เมืองและและคือธรรมโดยการใช้ชื่อ วิถีทัศน์ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 1. วิทยาลัยเทคโนโลยีอรรณพวิทยพัฒน์วิชาการ
- สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. (2544). การประกันคุณภาพการศึกษา. วารสารวิชาการ. 5(1) : 33-35.
- สัญญา ภัทรการ. (2552). ผลการจัดการเรียนรู้อย่างมีชีวิตชีวาที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ไขปัญหาและการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่องความน่าจะเป็น. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- สุคนธ์ สินธพานนท์. (2554). นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชน. กรุงเทพฯ : 919 เทคนิคพรินต์.
- สุบรรณ ตั้งศรีเสรี. (2556). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบค้นพบจากการชี้แนะร่วมกับเทคนิค Think-Pair-Share ที่มีต่อความสามารถในการสื่อสารและความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2545). 20 วิธีการจัดการเรียนรู้ฯ. โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.
- สุวิมล เขียวแก้ว และอุสมาน สารี. (2541). ผลของการเรียนแบบร่วมมือที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 2. วารสารวิทยาศาสตร์. 53(4), 224-237.
- อนุสรา เณลิศรี. (2563). การพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูประถมศึกษา ด้วยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ. (ปริญญานิพนธ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ ฯ.
- อรัญญา นามแก้ว. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างความถนัดทางการเรียนเจตตต่อการเรียนคณิตศาสตร์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อัจฉรา สุขารมณ์,อรพินท์ ชูชม. (2557) การศึกษาเปรียบเทียบนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถ กับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร:กรุงเทพฯ.

- Bloom, Benjamin S. (1976). **Taxonomy of Education Objective, Handbook I** : Cognitive Domain. David McKay.
- Bonwell, C.C. (2003). **Active Learning**: Creating Excitement in the Classroom (Online)
- Bonwell, C.C.: & Eison.J. A. (1991). **Active Learning**: Creative Excitement in the Classroom. ASHE-ERIC Higher Education Reports No. 1. Washington, D.C.
- Felder, R. M. and Brent, R. (2009). **Active Learning**: An Introduction (online)
- Johnson, D.W. Johnson, R.T. and Smith, K.A. (1991). **Cooperativer Learning Increasing College FacultyInstructional Productivity, Higher Education Report No 4. Washington D.C.** : Geoge Washington University
- Lyman, F. T. (1987). **Think – Pair – Share** : An Expanding Teaching Technique : MAA-CIE Cooperative News. V.1 pp. 1-2.
- Millis, B. J., & Cottell, P. G. (1998). **Cooperative Learning for Higher Education Faculty**. Phoenix, AZ: Oryx Press.
- Prine, M. (2004). **Does Active Learning Work? A Riview of the Research**. Journal of Engineering Education.
- Shenker, J. I.: Goss, S. & Bemstein, D.A. (1996). **Instructor's Resource Manual for Psychology: Implementing Acting Learning in the Classroom**.
- Silberman, M. (1996). **Active Learning**. Boston: Allyn & Bacon.
- Slavin, Robert E. 1995. **Cooperative Learning** (2nd ed). Allyn and Bacon.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. นางสิริลักษณ์ บุญเลิศ ตำแหน่ง ครูชำนาญการ
ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิธีสอน
ผู้ช่วยหัวหน้าสาขาวิชาสามัญ-สัมพันธ์
วิทยาลัยการอาชีพบางสะพาน
2. นางสาวอังศุพิชญ์ ภักดี ตำแหน่ง ครู คศ. 1
ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหา
ครูผู้สอนประจำสาขาวิชาสามัญ-สัมพันธ์
วิทยาลัยการอาชีพบางสะพาน
3. ว่าที่ร้อยตรีชญาณนท์ สายนาคร ตำแหน่ง ครู คศ. 2
ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวัดผล
หัวหน้าสาขาวิชาสามัญ-สัมพันธ์
วิทยาลัยการอาชีพบางสะพาน

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
และผลการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

- แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ทางการเรียน
- ผลการประเมินคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ทางการเรียน

แบบทดสอบวัดความรู้ผลการเรียนรู้ทางการเรียน
วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ นักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1
ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 วิทยาลัยการอาชีพบางสะพาน
คะแนนเต็ม 20 คะแนน เวลาที่ใช้ในการสอบ 40 นาที
ครูผู้สอนนางสาวปิยาภรณ์ ไชยรัตน์

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบวัดความรู้ วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ มีจำนวน 1 ตอน
- ตอนที่ 1** ข้อสอบปรนัยเลือกตอบ ก, ข, ค, ง 20 ข้อ 20 คะแนน
2. การตอบแบบทดสอบในตอนที่ 1 ทำลงในกระดาษคำตอบที่จัดให้
3. หลังเสร็จสิ้นการสอบ กรุณานำแบบทดสอบฉบับนี้พร้อมกระดาษคำตอบ ส่งคืนที่กรรมการผู้ควบคุมสอบ
4. ห้ามขีดเขียนลงในกระดาษข้อสอบ

ตอนที่ 1 แบบปรนัย 20 ข้อ 20 คะแนน

1. มารยาทไทยข้อใดเราควรอนุรักษ์ไว้

ก. การไหว้

ข. การจูบลา

ค. การสวมกอด

ง. การทักทายด้วยการจับมือ

2. การไหว้พระสงฆ์กับพ่อแม่ต่างกันชัดเจนในเรื่องอะไร

ก. การก้มศีรษะ

ข. การยกมือประนม

ค. จำนวนครั้งที่ไหว้

ง. ตำแหน่งปลายนิ้วโป้ง

3. “ขายนั่งท่าเทพบุตร หญิงนั่งท่าเทพธิดา” เป็นลักษณะของ
ท่านั่งที่ใช้กราบใคร

ก. พ่อแม่

ข. พระสงฆ์

ค. ครูอาจารย์

ง. ญาติผู้ใหญ่

4. ถ้าเราคุยสนทนากับครูอาจารย์ ข้อใดที่เราควรหลีกเลี่ยง

ก. พูดเสียงดังฟังชัด

ข. ขณะสนทนามองหน้าครู

ค. พูดให้ครูรู้ว่าความคิดเห็นของตนน่าสนใจ

ง. ขวนขวายพูดถึงเรื่องคนอื่นที่ไม่ได้ร่วมสนทนาด้วย

5. 1. ถ้านำสมัย

2. สะอาด

3. หรุษรา ราคาแพง

4. สุภาพเรียบร้อย

5. ถูกกาลเทศะ

การมีมารยาทในการแต่งกาย เราควรคำนึงถึงหลักการตามข้อใดมากที่สุด

ก. 1,2,3

ข. 2,4,5

ค. 3,4,5

ง. 1,3,5

6. “สำเนียงส่อภาษา กิริยาส่อสกุล” สุภาษิตไทย
นี้ต้องการสอนให้เราเป็นคนอย่างไร

ก. มีสัมมาคารวะ

ข. รู้จักรักษาชื่อเสียง

ค. ใช้สำเนียงการพูดให้ถูกต้อง

ง. รู้จักกาลเทศะในการพูดและการกระทำ

7. ใครแสดงออกถึงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ตามพระ
บรมราโชวาทที่ว่า “ให้เพื่อให้”

ก. นักให้เสียกันหนาวก้อยเพราะสงสาร

ข. น้ำให้สมุดกิงเพราะอยากเป็นเพื่อนกับกิง

ค. แนนให้กระเป๋าก้าวเพราะเป็นเพื่อนกันมานาน

ง. นุ่นให้ปากกา กุ้งเพราะอยากให้กุ้งสอนการบ้าน

8. ถ้าเราต้องการฝึกตนเองให้มีความซื่อสัตย์สุจริต
เราควรปฏิบัติตนอย่างไร

ก. มีความอดทน

ข. ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่

ค. พูดจริงทำจริงและรักษาคำพูด

ง. ยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำ

9. “ช่างสงสัย” นำไปสู่การปฏิบัติตนให้มีวินัยใน
เรื่องใด

ก. การเฝ้าหาความรู้

ข. ความซื่อสัตย์สุจริต

ค. ความขยันหมั่นเพียรและอดทน

ง. การยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง

10. ขนบธรรมเนียมประเพณีข้อใดเราควรเห็น
คุณค่าและอนุรักษ์ไว้

ก. การกราบไหว้ผู้ใหญ่

ข. การสร้างสรรค์งานศิลปะ

ค. การชื่นชมวัฒนธรรมทางสุนทรียะ

ง. การฟื้นฟูและพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น

11. เมื่อนักเรียนไปพบพระสงฆ์ ควรปฏิบัติตนตามข้อใดจึงสมควรที่สุด

ก. ขนทนาคูในเรื่องข้าวต่างๆ ในหน้าแรกของหนังสือพิมพ์

ข. พุดกับท่านด้วยเสียงดังเป็นพิเศษ ไม่พูดอ้อมอ้อม

ค. ประนมมือพุดกับพระผู้ใหญ่ด้วยทุกครั้ง

ง. พุดกับท่านอย่างเป็นกันเอง

12. เวลาไปวัด ถ้าสุวัจชัยเห็นพระสงฆ์เดินสวนทางมาสุวัจชัยควรทำอย่างไร

ก. หลบหลีกไปทางอื่น

ข. หลีกทางให้ท่านเดินผ่านไป

ค. ยกมือไหว้ท่าน กล่าวคำว่า สวัสดิ์

ง. หลีกเข้าข้างทาง แล้วยกมือไหว้ท่าน

13. เหตุใดพุทธศาสนิกชนจึงควรเรียนรู้วิถีชีวิตของพระสงฆ์

ก. พระสงฆ์คือสาวกของพระพุทธเจ้า

ข. เพื่อความสงบกาย สงบวาจา และสงบใจ

ค. เข้าใจวิถีชีวิตของพระสงฆ์และปฏิบัติตนต่อ

พระสงฆ์ได้เหมาะสม

ง. พระพุทธศาสนามีพระสงฆ์เป็นศาสนทายาทสืบทอดพระพุทธศาสนา

14. ขณะสนทนากับพระสงฆ์ ชีรวัดณ์ ควรใช้คำใดแทนตัวเอง และแทนตัวพระสงฆ์

ก. โยม, อาตมา

ข. ข้าพเจ้า, หลวงพี่

ค. โยม, พระอาจารย์

ง. กระผม, พระคุณเจ้า

15. การกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ประกอบด้วยองค์ 5 ตามข้อใด

ก. เข้า 2 ฝ่ามือ 2 หน้าผาก 1

ข. เข้า 2 ศอก 2 หน้าผาก 1

ค. เข้า 2 ฝ่ามือ 2 หน้าผาก 1

ง. เข้า 2 ศอก 2 หน้าผาก 1

16. การกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ของฝ่ายชาย และหญิงแตกต่างกันในเรื่องใด

ก. จังหวะ

ข. การประนมมือ

ค. องค์ประกอบของอวัยวะ

ง. ท่านั่งและการหมอบลงกับพื้น

17. การกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ใช้กราบใคร

ก. พ่อแม่

ข. ครูอาจารย์

ค. พระสงฆ์

ง. ญาติผู้ใหญ่

18. ใครปฏิบัติ ไม่เหมาะสม เมื่อไปวัด

ก. สุขาใส่เสื้อและกางเกงรัดรูปไปดัก
บาตร

ข. ป่าณัชชาชนหลายชายอายุ 7 ปี ไปฟังเทศน์

ค. เมื่อเข้าไปโบสถ์ ทรงพลถอดหมวก และแวนกันกันแดดออก

ง. ธนบูลย์เข้าไปหาพระภิกษุถึงในห้องโดยไม่ได้ชวนใครเข้าไปด้วย

19. ถ้านักเรียนมีโอกาสได้ฟังพระธรรมเทศนาจากพระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺถ) นักเรียนควรปฏิบัติอย่างไร

ก. ฟังแล้วจด

ข. ฟังแล้วจำ

ค. ฟัง ยอมรับ และปฏิบัติตาม

ง. ฟัง พิจารณา ปฏิบัติ และติดตามผล

20. การแสดงความเคารพในการฟังธรรมด้วยวิธีใด ถูกต้องตามมารยาทชาวพุทธ

ก. วันทา

ข. อภิวัต

ค. อัญชลี

ง. นมัสการ

**การตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบด้านความตรงเชิงเนื้อหา
จากค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC)
โดยผู้ทรงคุณวุฒิ**

แบบทดสอบวัดความรู้ที่พัฒนาขึ้น วัดในเนื้อหาวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ มีจำนวนข้อสอบที่ต้องการพัฒนาจำนวน 20 ข้อ ประกอบด้วยแบบทดสอบที่มีข้อคำถามเป็นแบบปรนัยเลือกตอบ คือ ก , ข , ค และ ง จำนวน 20 ข้อ

ผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจสอบคุณภาพแบบทดสอบด้านความตรงเชิงเนื้อหา มี 3 ด้านดังนี้

1. นางสาวสิริลักษณ์ บุญเลิศ ตำแหน่ง ครูชำนาญการ

ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิธีสอน

2. ว่าที่ร้อยตรีชฎานนท์ สายนาคร ตำแหน่ง ครู คศ. 2

ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหา

3. นางสาวอังศุพิชญ์ ภัคดี ตำแหน่ง ครู คศ. 1

ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวัดผล

ผลการพิจารณาโดยผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์พิจารณา

+1	เมื่อแน่ใจว่าแบบทดสอบนั้นมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์
0	เมื่อไม่แน่ใจว่าแบบทดสอบนั้นมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์
-1	เมื่อแน่ใจว่าแบบทดสอบนั้นวัดไม่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์

จุดประสงค์การเรียนรู้ที่วัด นักเรียนสามารถอธิบายความรู้เกี่ยวกับมารยาทชาวพุทธได้	
1. มารยาทไทยข้อใดเราควรอนุรักษ์ไว้ ก. การไหว้ ข. การจูบลา ค. การสวมกอด ง. การทักทายด้วยการจับมือ	
ระดับของข้อสอบที่วัด ☐ จำ ☒ เข้าใจ ☐ นำไปใช้ ☐ คิดขั้นสูง (วิเคราะห์-สังเคราะห์-ประเมินค่า-สร้างสรรค์)	
ผลการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา จากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ☐ วัดได้สอดคล้องกับจุดประสงค์และถูกต้อง (+1) ☐ ไม่แน่ใจ (0) ☐ วัดไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์และไม่ถูกต้อง (-1)	ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

จุดประสงค์การเรียนรู้ที่วัด นักเรียนสามารถอธิบายความรู้เกี่ยวกับมารยาทชาวพุทธได้	
2. การไหว้พระสงฆ์กับพ่อแม่ต่างกันชัดเจนในเรื่องอะไร ก. การก้มศีรษะ ข. การยกมือประนม ค. ตำแหน่งปลายนิ้วชี้ ง. ตำแหน่งปลายนิ้วโป้ง	
ระดับของข้อสอบที่วัด ☒ จำ ☐ เข้าใจ ☐ นำไปใช้ ☐ คิดขั้นสูง (วิเคราะห์-สังเคราะห์-ประเมินค่า-สร้างสรรค์)	
ผลการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา จากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ☐ วัดได้สอดคล้องกับจุดประสงค์และถูกต้อง (+1) ☐ ไม่แน่ใจ (0) ☐ วัดไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์และไม่ถูกต้อง (-1)	ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

จุดประสงค์การเรียนรู้ที่วัด นักเรียนสามารถอธิบายความรู้เกี่ยวกับมารยาทชาวพุทธได้	
3. “ขายนั่งท่าเทพบุตร หญิงนั่งท่าเทพธิดา” เป็นลักษณะของท่าที่นั่งที่ใช้กราบใคร ก. พ่อแม่ ข. พระสงฆ์ ค. ครูอาจารย์ ง. ญาติผู้ใหญ่	
ระดับของข้อสอบที่วัด ☐ จำ ☒ เข้าใจ ☐ นำไปใช้ ☐ คิดขั้นสูง (วิเคราะห์-สังเคราะห์-ประเมินค่า-สร้างสรรค์)	
ผลการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา จากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ☐ วัดได้สอดคล้องกับจุดประสงค์และถูกต้อง (+1) ☐ ไม่แน่ใจ (0) ☐ วัดไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์และไม่ถูกต้อง (-1)	ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

จุดประสงค์การเรียนรู้ที่วัด นักเรียนสามารถปฏิบัติตนตามมารยาทชาวพุทธได้	
4. ถ้าเราคุยสนทนากับครูอาจารย์ ข้อใดที่เราควรหลีกเลี่ยง ก. พูดเสียงดังฟังชัด ข. ขณะสนทนามองหน้าครู ค. พูดให้ครูรู้ว่าความคิดเห็นของตนน่าสนใจ ง. ขวนขวายพูดถึงเรื่องคนอื่นที่ไม่ได้ร่วมสนทนาด้วย	
ระดับของข้อสอบที่วัด ☐ จำ ☐ เข้าใจ ☒ นำไปใช้ ☐ คิดขั้นสูง (วิเคราะห์-สังเคราะห์-ประเมินค่า-สร้างสรรค์)	
ผลการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา จากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ☐ วัดได้สอดคล้องกับจุดประสงค์และถูกต้อง (+1) ☐ ไม่แน่ใจ (0) ☐ วัดไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์และไม่ถูกต้อง (-1)	ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

จุดประสงค์การเรียนรู้ที่วัด นักเรียนสามารถปฏิบัติตนตามมารยาทชาวพุทธได้	
5. 1.ลำนํ้าสมัย 2.สะอาด 3.หรรหรา ราคาแพง 4.สุขภาพเรียบร้อย 5.ถูกกาลเทศะ การมีมารยาทในการแต่งกาย เราควรคำนึงถึงหลักการตามข้อใดมากที่สุด ก. 1,2,3 ข. 2,4,5 ค. 3,4,5 ง. 1,3,5	
ระดับของข้อสอบที่วัด ☐ จำ ☒ เข้าใจ ☐ นำไปใช้ ☒ คิดขั้นสูง (วิเคราะห์-สังเคราะห์-ประเมินค่า-สร้างสรรค์)	
ผลการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา จากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ☐ วัดได้สอดคล้องกับจุดประสงค์และถูกต้อง (+1) ☐ ไม่แน่ใจ (0) ☐ วัดไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์และไม่ถูกต้อง (-1)	ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

จุดประสงค์การเรียนรู้ที่วัด นักเรียนสามารถอธิบายความรู้เกี่ยวกับมารยาทชาวพุทธได้	
6. “สำเนียงส่อภาษา กิริยาส่อสกุล” สุภาษิตไทยนี้ต้องการสอนให้เราเป็นคนอย่างไร ก. มีสัมมาคารวะ ข. รู้จักรักษาชื่อเสียง ค. ใช้สำเนียงการพูดให้ถูกต้อง ง. รู้จักกาลเทศะในการพูดและการกระทำ	
ระดับของข้อสอบที่วัด ☐ จำ ☐ เข้าใจ ☐ นำไปใช้ ☒ คิดขั้นสูง (วิเคราะห์-สังเคราะห์-ประเมินค่า-สร้างสรรค์)	
ผลการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา จากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ☐ วัดได้สอดคล้องกับจุดประสงค์และถูกต้อง (+1) ☐ ไม่แน่ใจ (0)	ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

จุดประสงค์การเรียนรู้ที่วัด นักเรียนสามารถอธิบายความรู้เกี่ยวกับมารยาทชาวพุทธได้	
7. ใครแสดงออกถึงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ตามพระบรมราโชวาทที่ว่า “ให้เพื่อให้” ก. นกให้เสื้อกันหนาวก้อยเพราะสงสาร ข. น้ำให้สมุดกึ่งเพราะอยากเป็นเพื่อนกับกึ่ง ค. แนนให้กระเป๋าก้าวเพราะเป็นเพื่อนกันมานาน ง. นุ่นให้ปากกา กุ้งเพราะอยากให้กุ้งสอนการบ้าน	
ระดับของข้อสอบที่วัด ☐ จำ ☒ เข้าใจ ☐ นำไปใช้ ☒ คิดขั้นสูง (วิเคราะห์-สังเคราะห์-ประเมินค่า-สร้างสรรค์)	
ผลการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา จากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ☐ วัดได้สอดคล้องกับจุดประสงค์และถูกต้อง (+1) ☐ ไม่แน่ใจ (0) ☐ วัดไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์และไม่ถูกต้อง (-1)	ข้อเสนอแนะอื่น ๆ
☐ วัดไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์และไม่ถูกต้อง (-1)	

จุดประสงค์การเรียนรู้ที่วัด นักเรียนสามารถอธิบายความรู้เกี่ยวกับมารยาทชาวพุทธได้	
8. ถ้าเราต้องการฝึกตนเองให้มีความซื่อสัตย์สุจริต เราควรปฏิบัติตนอย่างไร ก. มีความอดทน ข. ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ ค. พูดจริงทำจริงและรักษาคำพูด ง. ยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำ	
ระดับของข้อสอบที่วัด ☒ จำ ☒ เข้าใจ ☐ นำไปใช้ ☐ คิดขั้นสูง (วิเคราะห์-สังเคราะห์-ประเมินค่า-สร้างสรรค์)	
ผลการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา จากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ☐ วัดได้สอดคล้องกับจุดประสงค์และถูกต้อง (+1) ☐ ไม่แน่ใจ (0) ☐ วัดไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์และไม่ถูกต้อง (-1)	ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

จุดประสงค์การเรียนรู้ที่วัด นักเรียนสามารถอธิบายความรู้เกี่ยวกับมารยาทชาวพุทธได้	
9. “ช่างสงสัย” นำไปสู่การปฏิบัติตนให้มีวินัยในเรื่องใด ก. การเฝ้าหาความรู้ ข. ความซื่อสัตย์สุจริต ค. ความขยันหมั่นเพียรและอดทน ง. การยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง	
ระดับของข้อสอบที่วัด ☐ จำ ☐ เข้าใจ ☐ นำไปใช้ ☒ คิดขั้นสูง (วิเคราะห์-สังเคราะห์-ประเมินค่า-สร้างสรรค์)	
ผลการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา จากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ☐ วัดได้สอดคล้องกับจุดประสงค์และถูกต้อง (+1) ☐ ไม่แน่ใจ (0) ☐ วัดไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์และไม่ถูกต้อง (-1)	ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

จุดประสงค์การเรียนรู้ที่วัด นักเรียนสามารถอธิบายความรู้เกี่ยวกับมารยาทชาวพุทธได้	
10. ขนบธรรมเนียมประเพณีข้อใดเราควรเห็นคุณค่าและอนุรักษ์ไว้ ก. การกราบไหว้ผู้ใหญ่ ข. การสร้างสรรค์งานศิลปะ ค. การชื่นชมวัฒนธรรมทางสุนทรียะ ง. การฟื้นฟูและพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น	
ระดับของข้อสอบที่วัด ☒ จำ ☐ เข้าใจ ☐ นำไปใช้ ☒ คิดขั้นสูง (วิเคราะห์-สังเคราะห์-ประเมินค่า-สร้างสรรค์)	
ผลการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา จากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ☐ วัดได้สอดคล้องกับจุดประสงค์และถูกต้อง (+1) ☐ ไม่แน่ใจ (0) ☐ วัดไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์และไม่ถูกต้อง (-1)	ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

จุดประสงค์การเรียนรู้ที่วัด นักเรียนสามารถปฏิบัติตนตามมารยาทชาวพุทธได้	
11. เมื่อนักเรียนไปพบพระสงฆ์ ควรปฏิบัติตนตามข้อใดจึงสมควรที่สุด ก. ขวนทอานคฺยในเรืองชาวตางๆ ในหนาแรกของหนังสือพิมพ์ ข. พุดกับทานดวยเสียงดังเปนพิเศษ ไมพุดอ้อมแอ้ม ค. ประนมมือพุดกับพระผูใหญดวยทุกครั้ง ง. พุดกับทานอยางเปนกันเอง	
ระดับของข้อสอบที่วัด ☐ จำ ☒ เข้าใจ ☒ นำไปใช้ ☐ คิดขั้นสูง (วิเคราะห์-สังเคราะห์-ประเมินค่า-สร้างสรรค์)	
ผลการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา จากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ☐ วัดได้สอดคล้องกับจุดประสงค์และถูกต้อง (+1) ☐ ไม่แน่ใจ (0) ☐ วัดไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์และไม่ถูกต้อง (-1)	ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

จุดประสงค์การเรียนรู้ที่วัด นักเรียนสามารถปฏิบัติตนตามมารยาทชาวพุทธได้	
12. เวลาไปวัด ถ้าสวัจชัยเห็นพระสงฆ์เดินสวนทางมาสวัจชัยควรทำอย่างไร ก. หลบหลีกไปทางอื่น ข. หลีกทางให้ท่านเดินผ่านไป ค. ยกมือไหว้ท่าน กล่าวคำว่า สวัสติ ง. หลีกเข้าข้างทาง แล้วยกมือไหว้ท่าน	
ระดับของข้อสอบที่วัด ☐ จำ ☒ เข้าใจ ☐ นำไปใช้ ☒ คิดขั้นสูง (วิเคราะห์-สังเคราะห์-ประเมินค่า-สร้างสรรค์)	
ผลการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา จากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ☐ วัดได้สอดคล้องกับจุดประสงค์และถูกต้อง (+1) ☐ ไม่แน่ใจ (0) ☐ วัดไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์และไม่ถูกต้อง (-1)	ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

จุดประสงค์การเรียนรู้ที่วัด นักเรียนสามารถอธิบายความรู้เกี่ยวกับมารยาทชาวพุทธได้	
13. เหตุใดพุทธศาสนิกชนจึงควรเรียนรู้วิถีชีวิตของพระสงฆ์ ก. พระสงฆ์คือสาวกของพระพุทธเจ้า ข. เพื่อความสงบกาย สงบวาจา และสงบใจ ค. เข้าใจวิถีชีวิตของพระสงฆ์และปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์ได้เหมาะสม ง. พระพุทธศาสนามีพระสงฆ์เป็นศาสนทายาทสืบทอดพระพุทธศาสนา	
ระดับของข้อสอบที่วัด ☐ จำ ☐ เข้าใจ ☐ นำไปใช้ ☒ คิดขั้นสูง (วิเคราะห์-สังเคราะห์-ประเมินค่า-สร้างสรรค์)	
ผลการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา จากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ☐ วัดได้สอดคล้องกับจุดประสงค์และถูกต้อง (+1) ☐ ไม่แน่ใจ (0) ☐ วัดไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์และไม่ถูกต้อง (-1)	ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

จุดประสงค์การเรียนรู้ที่วัด นักเรียนสามารถอธิบายความรู้เกี่ยวกับมารยาทชาวพุทธได้	
14. ขณะสนทนากับพระสงฆ์ อิริยาบถที่ควรใช้คำใดแทนตัวเอง และแทนตัวพระสงฆ์ ก. โยม, อาตมา ข. ข้าพเจ้า, หลวงพี่ ค. โยม, พระอาจารย์ ง. กระผม, พระคุณเจ้า	
ระดับของข้อสอบที่วัด ☒ จำ ☐ เข้าใจ ☐ นำไปใช้ ☐ คิดขั้นสูง (วิเคราะห์-สังเคราะห์-ประเมินค่า-สร้างสรรค์)	
ผลการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา จากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ☐ วัดได้สอดคล้องกับจุดประสงค์และถูกต้อง (+1) ☐ ไม่แน่ใจ (0) ☐ วัดไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์และไม่ถูกต้อง (-1)	ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

จุดประสงค์การเรียนรู้ที่วัด นักเรียนสามารถอธิบายความรู้เกี่ยวกับมารยาทชาวพุทธได้	
15. การกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ประกอบด้วยองค์ 5 ตามข้อใด ก. เข่า 2 ฝ่ามือ 2 หน้าผาก 1 ข. เข่า 2 ศอก 2 หน้าผาก 1 ค. เท้า 2 ฝ่ามือ 2 หน้าผาก 1 ง. เท้า 2 ศอก 2 หน้าผาก 1	
ระดับของข้อสอบที่วัด ☒ จำ ☐ เข้าใจ ☐ นำไปใช้ ☐ คิดขั้นสูง (วิเคราะห์-สังเคราะห์-ประเมินค่า-สร้างสรรค์)	
ผลการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา จากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ☐ วัดได้สอดคล้องกับจุดประสงค์และถูกต้อง (+1) ☐ ไม่แน่ใจ (0) ☐ วัดไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์และไม่ถูกต้อง (-1)	ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

จุดประสงค์การเรียนรู้ที่วัด นักเรียนสามารถอธิบายความรู้เกี่ยวกับมารยาทชาวพุทธได้	
16. การกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ของฝ่ายชายและหญิงแตกต่างกันในเรื่องใด ก. จังหวะ ข. การประนมมือ ค. องค์ประกอบของอวัยวะ ง. ทำนั้งและการหมอบลงกับพื้น	
ระดับของข้อสอบที่วัด ☐ จำ ☒ เข้าใจ ☐ นำไปใช้ ☒ คิดขั้นสูง (วิเคราะห์-สังเคราะห์-ประเมินค่า-สร้างสรรค์)	
ผลการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา จากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ☐ วัดได้สอดคล้องกับจุดประสงค์และถูกต้อง (+1) ☐ ไม่แน่ใจ (0) ☐ วัดไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์และไม่ถูกต้อง (-1)	ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

จุดประสงค์การเรียนรู้ที่วัด นักเรียนสามารถปฏิบัติตนตามมารยาทชาวพุทธได้	
17. การกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ใช้กราบใคร ก. พ่อแม่ ข. ครูอาจารย์ ค. พระสงฆ์ ง. ญาติผู้ใหญ่	
ระดับของข้อสอบที่วัด ☒ จำ ☒ เข้าใจ ☐ นำไปใช้ ☐ คิดขั้นสูง (วิเคราะห์-สังเคราะห์-ประเมินค่า-สร้างสรรค์)	
ผลการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา จากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ☐ วัดได้สอดคล้องกับจุดประสงค์และถูกต้อง (+1) ☐ ไม่แน่ใจ (0) ☐ วัดไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์และไม่ถูกต้อง (-1)	ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

จุดประสงค์การเรียนรู้ที่วัด นักเรียนสามารถปฏิบัติตนตามมารยาทชาวพุทธได้	
18. ใครปฏิบัติ ไม่เหมาะสม เมื่อไปวัด ก. สูดคาใส่เสื้อและกางเกงรัดรูปไปดักบาตร ข. ป่าณัชชาชนหลายชายอายุ 7 ปี ไปฟังเทศน์ ค. เมื่อเข้าไปโบสถ์ ทรงพลอดหมวกและแว่นกันแดดออก ง. ธนบุญย์เข้าไปหาพระภิกษุถึงในห้องโดยไม่ได้ชวนใครเข้าไปด้วย	
ระดับของข้อสอบที่วัด ☒ จำ ☒ เข้าใจ ☐ นำไปใช้ ☐ คิดขั้นสูง (วิเคราะห์-สังเคราะห์-ประเมินค่า-สร้างสรรค์)	
ผลการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา จากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ☐ วัดได้สอดคล้องกับจุดประสงค์และถูกต้อง (+1) ☐ ไม่แน่ใจ (0) ☐ วัดไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์และไม่ถูกต้อง (-1)	ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

จุดประสงค์การเรียนรู้ที่วัด นักเรียนสามารถอธิบายความรู้เกี่ยวกับมารยาทชาวพุทธได้	
19. ถ้านักเรียนมีโอกาสได้ฟังพระธรรมเทศนาจากพระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺ) นักเรียนควรปฏิบัติอย่างไร ก. ฟังแล้วจด ข. ฟังแล้วจำ ค. ฟัง ยอมรับ และปฏิบัติตาม ง. ฟัง พิจารณา ปฏิบัติ และติดตามผล	
ระดับของข้อสอบที่วัด ☐ จำ ☒ เข้าใจ ☐ นำไปใช้ ☒ คิดขั้นสูง (วิเคราะห์-สังเคราะห์-ประเมินค่า-สร้างสรรค์)	
ผลการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา จากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ☐ วัดได้สอดคล้องกับจุดประสงค์และถูกต้อง (+1) ☐ ไม่แน่ใจ (0) ☐ วัดไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์และไม่ถูกต้อง (-1)	ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

จุดประสงค์การเรียนรู้ที่วัด นักเรียนสามารถอธิบายความรู้เกี่ยวกับมารยาทชาวพุทธได้	
20. การแสดงความเคารพในการฟังธรรมด้วยวิธีใดถูกต้องตามมารยาทชาวพุทธ ก. วันทา ข. อภิวัต ค. อัญชลี ง. นมัสการ	
ระดับของข้อสอบที่วัด ☒ จำ ☐ เข้าใจ ☐ นำไปใช้ ☒ คิดขั้นสูง (วิเคราะห์-สังเคราะห์-ประเมินค่า-สร้างสรรค์)	
ผลการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา จากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ☐ วัดได้สอดคล้องกับจุดประสงค์และถูกต้อง (+1) ☐ ไม่แน่ใจ (0) ☐ วัดไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์และไม่ถูกต้อง (-1)	ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบ

**ผลการประเมินคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ทางการเรียน
ด้านความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ**

ตาราง ข1 ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ทางการเรียน

ข้อสอบข้อที่	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	สรุปคุณภาพ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1	+1	0	+1	2	0.67	สอดคล้อง
2	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
3	0	+1	+1	2	0.67	สอดคล้อง
4	+1	0	+1	2	0.67	สอดคล้อง
5	0	+1	+1	2	0.67	สอดคล้อง
6	+1	+1	0	2	0.67	สอดคล้อง
7	+1	0	+1	2	0.67	สอดคล้อง
8	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
9	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
10	0	+1	+1	2	0.67	สอดคล้อง
11	+1	0	+1	2	0.67	สอดคล้อง
12	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
13	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
14	0	+1	+1	2	0.67	สอดคล้อง
15	0	+1	+1	2	0.67	สอดคล้อง
16	0	+1	+1	2	0.67	สอดคล้อง
17	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
18	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง

ข้อสอบข้อที่	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	สรุปคุณภาพ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
19	+1	0	+1	2	0.67	สอดคล้อง
20	+1	+1	0	2	0.67	สอดคล้อง
รวม					0.78	สอดคล้อง

จากตาราง ข1 ผลการประเมินคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ทางการวิชาหน้าที่พลเมือง และศีลธรรม เรื่อง มารยาทชาวพุทธ นักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า จากข้อสอบจำนวน 20 ข้อ มีความสอดคล้องกันทั้ง 20 ข้อ

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

- แผนการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด
- ผลการตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน

หลักสูตรรายวิชา

ชื่อวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม รหัสวิชา 20000-1501 ทฤษฎี 2 ปฏิบัติ 0 หน่วยกิต 2

☒ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ☐ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

จุดประสงค์รายวิชา

1. รู้และเข้าใจเกี่ยวกับสังคม วัฒนธรรม สิทธิหน้าที่พลเมืองดี หลักธรรมทางศาสนา และวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลในประเทศไทย
2. ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นศาสนิกชนที่ดีตามหลักธรรมคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ และปกป้องผลประโยชน์ทางท้องทะเลในประเทศไทย
3. น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตน การดำเนินชีวิต
4. ตระหนักถึงการดำรงชีวิตที่ถูกต้องดีงามในฐานะศาสนิกชน พลเมืองที่ดี และปฏิบัติตามกฎหมายเพื่อปกป้องท้องทะเลและมหาสมุทร

สมรรถนะรายวิชา

1. แสดงความรู้เกี่ยวกับสังคม วัฒนธรรม สิทธิหน้าที่พลเมืองดี หลักธรรมหรือคำสอนของศาสนา และวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลในประเทศไทย
2. ประพฤติปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามบรรทัดฐานทางสังคม ค่านิยมพื้นฐาน ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และปกป้องผลประโยชน์ของชาติทางทะเล
3. ประพฤติปฏิบัติตนตามหลักจริยธรรม วัฒนธรรมและหลักธรรมหรือคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ เพื่อรักษาประโยชน์จากทะเลในประเทศไทย
4. วิเคราะห์สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับทะเลไทยและสามารถใช้กฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาได้
5. น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาเกี่ยวกับความสำคัญของสถาบันทางสังคม บรรทัดฐานทางสังคม วัฒนธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ปัญหาในสังคม สิทธิหน้าที่ของพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักธรรมหรือคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ และศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

หน่วย ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	จำนวน ชั่วโมง	สัปดาห์ ที่	วิธีการสอน	หน่วยที่ ดำเนินการวิจัย
1	สถาบันทางสังคม บรรทัด ฐานทางสังคม	4	1-2	1.จุดประสงค์การ เรียนรู้ 2.สอบก่อนเรียน 3.บรรยายเนื้อหา 4.ใบงานที่ 1 เรื่อง สถาบันทางสังคม บรรทัดฐานทางสังคม 5.สอบหลังเรียน	
2	สังคมไทย ปัญหา สังคมไทย และปัญหาจาก ท้องทะเลไทย	2	3	1.จุดประสงค์การ เรียนรู้ 2.สอบก่อนเรียน 3.บรรยายเนื้อหา 4.ใบงานที่ 2 สังคมไทย ปัญหา สังคมไทย และปัญหา จากท้องทะเลไทย 5.สอบหลังเรียน	
3	วัฒนธรรมไทย 4 ภาค และขอบเขตทางท้อง ทะเลที่มีผลต่อการ ดำรงชีวิตของคนไทย	4	4-5	1.จุดประสงค์การ เรียนรู้ 2.สอบก่อนเรียน 3.บรรยายเนื้อหา 4.ใบงานที่ 3 เรื่อง วัฒนธรรมไทย 4 ภาค 5.สอบหลังเรียน	

หน่วย ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	จำนวน ชั่วโมง	สัปดาห์ ที่	วิธีการสอน	หน่วยที่ ดำเนินการวิจัย
4	มารยาทชาวไทย	2	6-7	1.จุดประสงค์การเรียนรู้ 2.สอบก่อนเรียน 3.ผู้เรียนทำกิจกรรม การเรียนร่วมกัน ขั้นที่ 1 Think เป็น ขั้นตอนที่กระทำ ร่วมกันทั้งชั้นเรียนโดย ผู้สอนอธิบายพร้อม สาธิตวิธี ขั้นที่ 2 Pair เป็น ขั้นตอนที่ผู้สอนจับคู่ ขั้นที่ 3 Share เป็น ขั้นตอนสุดท้ายผู้สอน จะสุ่มนักเรียนมา นำเสนอหน้าชั้นเรียน 4.ใบงานที่ 4 เรื่อง มารยาทชาวไทย 5.การสรุปหลังเรียน 6.สอบหลังเรียน	 การจัดการ เรียนรู้แบบ Active Learning
5	การปกครองในระบอบ ประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุข และกฎหมายทาง ทะเล	4	8-9	1.จุดประสงค์การเรียนรู้ 2.สอบก่อนเรียน 3.บรรยายเนื้อหา 4.ใบงานที่ 5 เรื่องการ ปกครองในระบอบ ประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรง เป็นประมุข 5.สอบหลังเรียน	

หน่วย ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	จำนวน ชั่วโมง	สัปดาห์ ที่	วิธีการสอน	หน่วยที่ ดำเนินการวิจัย
6	สิทธิ และหน้าที่ ของ พลเมืองดีตามระบอบ ประชาธิปไตยและการ รักษาผลประโยชน์ของ ชาติทางทะเล	4	10-11	1.จุดประสงค์การ เรียนรู้ 2.สอบก่อนเรียน 3.บรรยายเนื้อหา 4.ใบงานที่ 6 เรื่องสิทธิ และหน้าที่ของ พลเมืองดี 5.สอบหลังเรียน	
7	พลเมืองดีตามหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	4	12	1.จุดประสงค์การ เรียนรู้ 2.สอบก่อนเรียน 3.บรรยายเนื้อหา 4.ใบงานที่ 7 เรื่อง พลเมืองดีตามหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง 5.สอบหลังเรียน	
8	ศาสนากับการดำรงชีวิต	2	13	1.จุดประสงค์การ เรียนรู้ 2.สอบก่อนเรียน 3.บรรยายเนื้อหา 4.ใบงานที่ 8 เรื่อง ศาสนากับการ ดำรงชีวิต 5.สอบหลังเรียน	
9	ประวัติ วันสำคัญ และ องค์ประกอบของศาสนา ที่ตนเองนับถือ	4	14-15	1.จุดประสงค์การ เรียนรู้ 2.สอบก่อนเรียน 3.บรรยายเนื้อหา 4.ใบงานที่ 9 เรื่อง ประวัติ วันสำคัญ และ	

หน่วย ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	จำนวน ชั่วโมง	สัปดาห์ ที่	วิธีการสอน	หน่วยที่ ดำเนินการวิจัย
				องค์ประกอบของ ศาสนาที่ตนเองนับถือ 5.สอบหลังเรียน	
10	หน้าที่ชาวไทย	4	16-17	1.จุดประสงค์การ เรียนรู้ 2.สอบก่อนเรียน 3.บรรยายเนื้อหา 4.ใบงานที่ 10 เรื่อง หน้าที่ชาวไทย 5.สอบหลังเรียน	
	ประมวลความรู้	2	18		

ตารางวิเคราะห์หลักสูตรรายวิชา

ชื่อหน่วย / พฤติกรรม	พุทธิพิสัย (30%)						ทักษะพิสัย (40%)	จิตพิสัย (30%)	รวม	ลำดับความสำคัญ	จำนวนชั่วโมง
	ความรู้	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	การวิเคราะห์	การประเมิน	การคิดสร้างสรรค์					
1. สถาบันทางสังคม บรรทัดฐานทางสังคม	1	-	-	-	-	-	1	3	5	6	4
2. สังคมไทย ปัญหาสังคมไทย และปัญหาจากท้องทะเลไทย	2	2	-	-	-	-	3	3	10	5	2
3. วัฒนธรรมไทย 4 ภาค และขอบเขตทางท้องทะเลที่มีผลต่อการดำรงชีวิตของคนไทย	1	-	-	-	-	-	1	3	5	7	4
4. มารยาทชาวไทย	1	2	-	-	-	-	10	3	15	4	2
5. การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และกฎหมายทางทะเล	2	2	2	-	-	-	11	3	20	1	4
6. สิทธิและหน้าที่ของพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยและการรักษาสผลประโยชน์ของชาติทางทะเล	1	2	-	-	-	-	10	3	15	2	4
7. พลเมืองดีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	1	-	-	-	-	-	1	3	5	8	4
8. ศาสนากับการดำรงชีวิต	1	-	-	-	-	-	1	3	5	9	2
9. ประวัติ วันสำคัญ และองค์ประกอบของศาสนาที่ตนเองนับถือ	1	-	-	-	-	-	1	3	5	10	4
10. หน้าที่ชาวไทยและการปกป้องท้องทะเล	1	2	-	-	-	-	10	3	15	3	4
รวม			-	-	-	-		30			2
สอบประมวลผลความรู้											2
รวมทั้งสิ้น	30						40	30	100	-	18
ลำดับความสำคัญ	2						1	3			

	แผนการจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นสมรรถนะอาชีพบูรณาการหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง	หน่วยที่ 4
	มารยาทชาวไทย	สอนครั้งที่ 6-7
		ชั่วโมงรวม 4
		จำนวนชั่วโมง 4
1. สาระสำคัญ มารยาทชาวพุทธ และมารยาทชาวไทยเป็นของคู่กัน ดังนั้น มารยาทชาวพุทธก็คือมารยาทชาวไทยที่ชาวไทยควรปฏิบัตินั่นเอง 2. สมรรถนะประจำหน่วย 2.1. นักเรียนสามารถอธิบายความรู้เกี่ยวกับมารยาทชาวพุทธได้ 2.2. นักเรียนสามารถปฏิบัติตนตามมารยาทชาวพุทธได้ 2.3. แสดงพฤติกรรมที่ดีต่อวิชาชีพ มีกิจนิสัยในการค้นคว้าเพิ่มเติม ปฏิบัติด้วยความละเอียดรอบ คำนึงถึงความถูกต้องและปลอดภัย มีคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามที่สถานศึกษากำหนด 3. จุดประสงค์การเรียนรู้ 3.1 ด้านความรู้ 3.1.1. นักเรียนสามารถอธิบายความรู้เกี่ยวกับมารยาทชาวพุทธได้ 3.2 ด้านทักษะ 3.2.1. นักเรียนสามารถปฏิบัติตนตามมารยาทชาวพุทธได้ 3.3 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ 3.3.1. แสดงพฤติกรรมที่ดีต่อวิชาชีพ มีกิจนิสัยในการค้นคว้าเพิ่มเติม ปฏิบัติด้วยความละเอียดรอบ คำนึงถึงความถูกต้องและปลอดภัย มีคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามที่สถานศึกษากำหนด 4. เนื้อหาสาระการเรียนรู้ มรรยาท หมายถึง ระเบียบการปฏิบัติที่สังคมกำหนดไว้เป็นแนวทางในการแสดงออกทางกายและทางวาจาในด้านต่างๆ เช่น กิริยาท่าทาง การแต่งกาย การพูด การแสดงอริยาบทต่างๆ เป็นต้น สังคมแต่ละแห่งมีประเพณีในการแสดงออกไม่เหมือนกัน เช่น ฝรั่งเศสทักทายกันโดยการจับมือ คนไทยแสดงออกโดยการที่ผู้น้อยไหว้ผู้ใหญ่ก่อน เป็นต้น คนไทยจึงได้รับการยกย่องจากต่างชาติมานานแล้วว่าเป็นผู้มีมรรยาทอ่อนโยน นุ่มนวล น่ารักเราจึงควรเรียนรู้เกี่ยวกับมารยาทในสังคมไทย ในที่นี้จะมาพูดถึงมรรยาทเรื่อง การยืนและการเดิน 1.มรรยาทในการยืน 1.1การยืนตามลำพัง การยืนตามลำพังแม้จะไม่ต้องระวังตัวมากเหมือนการยืนต่อหน้าผู้ใหญ่ แต่ก็ไม่ควรปล่อยตัวในลักษณะที่น่าเกลียด การยืนควรอยู่ในลักษณะสุภาพ		

	แผนการจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นสมรรถนะอาชีพบูรณาการหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง	หน่วยที่ 4
	มารยาทชาวไทย	สอนครั้งที่ 6-7
		ชั่วโมงรวม 4
		จำนวนชั่วโมง 4
1.2การยืนต่อหน้าผู้ใหญ่ สมัยก่อนถ้าไม่จำเป็นจะไม่ยืนตรงต่อหน้าผู้ใหญ่แต่อาจจะยืนเฉียงไปทางใดทางหนึ่ง แต่ปัจจุบันไม่ถือกันมากนัก ลักษณะการยืน ยืนตรง ขาชิดปลายเท้าห่างกันเล็กน้อย ท่าทางสำรวมมือประสานกัน 2.มารยาทในการเดิน 2.1การเดินตามลำพัง ปล่อยตัวตามสบายได้แต่อย่าทำให้น่าเกลียดจนเสียบุคลิกภาพ ขณะเดินนั้นหลังควรตรง ช่วงก้าวไม่สั้นหรือไม่ยาวเกินไป 2.2การเดินกับผู้ใหญ่ การเดินตามผู้ใหญ่ควรเดินอย่างสุภาพ ลักษณะในการเดินให้เดินทางซ้ายค่อนไปทางหลังเล็กน้อย ห่างประมาณ 1-2 ฟุตท่าเดินควรน้อมน้อมอย่าเดินสายตัว 2.3การเดินสวนกับผู้ใหญ่และเดินผ่านผู้ใหญ่ การเดินสวนกับผู้ใหญ่ให้ห่างเล็กน้อยค้อมพกว่อกว่ ถ้าผู้ใหญ่ทักให้หยุดยืนและประสานมือ เมื่อการสนทนาจบให้ไหว้แล้วค้อมตัวผ่านไป พัชร 5.1 การนำเข้าสู่บทเรียน 1. ครูทักทายและตรวจสอบรายชื่อนักเรียน และเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารของวิทยาลัยฯ 2. ครูและนักเรียนร่วมกันทบทวนความรู้จากหน่วยที่ได้เรียนผ่านไปแล้ว 3. ครูแนะนำคำอธิบายรายวิชาจุดประสงค์ของรายวิชา และสมรรถนะรายวิชา และเป้าหมายของการศึกษาในหน่วยที่ 4 มารยาทไทย 4. ครูแนะนำเกณฑ์การให้คะแนน การวัดประเมินผล การลา และจำนวนคาบที่ขาดได้ 5. ครูชี้แจงวัตถุประสงค์ของการเรียนหน่วยที่หน่วยที่ 4 มารยาทชาวไทย 6. นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนหน่วยที่ 4 มารยาทชาวไทยผ่านระบบ Google Classroom 7. นักเรียนรับฟังคำเฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนหน่วยที่ 4 มารยาทชาวไทย จากครู 8. ครูสำรวจความพร้อมของนักเรียน 5.2 การเรียนรู้ ขั้นที่ 1 Think 1. นักเรียนและครูร่วมกันศึกษา เรื่อง มารยาทชาวไทย โดยใช้สื่อ PowerPoint การเรียนการสอนเนื้อหาของหน่วยที่ 4 มารยาทชาวไทย โอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยเพื่อให้เกิดความเข้าใจยิ่งขึ้น 2. นักเรียนศึกษา เรื่อง มารยาทชาวไทย ซึ่งมารยาทชาวพุทธ และมารยาทชาวไทยเป็นของคู่กัน ประกอบไปด้วย การนั่ง การยืน การเดิน การไหว้และการกราบ ขั้นที่ 2 Pair		

	แผนการจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นสมรรถนะอาชีพบูรณาการหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง	หน่วยที่ 4
	มารยาทชาวไทย	สอนครั้งที่ 6-7
		ชั่วโมงรวม 4
		จำนวนชั่วโมง 4

3. นักเรียนจับคู่กัน การจับคู่เพื่อให้ผู้เรียนทำกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้คำแนะนำปรึกษาหรือ แลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ และร่วมมือกันทำ กิจกรรมตามกระบวนการเรียน โดยครูให้นักเรียนสาธิต มารยาทไทย โดยให้นักเรียนแต่ละคู่จับฉลากตามกิริยาท่าทางดังต่อไปนี้ 1.การนั่ง 2.การยืน 3.การเดิน 4.การไหว้ 5.การกราบ

- นักเรียนแต่ละคู่ช่วยกันฝึกซ้อมตามกิริยาท่าทางที่คู่ของตนเองได้รับปรึกษาหรือ แลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ฝึกและตรวจสอบความถูกต้อง
- นักเรียนแต่ละคู่ออกมาสาธิตมารยาทไทย ตามกิริยาท่าทางที่ตนเองได้รับฉลากและร่วมกันฝึกซ้อมให้กับเพื่อนคู่อื่นได้ดูและร่วมกันแสดงความคิดเห็น

4. นักเรียนแต่ละคู่ทำใบงานที่ 4 เรื่อง 4 มารยาทชาวไทยโดยปฏิบัติตามขั้นตอน ดังนี้

- นักเรียนแต่ละคู่ช่วยกันคิดคำตอบในใบงานและตรวจสอบความถูกต้อง

ขั้นที่ 3 Share

5. นักเรียนแต่ละคู่สลับกันตรวจใบงานของนักเรียนคู่อื่นเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือสุ่มเรียกตัวแทนนักเรียนแต่ละกลุ่ม เพื่อซักถามหรือแสดงความคิดเห็น

5.3 การสรุป

1. นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนหน่วยที่ 4 มารยาทชาวไทย ผ่านระบบ Google Classroom

5.4 การวัดและประเมินผล

1. นักเรียนทำแบบทดสอบหน่วยที่ 4 มารยาทชาวไทย ผ่านระบบ Google Classroom

2. นักเรียนรับฟังคำเฉลยแบบทดสอบหน่วยที่ 4 มารยาทชาวไทย จากครูและแลกเปลี่ยนเหตุผลระหว่างกัน

3. ครูบันทึกผลการประเมิน

6.สื่อการเรียนรู้/แหล่งการเรียนรู้

6.1 สื่อสิ่งพิมพ์

1. PowerPoint การเรียนการสอนเนื้อหาของหน่วยที่ 4 มารยาทชาวไทย

2. หนังสือเรียนวิชา หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม ระดับชั้น ประกาศนียบัตรวิชาชีพ

6.2 สื่อโสตทัศน (ถ้ามี)

1. ระบบ Google Classroom

2. เครื่องฉายโปรเจคเตอร์

3. เครื่องคอมพิวเตอร์พกพา หรือแท็บเล็ต หรือ สมาร์ทโฟน

	แผนการจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นสมรรถนะอาชีพบูรณาการหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง	หน่วยที่ 4
	มารยาทชาวไทย	สอนครั้งที่ 6-7
		ชั่วโมงรวม 4
		จำนวนชั่วโมง 4
7. เอกสารประกอบการจัดการเรียนรู้ (ใบความรู้ ใบงาน ใบมอบหมายงาน ฯลฯ) ใบงานที่ 4 มารยาทชาวไทย		
8. การบูรณาการ/ความสัมพันธ์กับวิชาอื่น -		
9. การวัดและประเมินผล		
9.1 ก่อนเรียน - ทดสอบก่อนเรียน เปรียบเทียบกับคะแนนสอบหลังเรียน		
9.2 ขณะเรียน - การสาธิตมารยาทชาวพุทธ - ใบงานที่ 4 มารยาทชาวไทย เกณฑ์ผ่าน 50% - แบบประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เกณฑ์ผ่าน 70%		
9.3 หลังเรียน - แบบทดสอบหลังเรียน หน่วยที่ 4 มารยาทชาวไทย เกณฑ์ผ่าน 50%		

แบบทดสอบก่อนเรียน หน่วยที่ 4 มารยาทชาวไทย

ตอนที่ 1 แบบปรนัย 20 ข้อ 20 คะแนน

1. มารยาทไทยข้อใดเราควรอนุรักษ์ไว้
 - ก. การไหว้
 - ข. การจูบลา
 - ค. การสวมกอด
 - ง. การทักทายด้วยการจับมือ
2. การไหว้พระสงฆ์กับพ่อแม่ต่างกันชัดเจนในเรื่องอะไร
 - ก. การก้มศีรษะ
 - ข. การยกมือประนม
 - ค. จำนวนครั้งที่ไหว้
 - ง. ตำแหน่งปลายนิ้วโป้ง
3. “ขายนั่งท่าเทพบุตร หญิงนั่งท่าเทพธิดา” เป็นลักษณะของ

ท่านั่งที่ใช้กราบใคร

 - ก. พ่อแม่
 - ข. พระสงฆ์
 - ค. ครูอาจารย์
 - ง. ญาติผู้ใหญ่
4. ถ้าเราคุยสนทนากับครูอาจารย์ ข้อใดที่เราควรหลีกเลี่ยง
 - ก. พูดเสียงดังฟังชัด
 - ข. ขณะสนทนามองหน้าครู
 - ค. พูดให้ครูรู้ว่าคุณคิดเห็นของตนน่าสนใจ
 - ง. ขวนขวายพูดถึงเรื่องคนอื่นที่ไม่ได้ร่วมสนทนาด้วย
5. 1. ถ้านำสมัย
 2. สะอาด
 3. หรหฺร รากาแพง
 4. สุภาพเรียบร้อย
 5. ถูกกาลเทศะ

การมีมารยาทในการแต่งกาย เราควรคำนึงถึงหลักการตามข้อใดมากที่สุด

 - ก. 1,2,3
 - ข. 2,4,5
 - ค. 3,4,5
 - ง. 1,3,5

6. “สำเนียงส่อภาษา กิริยาส่อสกุล” สุภาษิตไทยนี้ต้องการสอนให้เราเป็นคนอย่างไร

- ก. มีสัมมาคารวะ
 - ข. รู้จักรักษาชื่อเสียง
 - ค. ใช้สำเนียงการพูดให้ถูกต้อง
 - ง. รู้จักกาลเทศะในการพูดและการกระทำ
7. ใครแสดงออกถึงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ตามพระบรมราโชวาทที่ว่า “ให้เพื่อให้”
- ก. นักให้เสียกันหนาวก้อยเพราะสงสาร
 - ข. น้ำให้สมุดกิงเพราะอยากเป็นเพื่อนกับกิง
 - ค. แนนให้กระเป๋าก้าวเพราะเป็นเพื่อนกันมานาน
 - ง. นุ่นให้ปากกาทิ้งเพราะอยากให้ก้องสอนการบ้าน
8. ถ้าเราต้องการฝึกตนเองให้มีความซื่อสัตย์สุจริต เราควรปฏิบัติตนอย่างไร
- ก. มีความอดทน
 - ข. ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่
 - ค. พูดจริงทำจริงและรักษาคำพูด
 - ง. ยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำ
9. “ช่างสงสัย” นำไปสู่การปฏิบัติตนให้มีวินัยในเรื่องใด
- ก. การเฝ้าหาความรู้
 - ข. ความซื่อสัตย์สุจริต
 - ค. ความขยันหมั่นเพียรและอดทน
 - ง. การยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง
10. ขนบธรรมเนียมประเพณีข้อใดเราควรเห็นคุณค่าและอนุรักษ์ไว้
- ก. การกราบไหว้ผู้ใหญ่
 - ข. การสร้างสรรค์งานศิลปะ
 - ค. การชื่นชมวัฒนธรรมทางสุนทรียะ
 - ง. การฟื้นฟูและพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น

11. เมื่อนักเรียนไปพบพระสงฆ์ ควรปฏิบัติตนตามข้อใดจึงสมควรที่สุด

- ก. ขวนทอานคุดในเรืองขาวตางๆ ในหนาแรกของหนังสือพิมพ์
- ข. พุดกับทอนดวยเสียงดังเป็นพิเศษ ไม่พุดอ้อมอ้อม
- ค. ประนมมือพุดกับพระผูใหญ่ดวยทุกครั้ง
- ง. พุดกับทอนอยางเป็นกัณเอง

12. เวลาไปวัด ถ้าสวัจชัยเห็นพระสงฆ์เดินสวนทางมาสวัจชัยควรทำอย่างไร

- ก. หลบหลีกไปทางอื่น
- ข. หลีกทางให้ทอนเดินผ่านไป
- ค. ยกมือไหว้ทอน กล่าวคำว่ สวัสดี
- ง. หลีกเข้าข้างทาง แล้วยกมือไหว้ทอน

13. เหตุใดพุทธศาสนิกชนจึงควรเรียนรู่วิถีชีวิตของพระสงฆ์

- ก. พระสงฆ์คือสาวกของพระพุทธเจ้า
- ข. เพื่อความสงบกาย สงบวาจา และสงบใจ
- ค. เข้าใจวิถีชีวิตของพระสงฆ์และปฏิบัติตนต่อ

พระสงฆ์ได้เหมาะสม

ง. พระพุทธศาสนามีพระสงฆ์เป็นศาสนทายาทสืบทอดพระพุทธศาสนา

14. ขณะสนทนากับพระสงฆ์ ธีรวัฒน์ ควรใช้คำใดแทนตัวเองและแทนตัวพระสงฆ์

- ก. โยม, อาตมา
- ข. ข้าพเจ้า, หลวงพี่
- ค. โยม, พระอาจารย์
- ง. กระผม, พระคุณเจ้า

15. การกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ประกอบด้วยองค์ 5 ตามข้อใด

- ก. เข้า 2 ฝ่ามือ 2 หน้าผาก 1
- ข. เข้า 2 ศอก 2 หน้าผาก 1
- ค. เท้า 2 ฝ่ามือ 2 หน้าผาก 1
- ง. เท้า 2 ศอก 2 หน้าผาก 1

16. การกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ของฝ่ายชายและหญิงแตกต่างกันในเรื่องใด

- ก. จังหวะ
- ข. การประนมมือ
- ค. องค์ประกอบของอวัยวะ
- ง. ทอานั่งและการหมอบลงกับพื้น

17. การกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ใช้กราบใคร

- ก. พ่อแม่
- ข. ครูอาจารย์
- ค. พระสงฆ์
- ง. ญาติผูใหญ่

18. ใครปฏิบัติ ไม่เหมาะสม เมื่อไปวัด

- ก. สุขาศาใส่เสื้อและกางเกงรัดรูปไปดัก

บาตร

ข. ป้าณัชชาชวนหลายชายอายุ 7 ปี ไปฟังเทศน์

ค. เมื่อเข้าไปโบสถ์ ทรงพลถอดหมวกและแว่นกันกันแดดออก

ง. ธนบูลย์เข้าไปหาพระภิกษุถึงในห้องโดยไม่ได้ชวนใครเข้าไปด้วย

19. ถ้านักเรียนมีโอกาสได้ฟังพระธรรมเทศนาจากพระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุทท์) นักเรียนควรปฏิบัติอย่างไร

- ก. ฟังแล้วจด
- ข. ฟังแล้วจำ
- ค. ฟัง ยอมรับ และปฏิบัติตาม

ง. ฟัง พิจารณา ปฏิบัติ และติดตามผล

20. การแสดงความเคารพในการฟังธรรมด้วยวิธีใดถูกต้องตามมารยาทชาวพุทธ

- ก. วันทา
- ข. อภิวาท
- ค. อัญชลี
- ง. นมัสการ

ใบงานที่ 4 มารยาทชาวไทย

ชื่อ-สกุลรหัสประจำตัว.....

ระดับชั้น กลุ่ม แผนกวิชา.....

คำชี้แจง: จงอธิบายความแตกต่างในการกราบและการไหว้ตามที่กำหนดให้

ความแตกต่างในการกราบ

	บุคคลทั่วไป	พระภิกษุ
		
		
		

ความแตกต่างในการไหว้

	บุคคลทั่วไป	พระภิกษุ
		
		
		

แบบทดสอบหลังเรียนเรียน หน่วยที่ 4 มารยาทชาวไทย
ตอนที่ 1 แบบปรนัย 20 ข้อ 20 คะแนน

1. “ช่างสงสัย” นำไปสู่การปฏิบัติตนให้มีวินัยในเรื่องใด

ก. การเฝ้าหาความรู้

ข. ความซื่อสัตย์สุจริต

ค. ความขยันหมั่นเพียรและอดทน

ง. การยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง

2. มารยาทไทยข้อใดเราควรอนุรักษ์ไว้

ก. การไหว้

ข. การจูบลา

ค. การสวมกอด

ง. การทักทายด้วยการจับมือ

3. “สำเนียงส่อภาษา กิริยาส่อสกุล” สุภาษิตไทยนี้ต้องการสอนให้เราเป็นคนอย่างไร

ก. มีสัมมาคารวะ

ข. รู้จักรักษาชื่อเสียง

ค. ใช้สำเนียงการพูดให้ถูกต้อง

ง. รู้จักกาลเทศะในการพูดและการกระทำ

4. 1. ถ้านำสมัย

2. สะอาด

3. หรุษรา ราคาแพง

4. สุภาพเรียบร้อย

5. ถูกกาลเทศะ

การมีมารยาทในการแต่งกาย เราควรคำนึงถึงหลักการตามข้อใดมากที่สุด

ก. 1,2,3

ข. 2,4,5

ค. 3,4,5

ง. 1,3,5

5. ถ้าเราคุยสนทนากับครูอาจารย์ ข้อใดที่เราควรหลีกเลี่ยง

ก. พูดเสียงดังฟังชัด

ข. ขณะสนทนา mong หน้าครู

ค. พูดให้ครูรู้ว่าความคิดเห็นของตนเองน่าสนใจ

ง. ขวนขวายพูดถึงเรื่องคนอื่นที่ไม่ได้ร่วมสนทนาด้วย

6. เวลาไปวัด ถ้าสวดชัยเห็นพระสงฆ์เดินสวนทาง มาสวดชัยควรทำอย่างไร

ก. หลบหลีกไปทางอื่น

ข. หลีกทางให้ท่านเดินผ่านไป

ค. ยกมือไหว้ท่าน กล่าวคำว่า สวัสดิ์

ง. หลีกเข้าข้างทาง แล้วยกมือไหว้ท่าน

7. “ขายนั่งท่าเทพบุตร หญิงนั่งท่าเทพธิดา” เป็นลักษณะของท่าที่นั่งที่ใช้กราบใคร

ก. พ่อแม่

ข. พระสงฆ์

ค. ครูอาจารย์

ง. ญาติผู้ใหญ่

8. ใครแสดงออกถึงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ตามพระบรมราโชวาทที่ว่า “ให้เพื่อให้”

ก. นกให้เสื้อกันหนาวก้อยเพราะสงสาร

ข. น้ำให้สมุดกิ้งเพราะอยากเป็นเพื่อนกับกิ้ง

ค. แนนให้กระเป๋ากุ้งเพราะเป็นเพื่อนกันมานาน

ง. นุ่นให้ปากกาทิ้งเพราะอยากให้งุ้งสอนการบ้าน

9. ถ้าเราต้องการฝึกตนเองให้มีความซื่อสัตย์สุจริต เราควรปฏิบัติตนอย่างไร

ก. มีความอดทน

ข. ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่

ค. พูดจริงทำจริงและรักษาคำพูด

ง. ยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำ

10. การไหว้พระสงฆ์กับพ่อแม่ต่างกันชัดเจนในเรื่องอะไร

ก. การก้มศีรษะ

ข. การยกมือประนม

ค. จำนวนครั้งที่ไหว้

ง. ตำแหน่งปลายนิ้วโป้ง

11. ขนบธรรมเนียมประเพณีข้อใดเราควรเห็นคุณค่าและอนุรักษ์ไว้

ก. การกราบไหว้ผู้ใหญ่

ข. การสร้างสรรค์งานศิลปะ

ค. การชื่นชมวัฒนธรรมทางสุนทรียะ

ง. การฟื้นฟูและพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น

12. ถ้านักเรียนมีโอกาสได้ฟังพระธรรมเทศนาจากพระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺถ) นักเรียนควรปฏิบัติอย่างไร

ก. ฟังแล้วจด

ข. ฟังแล้วจำ

ค. ฟัง ยอมรับ และปฏิบัติตาม

ง. ฟัง พิจารณา ปฏิบัติ และติดตามผล

13. เหตุใดพุทธศาสนิกชนจึงควรเรียนรู้วิถีชีวิตของพระสงฆ์

ก. พระสงฆ์คือสาวกของพระพุทธเจ้า

ข. เพื่อความสงบกาย สงบวาจา และสงบใจ

ค. เข้าใจวิถีชีวิตของพระสงฆ์และปฏิบัติตนต่อ

พระสงฆ์ได้เหมาะสม

ง. พระพุทธศาสนามีพระสงฆ์เป็นศาสนทายาทสืบ

ทอดพระพุทธศาสนา

14. ขณะสนทนากับพระสงฆ์ ธีรวัฒน์ ควรใช้คำใดแทนตัวเอง และแทนตัวพระสงฆ์

ก. โยม, อาตมา

ข. ข้าพเจ้า, หลวงพี่

ค. โยม, พระอาจารย์

ง. กระผม, พระคุณเจ้า

15. การกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ประกอบด้วยองค์ 5 ตามข้อใด

ก. เข้า 2 ฝ่ามือ 2 หน้าผาก 1

ข. เข้า 2 ศอก 2 หน้าผาก 1

ค. เข้า 2 ฝ่ามือ 2 หน้าผาก 1

ง. เข้า 2 ศอก 2 หน้าผาก 1

16. การกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ของฝ่ายชายและหญิง แตกต่างกันในเรื่องใด

ก. จังหวะ

ข. การประนมมือ

ค. องค์ประกอบของอวัยวะ

ง. ทำนั้งและการหมอบลงกับพื้น

17. การกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ใช้กราบใคร

ก. พ่อแม่

ข. ครูอาจารย์

ค. พระสงฆ์

ง. ญาติผู้ใหญ่

18. ใครปฏิบัติ ไม่เหมาะสม เมื่อไปวัด

ก. สุขาไส่เสื้อและกางเกงรัดรูปไปตัด
บาตร

ข. ป่าณัชชาชนหลายชายอายุ 7 ปี ไปฟัง
เทศน์

ค. เมื่อเข้าไปในโบสถ์ ทรงพลถอดหมวก
และแว่นกันแดดออก

ง. ธนบุญเข้าไปหาพระภิกษุถึงในห้องโดย
ไม่ได้ชวนใครเข้าไปด้วย

19. เมื่อนักเรียนไปพบพระสงฆ์ ควรปฏิบัติตนตาม
ข้อใดจึงสมควรที่สุด

ก. ชวนท่านคุยในเรื่องข่าวต่างๆ ในหน้า
แรกของหนังสือพิมพ์

ข. พูดกับท่านด้วยเสียงดังเป็นพิเศษ ไม่
พูดอ้อมอ้อม

ค. ประนมมือพูดกับพระผู้ใหญ่ด้วยทุกครั้ง

ง. พูดกับท่านอย่างเป็นกันเอง

20. การแสดงความเคารพในการฟังธรรมด้วยวิธีใด
ถูกต้องตามมารยาทชาวพุทธ

ก. วันทา

ข. อภิวาท

ค. อัญชลี

ง. นมัสการ

ประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning

คำชี้แจง ขอให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้และประเมินตามรายการคุณภาพต่อไปนี้ โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องรายการ ตามรายการคุณภาพดังต่อไปนี้

ตาราง ค1 แบบประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning

รายการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning	ผลประเมิน		
	+1	0	-1
1.แผนการจัดการเรียนรู้กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สอดคล้องกับตัวชี้วัดและมาตรฐานการเรียนรู้			
2. แผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบสำคัญครบถ้วนสัมพันธ์กัน			
3. จุดประสงค์การเรียนรู้สัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้			
4. ภาษาที่ใช้ในแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสม			
5. กิจกรรมในแผนการจัดการเรียนรู้สามารถปฏิบัติได้จริง			
6. กิจกรรมในแผนการจัดการเรียนรู้เพียงพอที่จะส่งผลให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้			
7. กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ที่ใช้ในการวิจัย			
8. กิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลายและสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน			
9. มีกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ			
10. สื่อการเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้ที่ครูใช้ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดอยากที่จะ เรียนรู้เพิ่มเติมขึ้น			
11. สื่อ/แหล่งเรียนรู้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้			
12. สื่อ/แหล่งเรียนรู้สอดคล้องกับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้			
13. นักเรียนทำชิ้นงานที่ได้ใช้ความรู้ ความคิดมากกว่าการทำตามที่ครูกำหนด			
14. มีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้วัตถุประสงค์			
15. เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว แผนการจัดการเรียนรู้มีคุณภาพประโยชน์ต่อการพัฒนาผลการเรียนรู้			

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด

**ผลการตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning
ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากผู้เชี่ยวชาญแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning
ด้านความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ**

ตาราง ค2 ผลการตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			รวม	ค่า ioc
	1	2	3		
1.แผนการจัดการเรียนรู้กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สอดคล้องกับจุดประสงค์และสมรรถรายวิชา	+1	+1	+1	3	1.00
2. แผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบสำคัญครบถ้วนสัมพันธ์กัน	+1	0	+1	2	0.67
3. จุดประสงค์การเรียนรู้สัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
4. ภาษาที่ใช้ในแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสม	+1	+1	+1	3	1.00
5. กิจกรรมในแผนการจัดการเรียนรู้สามารถปฏิบัติได้จริง	+1	+1	0	2	0.67
6. กิจกรรมในแผนการจัดการเรียนรู้เพียงพอที่จะส่งผลให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
7. กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ที่ใช้ในการวิจัย	+1	+1	+1	3	1.00
8. กิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลายและสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน	+1	+1	+1	3	1.00
9. มีกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	+1	+1	0	2	0.67
10. สื่อการเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้ที่ครูใช้ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดอยากที่จะ เรียนรู้เพิ่มเติมขึ้น	+1	0	+1	2	0.67
รวม	10	8	8	26	0.86

สรุป ค่า IOC รายข้ออยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 ที่คำนวณได้มีค่ามากกว่า 0.5 ถือว่าใช้ได้

ภาคผนวก ง
คะแนนผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายการวิจัย

ตาราง ง1 คะแนนผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายการวิจัย

เลขที่	คะแนนก่อนเรียน (20)	คะแนนหลังเรียน (20)	คะแนน ความก้าวหน้า	ร้อยละของคะแนน ความก้าวหน้า
1	9	15	6	30.00
2	11	16	5	25.00
3	12	17	5	25.00
4	12	17	5	25.00
5	13	19	6	30.00
6	9	15	6	30.00
7	12	16	4	20.00
8	10	18	8	40.00
9	9	15	6	30.00
10	10	18	8	40.00
11	11	16	5	25.00
12	11	15	4	20.00
13	8	16	8	40.00
14	10	16	6	30.00
15	8	18	10	50.00
16	8	15	7	35.00
17	9	17	8	40.00
18	8	15	7	35.00
19	11	19	8	40.00
20	10	16	6	30.00
21	11	17	6	30.00
22	10	17	7	35.00
23	9	15	6	30.00
24	8	15	7	35.00
25	9	16	7	35.00
26	9	17	8	40.00
27	7	15	8	40.00
28	9	16	7	35.00

เลขที่	คะแนนก่อนเรียน (20)	คะแนนหลังเรียน (20)	คะแนน ความก้าวหน้า	ร้อยละของคะแนน ความก้าวหน้า
29	10	18	8	40.00
30	10	17	7	35.00
31	4	13	9	45.00
32	6	12	6	30.00
33	4	14	10	50.00
34	8	16	8	40.00
35	6	11	5	25.00
36	4	13	9	45.00
37	3	12	9	45.00
38	3	15	12	60.00
39	7	12	5	25.00
40	5	14	9	45.00
รวม	343	624	281	1405
ค่าเฉลี่ย	8.58	15.60	7.03	35.12
ค่าร้อยละ	42.90	78.00	35.15	

ภาคผนวก จ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ จากโปรแกรมสำเร็จรูป

ผลวิเคราะห์ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ

EDMS-Genera

ไฟล์ หน้าแรก แทรก เค้าโครงหน้ากระดาษ สูตร ข้อมูล จัด มุมมอง

ตัด คัดลอก ตัดวางรูปแบบ คลิปบอร์ด

Cordia New 14 A⁺ A⁺ B I U

ฟอนต์ การจัดแนว

G37 : X ✓ f_x =V5

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N
16		ข้อที่	ความยาก	แปดผล	อำนาจจำแนก	Sig.	แปดผล	แปดผลคุณภาพ	ของข้อสอบ	ผลการวิเคราะห์คุณภาพข้อสอบ				
17		1	0.72	ใช้ได้	0.0741	0.7249	ทิ้ง	ปรับปรุงหรือตัดทิ้ง		P	min	0.1200		
18		2	0.40	ใช้ได้	0.3778	0.0626	ทิ้ง	ปรับปรุงหรือตัดทิ้ง			max	0.7200		
19		3	0.44	ใช้ได้	0.2564	0.2161	ทิ้ง	ปรับปรุงหรือตัดทิ้ง		r	min	-0.2552		
20		4	0.52	ใช้ได้	0.5149 *	0.0084	ใช้ได้	ใช้ได้			max	0.5149		
21		5	0.28	ใช้ได้	0.3187	0.1205	ทิ้ง	ปรับปรุงหรือตัดทิ้ง						
22		6	0.64	ใช้ได้	0.1692	0.4186	ทิ้ง	ปรับปรุงหรือตัดทิ้ง		KR-20 Reliability		0.5372		
23		7	0.40	ใช้ได้	0.0058	0.9780	ทิ้ง	ปรับปรุงหรือตัดทิ้ง						
24		8	0.16	ทิ้ง	-0.1613	1.0000	ทิ้ง	ปรับปรุงหรือตัดทิ้ง						
25		9	0.12	ทิ้ง	0.4050 *	0.0446	ใช้ได้	ปรับปรุงหรือตัดทิ้ง						
26		10	0.56	ใช้ได้	0.3058	0.1372	ทิ้ง	ปรับปรุงหรือตัดทิ้ง						
27		11	0.12	ทิ้ง	0.0840	0.6896	ทิ้ง	ปรับปรุงหรือตัดทิ้ง						
28		12	0.16	ทิ้ง	0.1861	0.3731	ทิ้ง	ปรับปรุงหรือตัดทิ้ง						
29		13	0.20	ใช้ได้	-0.0491	1.0000	ทิ้ง	ปรับปรุงหรือตัดทิ้ง						
30		14	0.28	ใช้ได้	0.1157	0.5817	ทิ้ง	ปรับปรุงหรือตัดทิ้ง						
31		15	0.60	ใช้ได้	-0.2552	1.0000	ทิ้ง	ปรับปรุงหรือตัดทิ้ง						
32		16	0.20	ใช้ได้	0.1296	0.5371	ทิ้ง	ปรับปรุงหรือตัดทิ้ง						
33		17	0.36	ใช้ได้	0.2442	0.2395	ทิ้ง	ปรับปรุงหรือตัดทิ้ง						
34		18	0.64	ใช้ได้	0.3304	0.1067	ทิ้ง	ปรับปรุงหรือตัดทิ้ง						
35		19	0.28	ใช้ได้	0.3187	0.1205	ทิ้ง	ปรับปรุงหรือตัดทิ้ง						
36		20	0.40	ใช้ได้	0.0943	0.6538	ทิ้ง	ปรับปรุงหรือตัดทิ้ง						
37		21												

เตรียมข้อมูล ตรวจสอบข้อสอบ รายงานผล รายงานข้อ ภาพรวม วิเคราะห์

ผลเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ทางการเรียนของผู้เรียนระหว่างหลังก่อนและหลังเรียน

t-test

Paired Samples Statistics

		Mean	N	Std. Deviation
Pair 1	Pre-test	8.58	40	2.57
	Posttest	15.60	40	1.92

Paired Samples Test

		Paired Differences			t	df	Sig. (2-tailed)	Sig. (1-tailed)
		Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean				
Pair 1	Posttest - Pretest	7.03	1.75	0.28	25.4379	39	0.0000	0.0000

ภาคผนวก จ
ภาพการดำเนินงาน

รูปที่. ฉ1 ภาพการดำเนินงาน

รูปที่. ฉ2 ภาพการดำเนินงาน

รูปที่. ฉ3 ภาพการดำเนินงาน

รูปที่. ฉ4 ภาพการดำเนินงาน

รูปที่. ฉ5 ภาพการดำเนินงาน

รูปที่. ฉ6 ภาพการดำเนินงาน

ประวัติผู้วิจัย

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ในรายวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม
เรื่อง มารยาทชาวพุทธ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning (AL)

ชื่อ-นามสกุล	นางสาวปิยาภรณ์ ไชยรัตน์
วัน เดือน ปีเกิด	2 พฤษภาคม 2543
วุฒิการศึกษา	ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ตำแหน่ง	ครูพิเศษสอน
สถานที่ทำงาน	วิทยาลัยการอาชีพบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ